TEZ
4143

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ

OSMANLI MÜESSESELERİ ve MEDENİYETİ TARİHİ SERTİFİKASI

Mezuniyet Tezi

4143

Celâl-zâde Kanûnnâmesi'nin Tetkik ve Tahlili

(Süleymaniye Kütüp, Reisü'l-küttâb Mustafa ef. kitapları No: 1004)

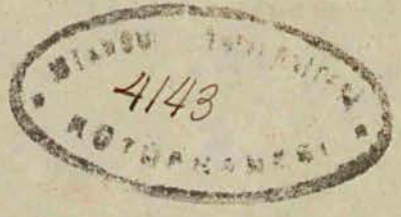
Kabul edilmiştir.

T. Halaçoğlu

9095

Necmi ÖZ

HAZİRAN 1966

4555

İ Ç İ N D E K İ L E R

ÖNSÖZ

GİRİŞ.....I-X

NETİCE.....XI

BİBLİYOGRAFYA.....XII

METİN.....1-54

-Yayalara ait ahval.....1-5

-Müsellem ahvali.....5-8

-Yörük ahvali.....8-12

-Voynuk ahvali.....12-14

-Çeltük ahvali.....14-16

-Müteferrik hususlar.....16-45

-Dergâh-ı âli yeniçerilerinin timara çıkması kanûnu...45-47

-Budin yeniçerileri ahvali.....47-49

-Vüzera fevt olıcak ademlerine dirlik kanûnu..... 49

-Mansıbda iken müteveffa olan beğlerbeğlerin ademlerine dirlik verilmek kanûnun..... 49

-Ağaların sancağa çıkması kanûnu..... 49

-Sancak beğler fevt olıcak ademlerine dirlik kanûnu... 5o

-Beğlerbeğler fevt olıcak oğullarına dirlik kanûnu.... 5o

-Sancak beği oğulları kanûnu.....5o-53

-Kanûn-ı kuzat..... 53

-Resm-i berat-ı kuzat..... 53

-Beğlerbeğlerin cülûsu bābında.....53-54

İNDEKS.....(1-15)

Ö N S Ö Z

Osmanlı İmparatorluğunun sosyal ve ekonomik bünyesini aydınlatabilmek için, idarî, malî, cezaî muhtelif hukuk sahalarında vaktiyle sultanların emir ve fermanları ile vaz edilmiş olan, kanûn ve talimatları bir araya toplamış bulunan kanûn dergilerinin tetkikinin çok lüzumlu bir iş olacağı şüphesizdir. Bundan böyle elde mevcut olan kanûnnâmelerin terekküp ve teşekkül tarzları ile, ihtiva ettikleri metinlerin iç ve dış tenkidlerine ait sistemli çalışmalar yapmak, gün geçtikçe sosyal ve iktisadî meseleler üzerinde durmak ihtiyacını hisseden yeni bir tarih anlayışının istifadesine sunmak gerekmektedir.

Bana, Süleymaniye Kütüphanesi, Reisü'l-küttab Mustafa efendi kitapları arasında 1004 sayı ile kayıtlı bulunan bir kanûn dergisinin, Nişancı Celâl-zâde Mustafa Çelebiye ait olan kısımlarını (Varak:1-29) tetkik ve tahlil etmek düştü.

Bu şekilde, elde mevcut ve görülmiyen kanûnnâmelerin tetkik ve neşri ve onlarınu umumî kütüphanelerle, hususî şahıslar nezdinde[illegible] mevcut yüzlerce benzerlerinin gerek kendi aralarında ve gerekse hususî mahiyetteki bir takım tarihî vesikalar ve arşiv malzemesi ile karşılaştırılarak mukâlandırılmaları neticesinde imparatorluk devri teşkilât ve müesseselerinin muayyen bir tarihteki umumî tablosunu çizmek; yine kanûnnâme metinlerinin ihtiva ettikleri hükümleri zaman ve mekân içinde yaymak, muhtelif devirlerde ne gibi tesirlerle, hangi istikametlerde inkişaf ettiklerini, tatbikatta aldıkları şekli anlamak mümkün olacaktır.

Böyle geniş bir düşüncenin tahakkuku için yapılması gereken çalışmaların yanında bana düşen görevin çok hafif olduğu ortadadır. İleride bu istikamette yapılacak araştırmalarda, yaptığımız bu tezden de istifade edileceği umudunu beslememiz çalışmalarımızın şevk ve âmili olmuştur.

Yine bu kanûnnâme üzerinde etüdümüzün tam ve noksansız olduğu düşüncesinde de değilim. Görülecek bazı hata ve kusurlarımın, ilk defa böyle bir araştırmaya teşebbüs etmenin acemiliğine bağışlanacağını ümit etmekteyim.

Son olarak şu hususu kaydetmeden geçemiyeceğim:

Bu tezin hazırlanmasında ve tamamlanmasında kıymetli vakitlerinden fedakârlık ederek büyük yardımlarını gördüğüm Sayın Hocam Prof.TAYYİB GÖKBİLGİN'e ve asistan Dr.NEJAT GÖYÜNÇ'e olan şükran borcumun hiç bir zaman ödenmiyeceğini biliyorum.

necmi öz

G İ R İ Ş

Süleymaniye Kütüphanesi, Reisü'l-küttab Mustafa efendi kitapları 1004 sayıda kayıtlı bulunan yazma eser, muhtelif şahısların şahısların şahsî teşebbüs ve alâkalarıyla derlenmiş bir kanûnlar dergisi mahiyetindedir. Bu kanûnlar dergisinin özellikleri şunlardır:

190 yaprak, 300x100 ebadında olup, köşeleriyle arkası meşin ebri kaplı mukavva ile ciltlenmiştir. İçindeki yazı muhteliftir. Sayfalardaki satır sayısı da bir değildir. Kâğıdının cinsi abadî taklididir. 1-2.nci yapraklarında siyakat-i arabî üzere birden bir milyona kadar rakamların şekli ve vüzere, mîr-i miran, müteferrika, çavuş, kâtip, alaybeği, züema, erbab-ı timar, bölük halkı gibi devlet hizmetinde kullanılan kimselere tekaütlüklerinde verilen maaş miktarlarını gösterir bir liste vardır.[1]

Ben, yukarıda vasıf ve özellikleri belirtilen bu kanûn kodeksinin, Nişancı Celâl-zâde Mustafa Çelebiye ait olduğu görülen ve derginin 1-29 varaklarını kapsıyan kanûn hükümlerinin etüdü üzerinde durdum.

---

(1).Bakınız: İstanbul kütüphaneleri, Tarih-Coğrafya yazmaları katalogları. İstanbul 1943, sayfa:806

Tetkikinden görülmüştür ki, eserin istinsah tarihine ait en ufak bir telmih dahi yoktur. Bu hususta bazı derkenarlar bize ipucu vermekte iseler de istinsah tarihini tam ve doğru olarak tespit etmek bakımından yardımcı olmaktan uzaktırlar. Bu iddiamızı ıspat etmek üzere (28b) deki derkenarların kifayetsizliğini gösterebiliriz. Bu derkenarların tetkikinden de görüleceği üzere padişah tarafından ısdar edilmiş olan fermanların tarihleri bulunmaktadır. Bu fermanların eserin yazıldığı tarihte çıkarılmadığı, çok daha eski olduğu meydandadır. Buradan elimizdeki eserin Nişancı Celâl-zâde zamanında yazılmayıp, çok daha sonraları istinsah edilmiş olduğu neticesi çıkıyor. Nitekim Sayın Prof. Ömer Lütfi Barkan, bu mecmuanın IV.MURAD zamanında yazıldığını tahmin ettiğini bildiriyor.[1] Fakat kendileri de bunu nereden istidlâl ettiklerini zikretmemişlerdir. Biz her şeye rağmen, bu kıymetli hocamızın Osmanlı kanûnnâmeleri üzerindeki geniş tetkiklerine ve nüfuzuna güvenerek onun kanaatine iştirâk edeceğiz.

Eserin çok sade ve anlaşılır bir üslûptaki ifadesi hususî bir transkripsion sistemi kullanmamıza ihtiyaç göstermemiştir.

---

(1).Bkz: Ömer Lütfî Barkan, -XV.XVI. asırlarda Osmanlı İmp.da zirâî ekonominin hukukî ve malî esasları. İst. 1945 Cilt:I Kanûnlar

Eserin metnini yazarken, muhtelif derkenarları ilgili oldukları kanûn hükmünün hemen altına yazmak suretiyle okuyucuların hem dikkatlerini dağıtmamak hem de metne nüfuzlarını kolaylaştırmak gibi noktalara itina edilmiştir. Yine bu meyanda istenilen herhangi bir hususun kolayca aranıp bulunabilmesi için metnin sonuna yer, özel isim ve o devrin çeşitli ıstılahlarını kapsıyan bir indeks konulmuştur. Metnin sol kenarlarına ise esas metne uygun olmak üzere, varak numaraları konmuş, indeks de buna göre düzenlenmiştir. Bundan başka, yaptığımız çalışmaya daha doğru ve sıhhatli bir yön vermek için metnin eski türkçe istinsahı da teze eklenmiştir.

Eserin bütünü hakkında genel bir fikir vermek için, ne gibi hukukî, zirâî, malî sahaları aydınlattığını ve hangi kanûn hükümlerinin müdemmic olduğunu göze çarpan noktalariyle belirtmek faydalı olacaktır.

Metinde umumiyetle göze çarpan husus şudur:

Muhtelif hukukî sahalara ve zümrelere ait kanûn hükümlerinin çeşitli bölümlere ayrılarak tek tek yazıldığı görülmektedir. Meselâ: Eserin ilk sayfaları yaya taifesinin tâbi olduğu kanûnlara ayrılmıştır. Bu bölümde, yayaların nasıl sefere gidecekleri, seferden kaçan yayaların siyaset ve cezaları, yayaların siyasetine kadıların müdahale edemiyecekleri, kimlerin yayabaşı olabileceği, yayaların ellerinde bulunan mülklerin satılamıyacağı gibi hususlar tek tek izah edilmişlerdir.

Bunun gibi Müsellemler, Yörükler, Voynuklar ve Çeltikçilere ait ahvalin ayrı ayrı bölümler halinde tâbi oldukları kanûn hükümlerinin bir bir izah edildiğini görmekteyiz.

Müteferrik hususların beyanında ise; reayanın verdikleri vergiler, sipahi, erbab-i timar, sahib-i arzın a reayaya olan tutumları, kimlerin çift, nim çift, bennâk, otlak resmi, adet-i ağnam verecekleri, ve ne kadar alınacağı; yine hangi zümrelerin hangi şartlar altında a'vârız-ı divaniyyeden muaf olacakları, pençikçi kanûnu, şehzadelerin sancağa çıkması kanûnu gibi bir çok hususlar kaydedilmiştir.

Kanûnnâme metninin bundan sonraki bölümleri çok daha ilgi çekicidir. Dergâh-ı âli yeniçerilerinin kaç akça ile timara çıktıkları, Budin yeniçerilerinin kaç akça ile dirlik sahibi oldukları, ağaların sancağa çıkması kanûnu, fevt olacak vezirlerin adamlarına verilen dirlikler, mansıbda iken olan beğlerbeğlerin adamlarına verilen dirlikler, sancak beğlerinin ölümünde kapı halkına verilecek hasıllar, müteveffa olan beğlerbeğlerin oğullarına tevcih edilen zeametlerin tevzii ve miktarı, sankak beği oğullarına bağlanan zeametin oğulları arasında ne şekilde dağıtılmış olduğu; bütün bunlardan ayrı olarak "Kanûn-ı Kuzat" denilen fıkrada, bir kadılık hasılının her looo hanede lo akça tahmin olunup ona göre hasıl bağlandığı gibi bir çok hususlar, ayrı kısımlar halinde, çeşitli fıkralar vasıtasıyla gayet açık ve seçik olarak zikredilmiş ve bir tertip sırasına konmuştur.

Eserin bütünü hakkında bu şekilde toplu bir bilgi vermenin faydası yanında bunun yetersiz kalmış olduğunu da idrâk ediyoruz. 2oo den fazla kanûn hükmünü ihtiva eden bu kanûn mecmuasındaki fıkraları, tek tek tetkik, tahlil ve şerh etmenin lüzumsuz ve imkânsız olduğu kanısındayız. Esasen XVI.yüzyılda gayet süslü, muğlak ve ağdalı bir üslûpla yazılmış diğer eserlerin yanında, kanûnnâmelerin halkın anlıyabileceği bir dille yazılmış olması dikkat çekicidir. Üstelik eserin ihtiva ettiği hükümler de anlaşılamıyacak bir nitelikte değildir.

Biz daha ziyade kanûnnâmenin göze batan özellikleri üzerinde durmak, metnin tam bir karekteristiğini çizmek ve bazı meseleler üzerinde şahsî mütalâamızı belirtmek istiyoruz.

Önce şunu belirtmek lâzımdır ki; elimizdeki kanûn mecmuasının tetkikinden görüldüğü üzere, 41-68.inci varaklarını kapsıyan kısmı, padişahın emri ile tertip edilmiş olan müretteb Sultan Süleyman Kanûnnâmesinin nüshalarından biridir. Nitekim Sultan Süleyman Kanûnnâmesinin nâşiri Mehmed Arif, Viyana kütüphanesindeki nüshanın, Türkiye kütüphânelerinde bulunan nüshaları arasında Süleymaniye kütüphanesi,Reisü'l-küttab Mustafa efendi kitapları arasındaki 1oo4 sayılı kanûnnâmeyi de zikretmiştir. Fakat bizim belirtmek istediğimiz ve dikkatı çeken nokta şudur:

Bahis mevzuu Sultan Süleyman Kanûnnâmesi, elimizdeki mecmuada bulunan diğer esaslı ve mühim kanûnlar arasında âdeta kaybolmuş bir haldedir.

Bu halden anlaşıldığına göre bu müretteb kanûnnâmeden evvel ve sonra mevcut bulunan daha bir çok mühim kanûnları bu mecmuaya dercetmek lazım gelmiştir.[1] Bu arada tezimize konu olan Nişancı Celâl-zâde Mustafa Çelebinin kanûna müteallik bazı tahriratına yer verilmiş olduğu görülüyor. Sultan Süleyman Kanûnnâmesinde bulunmıyan bir çok kanûn maddeleri Celâl-zâde kanûnnâmesinde gayet açık olarak yazılmıştır. Bu hususta belirli bir fikir vermek için bazı misaller verebiliriz:

Celâl-zâde Kanûnnâmesinde, yayalara, müsellemlere, yörüklere ait ahval, Sultan Süleyman Kanûnnâmesine kıyasla çok daha ayrıntılıdır. Bundan başka dergâh-ı âli yeniçerilerinin timara çıkması kanûnu, Budin yeniçerileri ahvali, Ağaların sancağa çıkması kanûnu, fevt olacak vüzeranına adamlarına verilecek dirlikler,mansıbda iken vefat eden beğlerbeğlerin adamlarına verilen dirlikler, sancak beğlerinin vefatında kapı halkına bağlanacak hasıllar, müteveffa olan beğlerbeğlerin oğullarına verilen zeametlerin miktarı, sancak beği oğulları kanûnu, kanûn-ı kuzat, resm-i berat-ı kuzat gibi bir çok hususlara Sultan Süleyman Kanûnnâmesinde yer verilmemiştir. Yine mecmuamızda kaydedilen Voynuklar ve Çeltikçilere ait kavanîn Sultan Süleyman Kanûnnâmesinde yoktur.

---

(1).Bkz: İslâm Ansiklopedisi, -Kanûnnâme maddesi.

Fakat Celâl-zâde Kanûnnâmesinin bütün bu nitelikleri yanında; kifayetsizliği ile, ihtiva ettiği muhtelif hükümlerinin hakiki kanûnnâmelerden kopya edilen derkenarlar vasıtasıyla izah ve itmam edilmiş olması dikkate şayandır. Bu mütalâamızı kuvvetlendirecek deliller olarak, tâtkik ettiğimiz mecmuadaki diğer kanûnların nereden alınmış oldukları ve mecmua tertîblendiği sırada müretteb kanûnnâme hükümlerinin tatbikat bakımından ne halde bulunduklarını göstermek itibarı ile bazı derkenarların da bu arada ayrıca ☒ tetkiki faydalı olacaktır.

Meselâ: Kanûnnâmenin yörük eşkincilerinden bahseden satırları yanında (6a); "Eğer yörük eşkincileri ve yörük taifesi ashab-ı timarın toprağında ziraat ederse öşür ve sâlâriyyeleri ziraat ettiği karyede olan anbara her hafta götürür, ol bazara iletmek ferman olunmuş, reisü'l-küttabda olan kanûnnâmede mukayyeddir" diye bir kayıt vardır. Ayni şekilde yörük taifesinin tuttuğu yava ve kaçkondan bahseden fıkranın yanında (17a) şöyle bir derkenar vardır: "Yörük taifesi lâ mekân olmağla tuttukları yava ve kaçkonher kande tutarlar ise tutsunlar müjdesi ve müddet-i örfiyyesi tamam olanların tasarrufu yörük subaşılarınındır. Yörük kanûnnâmesinde mukayyeddir." Bunlardan başka 27.varakta, fevt olacak sancak beğlerinin kapı halkına verilecek hasılları kaydeden hükmün yanında derkenar olarak "Atabe-i ûlyada olan küçük kanûnnâme ile mukabele olmuştur." denmektedir. Yine ayni sayfada vefat eden beğlerbeğlerin oğullarına verilmesi gereken zeamet miktarlarını belirten fıkranın yanında da "Reisü'l-küttab kesesinde olan makbul kanûnnâme" den bahsedilmektedir.

Bu şekilde verdiğimiz misalleri çok daha arttırmak mümkündür. Bütün bu ve benzeri kayıtlar bize, türlü meseleler için verilecek hükümlerde müretteb kanûnnâmenin şu veya bu maddesinin değil, alâkadar devlet dairelerinde çalışan memurların elinde bulunan ve emir ve talimat şeklinde olup, hakiki defter kanûnnâmelerinin esas teşkil ettiğini göstermektedir. Bundan da, padişah emri ile nişancılar tarafından tertip ve tedvin edilen müretteb kanûnnâmelerin bile uygulama alanında hakiki bir merci teşkil edecek birer kanûn mecellesi olmadığı sonucu çıkar.

28.varaktaki bir derkenarda (Bkz:sayfa:53,derkenarVIII) son derece ilgi çekicidir. Buradan öğrendiğimize göre,müderris ve kadılara timar verilmek eskiden beri kanûn olmadığı halde, elimizdeki mecmuanın yazıldığı ve tertip edildiği devirde müderrislere 60.000, kadılara da bunun üçte biri kadar zeamet verilmesi emr edilmiştir. Bu da XVII.yüzyılın ilk yarısında bunun gibi yeni bazı kanûnların tatbikat sahasına konduğunu göstermektedir. İkinci olarak, bu şekilde padişah tarafından ısdar edilmiş olan emir ve fermanların da mutlak bir surette kanûn hükmünde olduklarını anlamaktayız.Bu vesile ile şunu da kaydetmek gayet yerinde olacaktır. Osmanlı padişahlarının kendilerine ayrılmış olan sahalarda bilhassa idare ve teşkilata âit nizamlar ile bazı ceza hukuku sahalarında, kendi mütehassıs idare adamlarının rey ve teklifi ile bir takım kanûn ve nizamları vaz etme selâhiyetinde oldukları âşikâr bir şekilde ortaya çıkmaktadır.[1]

---

(1).Bkz: İslâm Ansiklopedisi, -Kanûnnâme maddesi.

Elimizdeki kanûn mecmuası bu hususu teyid edecek çeşitli örneklerle doludur.(Bkz: 47,48,49,5o,51,52 nci sayfalardaki derkenarlar)

Bu arada zikretmek istediğimiz diğer bir özellik de şudur:

Kanûnnâme metninin 22a,23b,24a sayfalarındaki bazı fıkraların üstünde ince yazıyla yazılmış "KANUNDUR,SAHİHDİR" kaydı görülmüştür. Bundan anlaşılmaktadır ki, eskiden beri devam edegelmekte olan bazı kanûn maddelerinin, mecmuamızın yazıldığı tarihlerde halâ tatbikat sahasında kullanılmaktadır. Keza 27.nci varaktaki bir çok derkenarların yanına (ع) işareti konmuştur. Bu şekilde burada zikredilmiş olan hükümlerin doğruluğunun tasdik edilmiş olduğu görülüyor.

Kanûnnâme metninin 25 ve 26.varaklarında (sayfa:43,44) Rumeli ve Anadolu beğlerbeğlerinin timar verdikde alınacak resimlere ait fıkraların yanında da "Bu hususu fakîr merhum Celâl-zâde Kanûnnâmesindebulup tashih olunmuştur," "Bu husus dahi Celâl-zâde Kanûnnâmesinde bu vechledir." kayıtları vardır.

Bu kayıttan anlaşılacağı üzere nişancıların tertip ve tedvin etmiş oldukları kanûnnâmelere de bazı ahvalde müracaat edildiği görülmektedir.

Padişah emri ile tertip ve tedvin edilen kanûnnâmelerin bazı esasî teşkilat hakkında, umumî bir fikir vermeğe yarıyacak şekilde, asıl kanûnlardan yapılmış noksan ve usûlsüz derlemeler ve hattahülâsa notlar halinde bulunduğunu ve bunların tatbikatta bir merci teşkil etmediklerini belirtmiştik. Buna rağmen kanûnnâmede geçenher hangi bir hükmün doğruluğunu kontrol etmek için Celâl-zâde Kanûnnâmesine müracaat edilmiş olması "Koca Nişancı" nâmıyla maruf Mustafa Çelebinin bu hususteki nüfuz ve otoritesini göstermesi bakımından kayda değer.

Bütün bu verdiğimiz misallerden şu sonucu çıkarmak yanlış olmıyacaktır:

Tezimize konu olan bu kanûn dergisi, vaktiyle selâhiyetli hukuk ve idare adamlarının elinde bulunmaktadır. Ancak bunların dergiye ilâve ettikleri notlar sayesindedir ki, ilgili kanûn hükümlerinin eskiden ne halde bulunduklarını, sonraki devirlerde tatbikatta almış oldukları şekilleri; yine XVI.yüzyılın son yarısında padişahlar tarafından çıkarılan ferman ve emirlerle, bunların taallûk ettikleri hukuk sahasından haberdar olabiliyoruz.

N E T İ C E

Bu şekilde çeşitli misaller göstererek tanıtmaya çalıştığımız Celâl-zâde Kanûnnâmesinin, gerek "Koca Nişancı" zamanında câri olan kanûnları aksettirmesi ve gerek istinsah edilmiş olduğu daha sonraki devirlerde, çeşitli saha ve zümrelere ait kanûn hükümlerinin tatbikatta almış oldukları şekilleri göstermesi bakımından tetkikinin çok faydalı olduğu ve bunun neticesi olarak, Osmanlı müesseseleri ve medeniyeti tarihi bakımından önemi kendiliğinden meydana çıkmış oluyor.

Kanûnnâmeler üzerinde bundan sonra yapılacak çalışmalarla Osmanlı İmparatorluğunun iktisadî ve sosyal bünyesinin çok daha açıklık kazanacağı ve halledilemiyen bazı problemlerin güh ışığına çıkacağı muhakkaktır.

Yaptığımız bu çalışmanın, ileride bu istikamette yapılacak olan araştırmalara çok az bir nispette de olsa yardımcı olacağı kanısındayız.

Çalışmalarımıza şevk ve heyecan veren de budur.

B İ B L İ Y O G R A F Y A

BARKAN ÖMER LÛTFİ, Avarız. İslâm Ansiklopedisi.

" " " Kanûnnâme. İslâm Ansiklopedisi.

" " " XV ve XVI. asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda ziraî ekonominin hukukî ve malî esasları. Cilt:I Kanûnlar İstanbul 1943

ÇAGATAY NEŞ'ET, Osmanlı İmparatorluğunda reayadan alınan vergi ve resimler. Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, V, 1947, 483-511

GÖKBİLGİN M. TAYYİB, Celâl-zâde. İslâm Ansiklopedisi.

İNALCIK HALİL, Osmanlılarda raiyyet rüsûmu. Belleten, XXIII, 1959 575-61o

İstanbul Kütüphaneleri Tarih-Coğrafya Yazmaları Kataloğları. Sayı:1o Kanûnnâme ve Emirnâmeler, İstanbul 1943

Kanûnnâme-i Al-i Osman. (Sultan Süleyman Kanûnnâmesi), T.O.E.M İlâveler, 1329 (1913)

M E T İ N

1b) NİŞANCI CELÂLZADE MERHUMUN KANUNA MÜTEALLİK BAZI TAHRİRATIDIR Kİ ZİKR OLUNUR.

D e r k e n a r: Müşarileyh nişancı ibn Celâl merhum sultan Süleyman asrında Makbul İbrahim paşanın reis olu p badehu sultan Selim asrında kayd-ı hayat ile nişancı olmuştur. Vefatına değin tuğra hizmetinde olmuştur.

Yaya başları yayayı tutub hizmetiniz na tamamdır deyu akça almak caiz değildir. Yayaların hizmetinin kusuru olsa dahl etmek mevkufçınındır. Yaya başını taksir-i hizmet içindahl eylemek olmaz. Yaya başına vacib olan yayalara kulluğun etdirmekdir. Bu husus içün yaya başı yayalardan akça almış olursa yayalara alıvirilür.

Bazı yayalar kaçub yamakları gıybet eyleseler ol kaçanların yirleri(yerleri)yerinde kalanların elinde değil ise yaya başları ocak tahilin yerinde kalanlardan taleb idemez. Ol yamakları bulunub yerine gelince veyahud vilayet yazılub ocak tekmil oluncıya değin anlarun yirlerin yerinde kalana teslim eylemek kadimden kanun-ı mukarrer idi. Lakin şimdi defterdar caniblerinden ahkâm-ı şerife çıkub beğliğe zabt ider olmuşlardır. Yamak bulunub yerine gelüb tuta gelüb defterde üzerlerine yazılan yerleri tasarruf idicek ocak tahılın ol vakt alurlar amma bir ocağın cümle yayaları ve cümle yamakları gidüb yirlerini ahırdan kimesneler tasarruf eyleseler yaya başlarına ocak tahılı defterde mukarrer hasil yazılub anunla hizmet iderler. Madam ki defter hazineye gelüb ocakları tekmil olunmaya ol ocakları tasarruf idenlerden kanun üzere ocak tahılın alurlar. Biz yaya değülüz deyu taallül caiz değildir.

Bir yaya hayatda olub defterde mukayyed olsa(2a)bir kaç oğul-
2a) ları olub anlar dahi yazılu olsa ama bir oğlu talib-i ilm olub tahsil üzere olub adı henüz yaya defterine girmamış iken babası yaya olmağla ana dahi hizmet teklif eyleseler madam ki ol talib-i ilm dahi adı ile deftere yaya yazılmış olmıya yayalık hizmeti teklif olunmaz.

Yaya sancağı beğleri yayadan birini tabbal ve birini surnazen birini nakrazen ve birini sancakdar âylese bu hizmetler ile yayalık hizmeti eda olunmaz deyu niza etseler zikr olan hususlar kadimü'z-zamandan yayalardan olagelmeğin tecviz olunmuştur. Tabbale ve mehter ile sancakdara niza etdürilmiye. Gayrisi hizmet değildir olmasa olur.

Bazı kimesneler yayanın bağını ve bağçesini vesair emlâkin satdurub satun alub medyun etdürüb yayalar dahi ol acldan kaçub gitseler yayanın kaçmasına sebeb olsalar kaçan yayaları anlar teklif idüb buldurılur.

Ve yayanın vefatından sonra veyahud gıybet idüb kaçub gitdikten sonra yetişmiş veya hizmete yaramış oğulları olsa yayaları nöbetinde anlara dahi hizmet teklif olunur.

Yaya ve müsellem yeri vilayet yazıldıkda ölçülüb mudlanmak kanundur. Ziyadesini yaya ve müsellem evvelden tutagelmiş ise öşri
2b timarda ise (2b) timara hükm olunur ve eğer ziyadesi yaya ve müsellem sonradan gasb ile almışlar ise arz-ı mağsuba alıverilüb sahibine teslim olunur. Vilayet yazılmadın yaya ve müsellem yerleri ölçülmek kanun değildir. Zira sahib-i arz kimesneler yayadan ve müsellemden akça cer etmekiçün bir suret ile gelür iltizam ider. Ölçmeğe hükm virilürse varur yayadan ve müsellemden yerlerünüz ölçerüz deyu tazyik ider her birinden akça alur.Yayanın ve müsellemin za'ifü'l-hal olmasına sebeb olur. Sefer ve hizmet vaki oldukda bi mecal bulunur.

Bazı yayalar çiftlikleri üzerinde olmağın haricden kimesneler gelüb yayalık çiftlik içinde evler yapub oturub sakin olsalar ve sakin olalı iki, üç yil mikdarı olub yayalar göçürmek murad idinseler kadirlerdir amma ol mikdar zamandan ziyade olub ve oturmağla yayalık çiftliğe ferdleri dahi olmasa ve ziraatleri dahi olmayub öşr ve resm virmeseler her evden tütün resmi altı akça alurlar. Yayalara.

Bir yaya gıybet-i münkatı'a ile gıybet etdüğü malum ve muhakkak oldukda ol gıybet idenlerin yerlerin ocakta olanlara tasarruf etdürilüb hizmetlerin etdürürler. Ta vilayet yazılınca anun gibi gaib olanların yerine mevkufçı dahl eylemek kanun değildir. Mevkufçı gol yaya ocağına dahl ider ki bilkülliye ol ocak soyunub kimesnesi kalmıya veyahud yerinde kalan yamakları anların hissesin tasarruf etmeğe ve hizmetin eylemeğe kadretleri olmıya, muattal ola mevkufçı dahl ider.

Defterde yazılu yaya yaya başı olmak kanun değildir. Meğer ki bir yoldaşlıkda ve hizmetde bulınub emr-i (3a) hümayun ile yaya başı ola. Madam ki emr-i ali olmıya beğlerbeğler virdüğü makbul değildir. Zahir olıcak beratı alınub girü yayalığa hükm olunur. Malum olmayub yaya başı dahi olsa yayalığı sakıt olmaz, girü hizmeti ne ise eda ider ve bir kaç yıl hizmet etmeyüb anın hizmeti yerinde olanlar etmişler ise ol hizmetin akçası ne mikdar ise bi kusur hizmet idene alıvirilür.

Bir yaya hizmet vaktinde yamakları bulub yaya başına teslim etdükden sonra yaya başı anları hizmete sürmeyüb anların hizmetini yayaya etdirse ol hizmetin akçası neise yaya başından yayaya hükm olunub alıvirilür.

Bir kimesne bir yaya ocağında mücerred kayd olunsa amma ol ocağın yayaları mükemmel olub kusuru olmasa yaya başları ol mücerred yazılana hizmet teklif eyleseler madam ocakda hissesi olmayub ol ocağın kusuru dahi olmıya mücerred yazılmağla hizmet teklifi caiz değildir. Amma kusuru olur ise hisseyi tasarruf etdürüb teklif-i hizmet etdürürler.

Yayaya sefer-i hizmet emr oluhdukda kadılardan vesair halkdan bazı kimesneler yayanın arasına girüb sefer hizmetine mani olurlar imiş ve hem sefere varmayub hizmetinde kusuru olan seferden gıybet idüb eda-i hizmet etmeyen yayaların siyasetine bazı kadılar dahl idüb mani olurlar imiş.

Ve hem yayanın bağların ve bağçelerin ve mutasarrıf oldukları yerlerin vesair ma mülklerin satun alub ol vechle yaya taifesi gıybet eyleyüb harice giderler imiş. Tekid oluna ki hiç ferd kuzatdan ve ğayriden
b sefer (3b) vaktinde ve hizmet eyamında yayanın arasına girüb seferden ve hizmetden avk etmiyeler ve sefere varmadın ve hizmet eda etmedin gıybet eyliyan yayaların siyaseti arasına girmiyeler. Siz ki kadılarsız bu hususlarda mani olmıyasız. Yaya sancağı beği kusuruna göre ceza ve sezası ne ise icra idüb yerine koya ve ğol bağ ve bağçeler ki yayalık yirde olub anun satılmasında yayalık yire ferd arız ola anun gibinin bey'i(بيعى) caiz değildir, men idüb satdırmıyalar. Ve bazı yaya oğulları biz defterde mukayyed değilüz deyu niza idüb hizmet etmezler imiş. Yaya oğlu yayadır. Mamamki ahır yamak yazılmıya anun gibi leri teftiş idüb göreler. Şöyle ki yaya oğlu olub atası adı defterde mastur ve mukayyeddir. Fevt olub oğlu kalub hizmete kadir olub ahır ocağa yamak yazılmış olmıya. Anun gibileri ataları yerine sefere sürüb nöbetlerinde eda-i hizmet etdürile. Ve ğol kimesneler ki defterde yaya kayd olunub bir suretle kendüyi mülke ve vakfa veyahud haslara veya şehzadelere vesair timarlara raiyyet yazdırmış ola. Yayalık mukaddemdir. Defterde yaya kayd olunan yayaya hükm olunub yaya sancağı beğine teslim olunur. Bu hususda kimesne mani olmaz ve yayanın arasına girmez ve kulluk kusuru mukabelesinde olan siyasete kimesne dahl eylemez.

Raiyyetden yaya yazıldıkda bir kimesne yaya kayd olunsa ol kimesne yaya yazılduğı vakt ergen oğlu olsa babasına tabidir.Sonra ana yaya oğludur deyu dahl olunur. Amma ergen olmasa babası yazılduğı vakteğlü olsa başka raiyyet olmuş olur. Sonradan ana yaya oğlusun deyu dahl eylemek caiz değildir.

4a Yaya ve müsellemin ki nöbeti olub emr ile hizmete dahi gelmese çiftliğinin bir yıllık mahsuli beğlik içün alınur ve müsellemin bedel tutması daiz değildir. Meğer ki pir ola veyahud kulun veya şerikin bedel tutub sefere gönderüb itmam-ı hizmet etmiş ola, anun gibi tecviz olunur.

Amma bedelden gol ki bedel akçasın alub sefere gelmeyüb veyahud yoldan kaçub veyahud gelüb itmam-ı hizmet etmedin gitmiş ola. Bedel içün alduğu akça beğlik içün zabt olunur, bedelin hakkından gelinür. Bu suretde mübeddelümmine olanın günahı olmaz, anı incitdirilmez.

Yayalık ve müsellemlik yirlerde ve defterde sipahiye hassa yazılan yirlerde bağ ve bağçe olsa reb'(ع)hasıl yir(yer)ıssınındır. Ve baki hasıl bağ ve bağçe sahibinindir.

Yayanın ocağı tahılı senevi mahsulatdandır. Ol yirlerde ocak tahılı ne zamanda alınugelmiş ise ve ol zaman kimin tahviline düşmüş ise anundur.

MÜSELLEM AHVALİN BEYAN İDER

Müsellem çeribaşılarının timarları ki kadimi çeribaşı timarı ola serbestdir. Amma sonradan serbest olmayan timarı ki rüsum-ı serbestiyesi deferde gayre hasıl kayd olunmuş ola müsellem çeribaşına virilse serbest olmaz. Bu babda defter kavidir.

Bir müsellemin nöbeti yamağının olub sefere eşüb hizmeti itmam etmek üzere iken çeribaşı müselleme dahl eylemek olmaz. Müsellemlerin hizmeti kendüler eşmek ile itmak olsa çeribaşı bedel tutdam deyu müsellemden bedel akça taleb eylemek caiz değildir ve
4b müsellemin özri ve illeti (4b) yoğiken bedel tutmak mutlaka caid değildir. Meğer ki ziyade pir ve malul olub kendü eşmeğe kabiliyet olmaya ol vakt oğlunu veyahud yamağınıbedel tutub eda-i hizmet iderse caizdir.

Bir kimesne müsellemin yirini müsellemden kendü zamanını tapulayub,alub mutasarrıf iken bir kimesne dahi sabıka müsellem yamağından tapulayub,alub veririn deyu niza eylese müsellem yerinin tapusu müsellemin kendü zamanından gayri caizd değildir. Ol vechle vaki olan niza istima olunmaz.

Müsellemler defterde üzerlerine yazılan müsellemlik yirlerinden bir mikdar yiri kendü zamanlarında resm-i tapu alup bir kimesneye verseler yine ol müsellemler kendü zamanlarında elinden almak isteseler kadir değildir. Amma defter-i cedide yerine ahır müsellem yazılsa ol almak istese alur.

Bir müsellem müsellemlik yirinde kendünün rızası ve marifeti olmadan gelüp, evler yapup sakin olsalar eğer yakın zamandan berü oldu ise ol evler bozulup giderilür. İki, üç yıldan berü ise.

Müsellem sancağı beği müsellemi şeriat meclisine iletmeden cürm isnad edüp cerîme almak kanun değildir. Kadı katında cerîme sabit olmayınca ve kanunnâme mucibince kadı cerîme hükm itmeyince cerîme almak caiz değildir.
Þ-e r k e n a r: Şimdi müsellem beği yoktur.

Bir yir defterde hem müsellem ve hem raiyyetliğe kayd olunup niza olunsa müsellem mukaddemdir, ana hükm olunur.

Bir sancağın müselleminin nöbetlüsü ki muayyen ola. Bir
5a hizmet emr olunup, gelüp, hizmet edüp (5a) icazet virilmelü olıcak hizmete gelenler yoklanup, defter alınup, kula teslim olunup göndürildikde müsellem sancağı beği kendü nefsiyle veyahud kendü canibinden yarar ademi ve müsellem çeribaşıları ve mukaddemleri hazır olup ve müsellem sancağı beğinden müsellem defteri alup ana nazr edüp südde-i saadetden varan defteri dahi görüp, nöbeti alup hizmete gelen müsellem ne mikdardır malûm edünüp varan deftere muktezasiyle eda-i hizmet etdüğü malûm olduktan sonra nöbeti alup gelmiyenlerin çiftliğinin bir yıllık hasılı alınup beğlik içün zabt olunur ve müsellemin bedel tutması caiz değildir. Meğer ki pîr ola veya kavi özrü ola. Karındaşı veya oğlu veya kulu veya kendü şerikin bedel tutup, sefere gönderüp itmam-ı hizmet etmiş ola.

Anun gibiler tecviz olunup dahl olunmaz. Amma bedelden gol ki bedel akçası alup sefere gelmeyüp veyahud yoldan kaçup veyahud gelüp itmam-ı hizmet etmeden gitmiş ola. Anlarün gibilerden bedel içün verilen akça alınup beğlik içün zabt olunur ve bedelin hakkından gelinür. Bu suretde bedel tutanın günahı yokdur, anı incitdirilmez ve müsellemden ve bedelden her kim dahl olur ise ve her kimden ne alınur ise ve mebläğ-ı nakd-i rec' olur ise defter olunup dergâh-ı muallaya arz olunur.

Bir kimesne müsellem nesli olup defterde kayd olunan müsellemlik çiftlikleri içinde yemiş ağaçları irsle intikal edüp mülkü olsa müsellem yirinde olmağla elinden alınmaz. Ol ol ağaçlardan reb' hasıl müsellem hükm olunup bakî hasılı mülk sahibi alur.

56 Bir yir kadimden müsellemlik yiri olup müsellemlik üzere tasarruf olunugeldüğü tamam, sabit ve zahir olsa bir sipahi haric ez defterdir deyu varup beratına kayd etdirse ol berata amel ve itibar olunmayup müsellemlik yir timar olmaz, girü müsellem hükm olunur.

Bir kimesne müsellem raiyyeti olsa ve müsellem yerin tutsa ve reaya yerlerin dahi tasarruf eyleyüp ol raiyyet yerinin kulluğun avarız virdikde sonra müsellem yeri içün avarız teklif eyleseler caiz değildir, hilâf-ı kanundur.

Bir kimesne müsellem nesli olup defterde kayd olunan müsellemlik çiftlikler içinde ağaçları irsle intikal etmiş mülkü olsa müsellem yerinde olmağla elinden alınmaz. Ol ağaçlardan reb' hasıl müselleme alınup bakî hasılı mülk sahibi alur.

Müsellem taifesi sefer-i hümayuna egmek emr olunduğu vakt bazı müsellemler kendüler egmeyüp bedel tutup ve tutdukları bedel dahi sipahi hizmetkârları olup gelüp müsellem arasına girüp eda-i hizmet etmeyüp, seferden gelicek hizmetim eda eyledüm deyu şahidler ihzar idermiş.

Ve bazı dahi düşman yarağıyla gelmeyüp ve bazı dahi orduculuk edüp hizmetlerin görmeyüp ve bazı sefer ahırında ve kâh olur garp akçası dahi alup ol hizmeti bile iderler imiş. İmdi müsellem emr olundukda şol müsellem ki sefere eşmeğe kadir ola ve nöbeti dahi ola ol kendü sefer-i hümayuna eşüp eda-i hizmet eyliye. Amma şol müsellem ki sefer eşmeğe kudreti olmayup kanun üzere bedel tutmalu ola ol tuttuğu bedel müsellem sancağı beğine teslim olunup sefere bile gönderüp teftiş edüp sipahilerin hizmetkârların (6a) bedel tutmıya. Bedel olan kimesne sefer tamam oluncıya değin müsellem sancağı beğinin yanında olup bile göçüp kona ve her ne hizmet olur ise yoklayup icazet oluncıya değin yerine götüre. Filcümle nöbeti olup sefer-i hümayuna eşen müsellem olsun bedel olsun orduculuk etmek ve garb akçasın almak ve kolayında yürüyüp seferden sonra hizmetim eda etdüm seferde bile idüm dimek mesmu' değildir. Cümlesi müsellem sancağı beği ile bile varup gelüp hizmetlerin eda eylemek gerekdir. Şöyle ki emre muhalif eyliyeler. Kanunnâme mucibince siyaset olunurlar.

6a

YÖRÜK AHVALİN BEYAN İDER

Haricden bir yörük gelüp müsellemlik toprakda on yıldan ziyade oturup müsellem toprağında ziraat edüp müsellem öğrü virse sonra müsellem nöbeti ol mahalden cebr ile kaldırmak isteseler madam ki zarar olmıya kalduramaz. Amma zararı olup tenbih ile mütenebbih olmayup eslemez ise müsellemlik yerden kaldırılur.

Sancak beği kulları olup yörük yamağına yazılsalar caiz değildir. Ellerine hükm-i hümayun virilür ki ol vilâyete yörük yamağı yazmağa varan ümena anları yamaklıkdan ihrac idüp yerlerine kanun üzere yazılması icap ider. Kimesneler yazup tekmil eyliyeler.

Yörük eşküncileri timar erinin toprağında ekdikleri yerde öşür ve salariyye virürler. Virdikleri öşrü ve salariyyeyi sarf ettikleri köyde timar erinin anbarına iletürler, gayri yere iletmezler.

D e r k e n a r:Eğer yörük eşkincileri ve yörük taifesi ashab-ı timarın toprağında ziraat ederse öşür ve salariyyeleri ziraat ettiği karyede olan anbara her hafta götürür ve tereke satılur. Ol bazara iletmek ferman olunmuş, reisü'l-küttâbda olan kanunnâmede mukayyeddir.

6b Yörük taifesinin koyunu resminde her yıl mevcud olandan alınup geçen yıl koyunun bu mikdar idi ziyade idi ana göre resim ver deyu teklif olunmaz.

Yörük eşküncileri ve yamakları ulakdan ve sohradan ve doğancıdan ve sekbandan ve hisary yapmakdan ve salgondan ve cerehordan ve azepden ve arpa ve saman salmakdan bilcümle mecmu avarız deyu anı ve tekâlif-i örfiyyeden muaf ve müsellem olurlar ve eşkincilerin nöbetlü nöbetince eşdirirler. Eşküncü pîr ve malûl olmadan yerine kimesne eşdirmez. Pîr, malûl olıcak subaşısı çeribaşısı anı görüp filvaki pîr ve malûl olduktan sonra eğer oğlundan akvamından eşmeğe kabil var ise kadı mektubu ile getirüp malûlün yerine kayd etdirüp eşdirir. Kayd etdirmeyince eşdirmez. Tâ ki mabeynde illet ve mevazı'a olmıya. Eğer oğullarından ve akvamından eşmeğe kabil olmıya yamaklarından kabil olanı yazdura ve kendüler cebeleri ile ve tuğluka ile ve kılıçları ile ve bilek ile ve süngüleriyle ve yaraklariyle bile eşerler ve eğinlerine çuka festun ve başlarına kızıl börk giyerler ve her on eşkünciden bir orta bargir olur ve eşdikleri yıl yamaklarından ve çeriklerinden mecal virmeyüp dürüst elliçer akça harçlık alurlar. Bir yıl bahane ve taallül edüp eşmeyenin cezası nakl-i mekân etdürilür. Trabzona ya Moraya sürülür. İki yıl eşmeyenin cezası salbdir. Ve ok atmak bilmeyenin parmağı kesilmekdir.

Eşküncinin nöbeti gelicek bu zikr olan yarak ile mükemmel ve
7a müretteb (7a) hazır ve müheyya olup kullukların yerine getüreler. Kulluğun koyup ahır yere gitmiyeler ve çeribaşları hükm-i şerif varduğu gibi ihmal etmeyüp bunları hazır ve müheyya eyliye. Subaşıları gittikten sonra evinde kalup, tehir edüp oyalananları döğe döğe sürüp çıkaralar ve çeribaşı dahi cebesiyle ve tuğlukasiyle vesair düşman yarağıyla hizmet-i şeraitin yerine getüre ve yasak yabanda kimesneden akça alınmıya ve kimesneye apolanmıya ve illâ teftiş olunup akça alup apolanmış ola ikab-ı âzîme müstehak olup muakıb olurlar. Yarağında, yasağında kusuru olan eşküncileri yamak edinüp yamakları eşkündü olurlar. Yörükler dahi evvelden yürüyügeldikleri yerlerde ve yaylada ve kışlada yürüyüp havlı yapıgeldikleri yerlerde düvellerin alup kimesne mani olmıya. Bunlar dahi ol yerde kimesneninn ekinine ve tahılına ziyan etmiyeler. Ziyan ederler ise kadı marifeti ile tazmin etdüreler. Amma ekdikleri yerde öşür ve salarlık vireler. Virdikleri öşür ve salarlığı harman etdikleri köyde olan süvarinin anbarına iletürler, gayri yere iletmezler. Bu üslûp üzere murad edenlere nişan-ı hümayun yazılur.

Bir yörük sipahinin timarı içinde oturup ziraat eyledikten sonra yine ol karye sınurında devvabı ve atı yürüdüğünden otlak resmi talep iderler ise caiz değildir, virilmez.Meğer ki defter ile ol yerde otlak resmi hasıl yazılmış ola ol vakt alunur.

7b Yörük taifesi yaylaklarına gelmekde ve gitmekde oturmak lazım olan yerde üç günden ziyade otursalar oturdukları vaktde dahi kimesneye zarar etmiyeler. Zarar iderler ise şer'le sabit olduktan sonra tazmin etdürilür.

Yörüğün bir yerde ikameti ve kararı olmayup daim hareket üzere olmağın gerdek resmine toprak sahibi tarafından dahl olunmaz ve yörük taifesinin avreti içün subagılar ve sipahiler toprağımdan çıkdı deyu niza etseler çünki yörük konar göçer taifesidir. Karyede ikametleri yokdur ki toprağa taallûkları ola ve seyyibe avretin gerdeği resmi toprak ıssı almak mukîm ve mütemekkin reaya avretine mahsusdur. Yörük avretinin gerdeği resmine toprak davası olup sahib-itimar ve subagı tarafından dahl olunmaz.

Bir timarda yörük taifesi ve tatardan ve bağcıdan ve göreciden gelüp yer tutup ziraat etseler yörük ve tatar egküncisine bütün çift tutandan on iki akça virmek kanun olmuştur. Yörük egküncüsünden ve tatardan bütün çift tutandan on iki akça ve dahi eksikt tutandan ana kıyas olunup alınur. Amma göreci ve bağcı sair reaya gibidir. Anlar bunlara kıyas olunmaz.

Yörük taifesi göçer halkdır. Mukarrer yerleri ve sancağa ve sancak beğlerine ihtisasları olmayup ağaları subagılarıdır. Anlardan şöyle ki galîz günah sadır olup siyasete müstehak(8a) olsalar kadılar hükm edüp hüccet virdikten sonra siyaseti subagılarınındır deyu sabıka hükm-i şerif virilmiştir.

Birtimarda haricden yörükler gelüp kışlasalar musarrah kışla resmi defterde yazılmış ise alınur. Sarahaten yazılmış değilse ve kadimden ol yerlerde resm-i kışla alınugelmek âdet ise alınur, değil ise alınmaz.

Rum ilinde olan yörüklerde âdet budur ki yirmi dört kişide biri egküncü olup üçü çatal yirmisi yamak ola ve mezkûr egküncü kendü cebelü gönderi. Demreninde ve bileğinde, okunda ve yayında, kılıcında, kalkanında eksük olmayup müretteb ola. Ol egküncünün bir orta bargiri ola. Egküncü çatallerine ve yamaklarına arpa ve saman ve hisar yapmak yokdur,avarıza katılmaz ve egküne egen eşdüğü yıl avarız virmez.

Ve yörük taifesinden bazı kimesneler haslara ve beğler beğiler ve sancak beği haslarına gelüp göçüp konmakdan feragat edüp bir yerde temekkün ve karar eyleyüp çift idinüp ārāz-ı öşriyyeden yerler tutup resmin virüp ziraat eyleyüp gelüp tavattun ideli dahi on yıldan berü veya ziyade olsa yörük deftere raiyyet yazılmak caiz değildir. Yörük raiyyet olmaz. Elinde yeri var ise elinde olan yeri üzerine yazup kendüleri girü yörük kayd eylemek gerekdir.

VOYNUK AHVALİN BEYAN İDER

Voynuk zevaidinden bir sipahiye raiyyet (8b) yazılsa
8b yirmi beş akça ispençelerin ve bad-ı havası kime hasıl yazıldı ise resm-i cürm ve cinayetin virürler. Bir kimesnenin timarında yer tutsalar öşürlerin ve yerin resmin virürler. Koyunu olsa resm-i ganem kime hasıl yazıldı ise ana virür. Değirmenleri olsa resimlerini virürler. Bilcümle sair rüsûm-ı örfiyye-i âdıyyede reaya gibi kanun üzere virürler.

Voynuğun üzerine yazılan voynukluk yerleri haricden kimesneye virilmek caiz değildir. Eğer bir tarikle alınmış olsa girü voynuğa alıvirilür. Bu kadar zaman benim tasarrufumdadır deyu dava eylemek caiz değildir. Amma kendü zamanını virse virür. Amma kendü zamanını almak istese ne vechle şart eylemiş ise şart muteberdir.

Voynuğun kendü üzerine yazılan voynukluk yerinden öşür alınmaz amma haricde yerler açup tasarruf eylese kimin toprağı ise öşrünü alur ve resm alınugelmiş ise resmin dahi alurlar.

Bağ ve bağçe ki voynuk bağtınesi olsa ki voynuğun üzerine yazılmış ola. Ol mirasa girmez ve şıra olunmaz. Sonra yazılan voynuğa teslim olunur.

Istabl-ı āmireye hizmet iden voynukların ahara yazılmıyan oğulları ve karındaşları vesair akrabası olup haraca ve ispenceye kabil olup haraca yazılacak sipahi canibinden dahl olunsa madam ki sipahiye raiyyet yazılmıyah haraca yazılmağla (9a) 9a sipahi dahl idemez. Anun gibilerin ispençesi voynuk sancağı beğinindir.

Voynuk zevaidi ki haraca yazıla müstakil raiyyet baştınesi tutmıya ve raiyyet baştınesin ziraat etmiye. İspençe talep eyleseler ve raiyyet hizmeti teklif etseler caiz değildir. Voynuk zevaidi harac vaz' olunmağla raiyyet kısmına girmez. Voynuka noksan gelicek itmamı anlarınla olur. Voynuğun evlâdından olsun akrabasından olsun anun gibilerden kimesne madam ki raiyyet yazılmıya ispençe talep eylemez ve raiyyet teklifatı olunmaz.

Şol kimesne ki raiyyet defterinde raiyyetde ve voynuk defterinde voynukda mastur ve muharrer olmuş ola voynukluğu mukarrerdir, voynuka hükm olunur. Eğer voynukluk içün baştıne yeri olup sahib-i timardan dahi yer tutar ise sahib-i timardan tutduğu yerin öşrün sālāriyyesin sahib-i timara virür.Voynukluk yazılan yerden öşür alınmaz, anunla hizmet ider.

Bir voynuğun voynukluk yerleri ile raiyyet olan karındaşlarının yerleri meşa' ve müşterek olup muayyen sınırı yoğsa ol vilâyetde cari olan kanun üzere ol yerden voynukluk mikdarı baştıne çıkarı virüp andan rüsûm ve hukuk aldırılmaz. Baki karındaşlarının dahi yerlerin temeyyüz ve tayin idüp öşür ve ispençe ve sālārı vesair rüsûm-ı raiyyet ne ise sahib-i timara alıvirilür.

Bir voynuğun defterde üzerine yazılan voynukluk (9b)
9b bağtınesinin sınırından müslüman ve kâfirden gelüp yerlerin ziraat idüp öşür virmeyüp niza etseler voynukluk yerden alduğu sabit oldukdan sonra ziraat idenlerden kanun üzere öşrü voynuğa hükm olunur. Öşre niza idüp virmemek isteseler voynuk olduğu cihetden ziraatden men' olunup ziraat etdürilüp voynuka hükm olunur, nice dilerse tasarruf ider.

ÇELTÜK[1] AHVALİN BEYAN İDER

Bir sancağa çeltik hasıl yazılup satılmağıçün altı ay bazar tutmak kanundur. Çeltük ol sancak beğinin tahviline düşüp henüz satılmayup der-i anbar iken sancak gayre virilse kanun üzere mazzul sancak beğinin canibinden bazar devitilüp hasıl kayd olan çeltik satdürülur, kimesne mani olmaz.

Bir sancağa veya bir timara çeltik hasıl yazılup kadimden çeltik ekilügelen yerleri yoncalık eyleseler caiz değildir. Yoncalığı giderdüp girü çeltüğe hükm olunur ve çeltüğün suyu alınsa zahir olsa girü çeltüğe hükm olunur.

Birk kimesne çeltükçü iken defter-i hakanîde yörük eşkünciüsüne dahi yamak yazılup iki yerden hizmet teklif olunsa eğer bu vechle iki hizmet maniatü'l-cemi ise yörük yamağı olup eşküncüye hizmet etmek asker-i islâma muavenetdir. Çeltükçüden ol mukaddemdir, anı takdim etmek gerekdir.

10a Bir sancağa çeltik hasıl kayd olunup ve çeltüğün satılmasında tevakkuf olsa altı ay bazar tutulup ol aylarda sancak beği pirincinden gayri pirinç satılmayup ve satanlar tahvif olunmak kanun-ı mukarrerdir.

---

(1). Bu kelime esas metinde چلتلوك şeklinde yazılmıştır.

Bir taife çeltükçüler olup beğlik ile ortak olup mahsulün nısfı bunların ve nısf-ı ahırı beğlik olsa tohum kadimden beğlik canibinden virilügelüp sonra tohumu anlara teklif eyleseler caiz değildir.(ve mabeynde tohum çıkmadın taksim eyleseler ve tohum virilmeyüp teaddi etseler)[1] tohum ne ise beğlik tarafından alıvirilür.

Çeltük hasıl yazılan yerlerde çeltik nehirleri harap olsa çeltük ekegelen kimesneleri cem idüp elbette ol nehirleri tamir ve ihya idüp ziraat iden kimesnelere cebr ile teklif ve tahmil idüp olıgelen üzere ziraat etdürilür ki mukarrer olan timara noksan gelmelü olmıya.

Bir zeametde veyahud timarda çeltik hasıl yazılup kadimden çeltük ekülügelen yerlere bazı kimesnler bağ ve bağçe diküp çeltüğe zarar ve ziyan olur imiş. Şöyle ki çeltik yerlerine zaruret olup kadimden ekülügelen yerlere sonradan bağ ve bağçe etseler caiz değildir, bozulup olıgelen üzere girü çeltük ziraat etdürilür.

Bir sipahinin üzerine defterde çeltük hasıl yazılup tohumu kaç mud ise tayin olunup defterde mukayyed olandan ziyade ekdürüp çeltükçülere müzayaka vrilmek kanuna muhalif-
10b dir, men' olunur.(lob) Heman defterde kayd olunan ziraat etdürilür.

Bir zeamete çeltük hasıl yazılup ol zeamet bir subaşıya tayin olunmazdan mukaddem sipahiden ve gayriden bazı kimesneler anda kendü reyleri ile gasb ile çeltük alup bilfiil ekilmiş çeltük olsa gasb ile ekdikleri zahir oldukdan sonra çünki ol subaşı hasıl kayd olunmuşdur, anlara tohumun ve emeğin virüp dahi anda ekilen çeltük külliyen subaşıya hükm olunur.

---

(1).Parantez içindeki ifadenin esas metinde üzeri çizilmiştir.

Kadimü'l-eyyamdan çeltük ziraat olunugelmeyen yerlerde cebr ile çeltük ekmek ve defterde mastur olan tohumdan zaid tohum ziraat eylemek caiz değildir.

Bir subaşıya çeltük hasıl kayd olunup çeltüğün tohumu subaşı olanlar kendü yanlarından virüp ziraat etdirmek âdet olmağın tohumu satun alup ziraat etdirse sonra ol zeamet ahara tevcih olunsa ayni ile tohumu veyahud ol vaktde olan bahasını alur.

Bir kimesnenin tutageldüğü yeri olduğu mahalle çeltük düğüp çeltik sahibi o kimesneyi kendü yerine ekmeğe komayup haricden olanlara ekdirmek kasd eylese haricden eken ile ol kimesne ekdüğü faide yönünden beraber iken çünki yer anındur yabandan ahar kimesne ekmekden ise bu kendü ekmek istedüğünden sonra yer sahibine ekdirülüp ahar kimesne yerine ekdirmek caiz değildir.

11a Bir timarda mesela evvelden üç yılda bir çeltük düşer iken sonra bir yılda ve birbuçuk yılda bir düğüp ol yere tiz tiz çeltük ekmek ile zarar müretteb olur olsa men' olunup evvelden kaç yılda bir düşegelmek kanun ise ol muteberdir, ana göre hükm olunur.

MÜTEFERRİK HUSUSLARIN BEYAN İDER

Güreci ve yağcı olmak raiyyetliğe münafî değildir. Gürecilik ve yağcılık avarızdan müsellem olmağındır. Anlardan raiyyet yazılan raiyyet resmin virür, heman avarız virmez. Cümle reayaya kanun üzere müteveccih olan husus anlarda dahi icra olunur.

Bir sipahinin yazılu raiyyeti yazılduğu yerden kaçup gideli on yıldan berü ise göçürüp yerlü yerine getürmek gerekdir ve eğer on yıldan ziyade ise göçürmek olmaz. Oturduğu yerde rüsûm-ı raiyyet her ne ise sipahiye alıdirilür.

Arāz-i-i öşriyyede ki defterde mülk kayd olunmuş olmıya bey' ve şıra ve rehin ve hibe şer'an ve örfen memnu'dur. al-el-husus ki hassa kayd olmuş ola. İllâ bu denlü vardır ki sahib-i arz marifeti ile hak kararı virilüp alınsa caizdir. Mutlaka sahib-i arz marifeti olmadan yer alınmık caiz değildir. Alınsa dahi fesh olunur yer girü sahibinin elinde kalur. Yerlerini benim marifetim olmadan virmişsiz deyu elinden alup ahara virilmez.

Raiyyet taifesi doğancı olmağla raiyyet (11b) likden
11b çıkmaz ve raiyyet resmi sakıt olmaz. Elbette raiyyet yazılandan rüsûm-ı raiyyet alınur. Kezalik raiyyet sipahi dahi olsa madam ki yazılu raiyyetdir rüsûm alınur. Meğerki timara çıkdıkda padişaha raiyyetliği arz olunup yoldaşlığı mukabelesinde timara emr olunmuş olup bu ma'na beratında bile yazılmış ise ol vakt raiyyetliği merfu' olmuş olur, resm-i raiyyet alınmaz. Amma raiyyet yeri tutar ise ol vakt dahi resm alınur, mani değildir.

Bazı sancaklarda tuz olup tarh olunugelmişdir.Şol karyelerin evvelden anlara tuz tarh olunugelmişdir. Evvelden olugelen âdet üzere girü anlara tuz tarh olunur. Amma şimdiye değin ne mikdar tuz tarh olunugelmiş ise andan ziyade tarh etmekle teklif ve teaddi caiz değildir.

Çift bozan resmi şol raiyyetden alınur ki elinde ziraate kabil çiftlik veya baştınesi olup özürsüz ve illetsiz ekmeyüp çiftliğini veya baştınesini muattal idüp kendü ahır san'ata meşgul olup ma'işeti san'attan olsa bunun gibi kimesneden yetmiş beş akça alınur. Eğer yeri olmayup san'at işler ise yazılmış olıcak heman ispençe alınur.(Çift akçası yazılan yerlerde resm-i çift virür kanun üzere)[1]

Bir timarda değirmen ihdas olunsa kadimi ocak olup lakin sipahinin defterinde mukayyed olmasa kadimi ocak olduğu acilden sipahiye hükm olunur. Resm dahi o nahiyeden anun emsali değirmenlerden ne alınur ise ol mikdar alınur. Amma eski ocak (12a) 12a olmayup yeniden ihdas olunsa vilayet yazılup timara kayd olunıcıya değin resmi mevkufçu alur.

Bir kimesne bir mezra'a içün ve yer içün vakfiyet davasın etse ellerinde vakfiyete ahkâm ve temessükât-ı divaniyye olmayup defatirde henüz vakf yazılmayup kendü kolayindan vakf deyu dava ile tasarruf iderse ve defterde mukarrer vakf yazılmış olmaycak anun öşrü şimdiye değin timara alınugelmiş ise ve timarın hududundan dahil olsa ol yerlerin öşrü sahib-i timara alıvirile.

Bir timarın yazılu raiyyetleri sonra emr ile voynuk yazılsa anlarun oğulları ve karındaşları ki voynukluğa ve gayre yazılmış olmıya girü sahib-i raiyyetdir. Adet üzere müteveccih olan rüsum raiyyet sipahiye hükm olunur. Defterde yazılsun yazılmasun voynuk oğlu ve karındayıdırdimek fiaide etmez.

---

(1).Parantez içindeki ifadenin esas metinde üzeri çizilmiştir.

Senevî mahsulatda mu'teber hin-i kabzdır. Yani bir timarın mahsulü irişüp harman olup döğülüp kabz idecek tarih kimin tahviline düşmüş ise ol alur. Baki mahsulü kabz etsün etmesün heman kabz etmek caiz olan zaman kimin ise bakisi dahi anundur. haricden kanun bilmeyen sancak beği ve kadılar hasadı sahibine hükm etmeyüp bu memleketde olıgelen âdet ve kanun budur deyu niza olunsa caiz değildir. Atabe-i ulyada sorılu gelen kanun mer'idir. Muayyen olan kanuna muhalif haricde olıgelen kazayanın
12b mebnası cebr ve (12b) zulümdür. Anunla amel olunmaz, tutulmıyan hırsuza benzer, tutuldukda men' olunur ve hakkından gelinür ve hem bu kaziyede emr-i şer-i şerif mer'idir. Zira şer'de dahi vakt-i hasada ruhsad vakti kimin tarihine düşse cümle mahsul anundur. Aslı dahi budur ki timarın ekser mahsulat senevîdir. Bir sipahi sefer seferleyüp ol senenin mahsulüne müstehak olmuş olur. Bir mani olup mahsulü kabz idüp der-i anbar etmeden timar elinden gitse bunu kabz etmedün deyu azer olunup mahsulü ahara hükm olunmak sarih zulm ve fahiş bid'atdir. Amma şöyle ki veçh-i şuruh üzere bir kimesnenin mahsulatı anun tahviline düşüp sonra dahi mansıb verilüp ol mansıbın dahi senevî mahsulatı bu kaziye üzere anun tahviline düşse iki mahsul zabt eylemek kanun değildir, birisi hükm olunur.

Şol yerler ki ma takaddümden korınugelüp korıluk üzere tasarruf olunugelmiş ola sonradan sökülmüş ve ekilmiş olsa caiz değildir, men olunup koruluk üzere ibka olunmağa hükm olunur.

Çiftlikde ve bağtınede bey' ve şıra ve hibe ve miras vesair tasarrufat şer'an ve örfen memnudur. Reayanın deyni içün çiftliği ve bağtınesi deyne tuta virilse veyahud satılsa caiz değildir. Kanun üzere dava ider, kimesne olıcak yer ve bağtına ana hükm olunur. Satun aldım dimek müfid olmaz.

İki köy arasında mümtaz[1] sınur yoğsa ve şimdiye değin sınur
13a tayin olmamış ise ki nizadan hali (13a) olmayup hükm-i hümayun
virilmelü olsa bu vechle yazıla ki eğer terazi tarafeyn ile
ol iki köyün arasında hak üzere ahid canibin mütefarriz olmak-
sızun bir sınur çıkarmağa mecal ve ihtimal olur ise ol iki
köy arasında terazi tarafeyn ile bir sınur çıkarılup tayin idüp
hüccet vireler. Min baad ol iki köyün halkı ol sınurdan teca-
vüz eylemiyeler. Eğer bu minval üzere sınur çıkarmak müteazzir
ise hükm oluna ol iki köyün sipahilerinden her biri şimdiye değin
kendülerin raiyyeti kangı biri ekegelmişdir anun öğrün alalar.
Ahırın araiyyeti ekdüğüne dahl etmiyeler. Filçümle sınur mümtaz
olmayan yerde kanun raiyyetlü raiyyetin ölçmekdir. Amma vilayet
yazıldıkda birinin raiyyeti elinde bulunan tarla veyahud bağ
sonra mürür-u eyyam ile ahr sipahinin raiyyeti eline düşse girü
anun gibileri sahib-i raiyyet evvel tasarruf ider.

Asalet ile çayir oldur ki ekilmiye ve sökülmiye araiyyetin
öküzü, otlağı olmıya çayırlık üzere tasarruf oluna anun gibi
çayır beğlikdir, sahib-i timar tasarruf ider. Reayanın ve
gayrinin anda dahli yokdur,raiyyete çayır yokdur didikleri
oldur. Amma bu değildir ki raiyyetin ve gayrin elinde olan
çayırı alına. Anun manası budur ki mesela arazi-i öşriyyeden
bir yer mahlûl olup sahibi vefat eylese müteveffanın oğlu var
ise yerleri oğluna intikal ider. Oğlu yok karındaşına intikal
ider,tapuyla alur. Çayır anun gibi değildir. Mutasarrıf olan
raiyyet fevt olsa oğlu ve karındaşı yerini aldıkları gibi cebr
ile almağa kadir değildir. Çayır sipahinin olur, dilerse kendü
13b tasarruf ider dilerse ahara virür. Amma (13b) bu dahi şol
vakitdir ki ol vefat iden raiyyetin bu çayırdan gayri yerleri
ve yurdu olup oğullarına veçh-i ma'işet içün kefaf itmeğiçün
nesneleri olup çayıra ihtiyaçları olmıya

---

(1).Bu kelime ile ilgili,esas metinde şöyle bir şerh vardır:
"Mega' sonradan mümtaz ve mümtaz mega' olmaz kadimi
ile amel olunur."

Famma ol raiyyetin heman çayırdan gayri eküp biçecek nesnesi olmasa vech-i ma'işeti ana münhasır olsa ki oğullarının elinden alınur. Vech-i ma'işetlerine kifayet ider nesne kalmıya ol vakt elinden almak zulümdür. Bu takdirce sipahi ol çayırı almak caiz değildir, girü oğluna ve karındaşına virmek gerekdir. D e r k e n a r:Haliya bu kanun ile amel olunmaz. Çayır dahi yer gibidir. Müteveffanın oğlu varsa tapusuz oğluna intikal ider. Oğlu olmayup babası kızı olup tālibe olsa fî garez müslümanlar takdir eyledüğü tapu ile alur. Eğer kızı olmayup er karındaşı olsa talib olsa fî garez müslümanlar takdir eyledikleri tapu ile anlara virilür.

Baliğ olup haraca müstehak olan oğlan ispençeye dahi müstehak olur. Yazılduğu timar eri ispençe talep etse alıbilür.

Çol kâfirler ki gayri şehirlerde temekkün olup haraclarını beğliğe gönderip amma ispençeleri sipahiye vasıl olmasa yerinde atası veyahud karındaşı olup yerleri anlar tasarruf eylese ispençe eğer yer ile mahsub olmuş ise ispençeyi yeri tutandan alalar ve eğer ispençe neferden ve raiyyetden mahsub olup yazılmış ise raiyyet her kande ise ispençeyi andan alurlar.

Bir sancakta veya bir zeametde meyhane hasıl yazılup bad-ı hava bir yıla ya iki, üç yıla satılsa āmil meyhane hususunda eşher-i haremdir. Satılmadı deyu niza idüp kıstın aşağa varmak talep eylese kanun budur ki bir āmil ki bir iş satılur eşher-i harem müstesna değildir, şeriyattan ve örfiyattan satılacak anlarda dahi satılur ve satılmıyan nesne satılmaz. Meğer ki ibtida satıldıkda bile kavl olunup sicillata kayd oluna. Kavl
14a olmıyacak olur ise āmil niza (14a) eylemek caiz değildir. Yıl tamam oldu ise cümle maktu' hükm olunur. Tahvil tamam olmadı ise bād-ı hāvāda kıst-el-yevm alınur.

Bir taife ellici olup her yıl ağkünciye elliger akça vireler evladı sohradan ve cerehordan ve sekbandan ve doğancıdan ve garb içün akça alınmakdan ve nüzl tahılından ve güreciden vesair avārız-ı divaniyyeden emin ve muaf olurlar. Amma akıncılık avariz değildir ve arpa ve saman salmak beğlik akça ile olur ol dahi avarız değildir.

Bir raiyyet fevt olup müteaddid oğulları kalsa bazı çift ve bazı bennâk kayd olunmuş olsa bennâk olan atasının yerinden hisse talep etdüğü takdirce virilür. Amma resm-i çift ve resm-i bennâk cümlesi arasında iştirâk ile eda olunur.

Bazı yerler olurki meşhur olan mahsulatdan gayri mesela hâk-i şûre gibi ve kalya taşı gibi ve değirmen taşı kesdikleri yerlerde gibi dahi bunun emsali nesneler ki sipahinin toprağında ola satılur ola. Anun gibilerden defterde görüyle ayni ile nesne kayd olunmuş ise ol mucibince alına ve eğer kayd olunmamış ise ma takaddümden şimdiye değin ne vechle olagelmiş ise ve ne alınugelmiş ise ol babda olagelen ādet ve kanun üzere amel olunur.

Bir kimesneye padişah-ı ālem penah halladat hilâfetehu hazretleri canibinden hududu ve sınunu ile bir yer temlîk olunsa ol hudud dahilinde değirmen taşı gibi ve gayri nesne-
14b ler kesilse ol taşı dahi şer'an ol kimesnenin (14b) evvelden kesegelen kimesneler sahib-i mülk marifeti olmadan kendü kolayından kesemezler. Evvelden kesegeldik dediklerine itibar yokdur. Mülk olmağla haricden olanların tasarrufları münkatı olur.

Bir sipahinin timarında bir avretin elinde bağı olup öşür talep olıcak zevcem bu bağı vakf etmiştir deyu niza eylese[r] öşrü sahib-i arza raci'dir. Vakf etdüğü takdirce hāsılın vakf etmiştir (ādet ve kanun üzere)[1] şer'le öşrün almağa hükm olunur.

(1).Parantez içindeki ifadenin esas metinde üzeri çizilmiştir.

Bir sipahinin timarında haricden bir kimesne gelüp anun marifeti olmadan timarına müteallik yerde çeltik dengi yapub ol yer içün sipahi tapu talep eylese âdet ve kanun üzere ol yerin tapusun alur. Amma ol yerin hak kararı ne ise ve bî garez kimesneler ne mikdar tapu tecviz iderler ise heman ol mikdar tapu hükm olunur, ziyade olunmaz.

Bir cimri müflis kimesne iş tutsa ve iş içinde kızın çıkarsa ve oğlu olup everse ve borcu dahi olsa oğlun everip vekızın çıkarduğu akça talep olunmalu olsa teftiş oluna. Zikr olunan akça iş içinde beğlik akçadan alınup oğluna ve kızına harc ettüğü zahir olıcak alınur.

Bir timarda veya bir zeametde haricden bazı haymane kâfirler gelüp temekkün idüp haracların ol timar sahibinin raiyyetleri ile bile eda olunsa ispencesin dahi ol sahib-i timar alur. Madam ki ahr kimesnenin yazılu raiyyeti ve raiyyeti oğlu olmıya ve kimesnenin defterinde yazılu olmıya zira şol kâfir-
15a ler ki haracı alınur. Andan ispençe (15a) dahi alınmak lazım ve lâbiddir. Çünki haracı raiyyet ile mahlut olunur. Heman ol dahi raiyyet silkinden olmuş olur. Amma haracı köylü haracı ile bile alınup müstakil yere haraccılar alıgelmiş olsa ispençelerin dahi yıvacılar alur.
D e r k e n a r:Defterde yazılmış olıcak haymane kâfir mücerred sahib-i timarın toprağında sakin olup haraçların ol timar raiyyetine virmekle ispençesin dahi sahib-i timar alımaz.

Bir raiyyetin üzerine vilâyet yazıldıkda gaflet ile m mesela nim çift yazılup kayd olunsa amma elinde asla yeri ve yurda olmasa sipahi defter mucibince nim çift resmin andan alur.
D e r k e n a r: Elinde yeri olmaycak deftere yazılmağla alınmaz. Bu babda deftere itibar yokdur.

Ol kimesne elinde yer olmaduğundan muztar olup kendünün karibinde girü ol timarda bir boz yeri sipahi marifeti ile lalup ziraat ve haraset eylese ve ol boz vemuattal olan yerler evvelden raiyyetin yeri olması sipahiye andan resim kayd olunmuş dahi olmasa ve mikdarı dahi buçuk çiftlik'e mütehammil olsa çünki elinde yeri olmayup lakin defterde kayd olunduğu üzere nim çiftlik resmi alınurdu ol sonradan açdüğu yer ol buçuk ç çiftlik yere tutulup sipahi ol yer içün müstakil resm talep idemez. Zira ol yer içün defterinde nesne hasıl kayd olunmamış timarından bile mahsub değildir. Bu tarafda raiyyete adalet olup defterde bîvech üzerine resm kayd olunduğu yerleşür, zulm olmaz.

Bir timarda ziraat idüp öşrün virüp sālārlık virmek içün kavlolunsa sonra kavllerinehilâf ve muhalif idüp sālārlık talep eyleseler teftiş oluna. Öşür ile sālārlık metla zamandır öşür verilen yerde sālārlık virmek lazımdır. Eğer timar
15b eri kavlivar ise (15b) teftiş ile ma'lum idinüp zahir olıcak kulları ile amel olunur. Eğer ol kimesneler kavleyledikleri sahib-i timar tebdil olunup ahr timar eri varmış ise evvelki timar eri ile olan kavl fesh olunup sonra gelen sahib-i timar sālārlık talep idicek alur.

Bazı raiyyetlerin elinde çiftliği olup hakkından gelmeyüp ahar kimesnelere ücrete virse timar eri marifeti olmadan raiyyet yerin ahara virmek kendü feragat etmek caiz değildir. Yasak olunup anun gibi olmıya. Kendü eküp biçüp hakkından gelebilürse hoş,illâ yeri sahib-i timara teslim eyliye.

Bazı kimesneler ziraate kabil yerlerini davar örüsü idüp muattal eyleseler şol yer ki evvelden örü olmayup ziraat olunagelüp ziraate kabil ola teklif idüp ekdirilüp muattal konulmıya. Tehdid ettikten sonra girü muattal koyup ekmez ise sahibi timara hükm olunur.

Bir timarda koz ağaçları olup sipahiden tapulayup dururuz deyu sipapiye dahl ettirmeseler bazı kimesneler dahi bir kaç ceviz ağacına havli çevirip tasarruf idüp öğür virmek isteseler al-el-husus kadimi kâfiri ağacda tapu olmaz. Anun gibiler ki kimesnenin dikmesi ve aşlaması olmıya. Kâfiri ağaçlar ola hassa gibidir. Sipahi kendü zamanına malikdir. Sahib-i timara hükm olunur.

Bir kimesnenin bir timarda değirmen olup kâh dokuz ay
16a (16a) ve kâh yıl tamam yürüyüp altı ay resmin virmek isteyüp niza etseler eğer yıl tamam yürür ise yıl resmi alınur. Bilcümle ne mikdar müddet yürürse ol mikdar müddetin resmi hükm olunur. Defterde altı ay yazılmıştır deyu niza idemezler. Zira caizdir ki vilâyet yazıldıkda altı ay yürürdü sonra yıl tamam yürür olmuş ola itibar yürüdüğünedir.

Bir timarda haricden bazı kimesneler koyunların getürüp yüridüp vekişladup kışla hakkına niza eyleseler göyle ki kadimi kışla olup kışın gelüp kışlayanlardan kışla hakkı alınugelmiş ise kışla resmi alınmağa hükm olunur.
D e r k e n a r: Eğer kışlak defterde hasıl yazılsa kanun üzere âlâ sürüden bir şişik koyun, alçak sürüden altı akça alınur. Amma defterde hasıl yazılmasa yatak hakkı deyu yine kışlak hakkı gibi alınur.

Rum ili beğlerbeğisinin vesair beğlerbeğlerin sancak altında hasları olsa siyaset beğlerbeğinindir.

Bir timarın raiyyetleri battal ve ma'mul yerleri sipahi izni ile ve icazeti ile olmadan kendü kolaylarına satmak caiz değildir. Yer beğlikdir, yerde bey' ve şira cari değildir. Tapu dahi olsa sahib-i timar marifeti ile olur.

Göriyle reaya halkı sipahinin tahvilinde sipahi izni ve icazeti olmadan yer satmışlar ise anun bîayn kabul etmeyüp geri eski ıssına vireler ve battal yerler ki üç yıl dahi ziyade filcümle ziraate salih olacak vakt mikdar ekmeyüp muattal etmiş olsalar anun gibi yerler sipahiye teslim olunur.

16b Reayanın oğlu ispençeye müstehak olmakda itibar buluğadır. Na baliğ olıcak nesne alınmaz.

Bir raiyyet defterde sipahiye hasıl kayd olunmuş çiftliklerinin ekserlerin ahar kimesneye virüp giderüp sonra ol raiyyet vefat eyleyüp müteaddid oğulları kalsa ol çiftlik resmini sipahi oğullarından alur. Amma oğullarının elinde çiftlikden az yer olup gayri yerleri ahar elinde olup talep eyleseler göriyle ol yerlere mutasarrıf olanların zaman tasarrufları on yıldan berüde ise çiftlik bozulup satılmak caiz değildir. Ol yer oğullarına alıvirilür. Amma on yıldan ziyade ise ellerinden alınmaz. Amma mezbur çiftliğin defterde yazılan resmi yerlerine göre sahiplerinden oğullarına alıvirilür.

D e r k e n a r I: Defterde ol çiftlik ol raiyyet üzerine yazılacak sipahi bu babda muhtaddır. Çiftlik resmini dilerse oğullarından alur, dilerse mutasarrıf olanlardan alur.

D e r k e n a r II: Haliya bu kanun ile amel olunmaz. Ol kimesne yeri sahib-i arz marifetiyle almış olıcak elinden alınmaz.

Bir timarda bağ ve mezraa olup sipahi öşür talep eyledikde vakfdır deyu dava-i vakfiyet etseler (hükm-i şerif)[1] mülknâme-i hümayun ve defter talep olunup şöyle ki sahih vakfiyete hükm mülknâme-i hümayun ki divan-ı âliden (paşalardan virilmişdir)[2] virilüp kanuna muvafık ve mutabık yazılup, üslûb ve kaide üzere ola veya defatir-i kadimde ve cedid defterde üslûb üzere vakf yazılmış ise nesne alınmaz.

---

(1).(2).Parantezler içindeki ifadelerin esas metinde üzeri çizilmiştir.

Ve illa kolayına vakf yazılup velâyet kâtibleri himayet idüp veya kadılar hüccetleri ile yazılup iptidasında selâtin-i Osmaniyeden mülknâme-i hümayun virilüp sahih mülk oldukdan sonra vakf etmiş olmıya anun gibisinin vakfiyeti dürüst değildir. Kimin toprağında ise öğrü emr olunur. Yer ve mezraa ,vakf ve mülk olmağıçün defterdarlar nişanları ile yazılmış (17a) ahkâm
17a olsa makbul değildir, ol hükm kanuna muhalifdir, sahih değildir, amel olunmaz, ellerinden alınur.

Bir kimesne bir timarda yer tutsa öğrün virdikden sonra tutduğu yerin mikdarına göre resm dahi alınmak kanundur.

Bir dul avretin elinde harac virilür bağtına olsa ispençe alınmakda niza olsa şöyle ki il yazılup defter oldukda yerden sipahiye ispençe mahsub oldu ise virmek gerek, hükm olunup alıvirile.

Raiyyet öğrün (her hafta durur ve ne ki satılur)[1] akrab bazara ve köyde olan anbara getürmek kanundur. Raiyyet ev ve ahur yapmak memnu'dur ve kendü (karyelerinde)[2] öğürlerine kifayet idecek mikdarı anbar dahi yapmak kanun-ı mukarrerdir.

Bir zeametde veyahud timarda yava ve kaçkon hasıl kayd olunup ol toprakda yörük taifesi yava ve kaçkon tutsalar toprak kimin ise toprağa tabidir, ol alur. Yörük subaşının ana dahli yokdur.

D e r k e n a r: Yörük taifesi lâ mekân olmağla tutdukları yava ve kaçkon her kande tutarlar ise tutsunlar müjdesi ve müddet-i örfiyyesi tamam olanların tasarrufu yörük subaşılarınındır. Yörük kanunnâmesinde mukayyeddir.

---

(1),(2).Parantezler içindeki bu ifadeler esas metne sonradan ilâve edilmiştir.

Yazılu raiyyet imam olmağla ve kadı naibi olmağla raiyyet resmi sakıt olmaz. Suret-i defterde mastur olduktan sonra rüsum-ı raiyyet alınur. Amma kadı veyahud berat-ı hümayun ile müderris olsa raiyyet resmi sakıt olur. Yer tutmaycak.
D e r k e n a r: Yazılu raiyyet hatib ve imam olsa mada m ki hitabet ve imamet hizmetinde ola resm-i bennâk alınmaz.

Şol çingene ki defterde mülke ve vakfa veya timara raiyyet yazılmış olsa çingene sancağı beğinin ana dahli yokdur. Şol kimesnenin ki bu ma'nā içün elinde mühürlü sahih suret defter-i
17b cedid olmıya ispençesi (17b) kanun üzere resm-i cürm ve cinayeti çingâne sancağı beğinindir.

Bazı papaslar ki defterde raiyyet yazılup ehl-i kisb kimesneler olup tutdukları yerlerin rüsumunu ve haraclarını virmezler imiş. Ehl-i kisb olanlardan rüsum ve harac alınur. Amma rahip adına olup deyre mülâzemet idüp tasadduk-u nās ile ma'işet idenlerden harac alınmaz.

Bazı kimesneler bir köyde koyun tutup ve üredüp, koyunu ziyade idüp ürün yürüdüp ürünün ekseriya otun ve suyun anlara yedürüp, içürüp köy halkının davarına müzayaka ve zaruret olup dava eyleseler kadimden şimdiye değin nice olıgelmiş ise ve ol köy halkı ol örüyü şimdiye değin ne vechle tasarruf idegelmiş ler ise ol vechle hükm olunur ve eğer anda kadimden olan üslûptan ziyade davar idinmiş kimesneler olup ol mikdar davara ol örü mütehammil değilse mütehammil olduğu mikdarını koyup ziyadesi giderilür.

Defterde vakfa ve mülke ve hisara demirci yazılan çingenelerden şayri çingene ki rüsûmu dizdara hasıl yazılmış olmıya sancak beği kâfirinden yirmi beşer akça vë müslüman çingeneden yirmi ikişer akça alur ve cemaatlerinden ayrılan çingene tutup cemaate katmak kanundur.

Ve müslüman olan çingene ki kâfir çingenelerden ayrılmayup anlarunla ola ve ihtilatı ve musahabeti kâfir çingene ile ola. Müslüman arasına girüp müslüman ile musahabet ve ihtilat etmiye. Zecren anlardan kâfir çingene resmi alınur. Amma müslüman (18a)
18a olup musahabêt ve ihtilatı müslümanlar ile olan çingeneden müslüman resmi alınur.

Kelemiyyeden reaya tarlası dinlendirmek içün koyup ziraat etmediği eyyamda ot hasıl olup biçse andan öşür alınmak kanun değildir. Meğer sarahaten defterde yazılup hasıl kayd olunmuş ola . Amma defterde dahi yazılduğu kadimi gerektir. Eski defterlerde olmayup vilâyet kâtibi kendü kendüden defter-i cedide kayd eylese sahih değildir, itibar olunmaz, ana hükm virilmez. Amma kelemiyye üç yıldan ziyade ki ziraate salih olup sürülmeyüp ota konsa çayır olmuş olur. Sahib-i arz ol yerlerde çayırdan resim yazılmış ise resim alur. Yazılmış değil ise öşrünü alur. Üç yıldan sonra asalet ile çayır hükmünde olur.

Bir timarda ortakçılar olsa hasıl götürtmek teklif olunmaz. Heman köylerinde olan anbara iletürler,ziyade teaddi olunmaz.

Raiyyetin azadlu kulu dahi sahib-i raiyyet tasarrufunda olur. Haricden kimesne dahl eylemez. Tâ il kâtibi varup ol vilâyet yazıcak ol vakt kime raiyyet yazılursa ol alur.

Bir timarda haricden koyun gelüp kışlasa defterde kışla resmi hasıl yazılsa veyahud evvelden kışla resmi alınugelse kışlak resmi içün ağırca sürüden bir şişik koyun alınur ve alçak sürüden altı akça alınup ziyade nesne alınmaz.

18b Ve haricden bir toprağa gelen koyundan resm-i otlak âlâ sürüden bir koyun bahası yirmi akça, evsatından bir koyun bahası on beş akça, edna sürüden on akça ola. Yirmiden ziyade alınmak ger'an ve örfen caiz değildir. Asıl kanunnâmede bir sancağa gelenden deyu kayd olunmuşdur. Sancağa gelenden değil her toprağa haricden gelüp otundan, suyundan intifa' idenlerden alınmak kanundur.

Anadolu beğlerbeğisine hasıl yazılmış resm-i ganem vardır. Ağnam sahiplerinden göyle ki ellerinde ganem bulunup ol yıl ol ganemin resmin bir defa verdiklerine hücet izhar idüp isbat iderler ise (hoş ve illâ hüccet ibraz idüp isbat idemezler ise)[1] ibrilde ellerinde bulunan ganemin resmin hükm idüp alıvireler.
D e r k e n a r: Haliya âdet-i ağnam Mayıs ayında alınur.

Bir vilâyette bağlardan defterde öşür yazılmış ola öşür alınur. Resm kayd olunmuş olsa resm alınur. Defterde sarahaten nesne yazılmış olmasa ol vilâyette kadimden şimdiye değin ne vechle alınugelmiş ise ana göre alınur. Öşür ise öşür, resim ise resim alınur.

Bir memlekette tuz tarh olunugelse mücerred oğlana ve dul avretlere ve fukaraya tarh olunmak hilâf-ı kanundur.

Bir yerde sipahiye müteallik hassa caiz olsa etrâk anun muayyen ve mukarrer sınurdan bozup sürmüş ve ekmiş ve bostan idüp tasarruf eylemiş olsa ol çayırın kadimi mümtaz, muayyen ve mukarrer sınuru ne yerdendir vene mahaldendir ve ne yere müntehi olur, teftiş ettirilüp zahir oldukdan sonra alınup çayırlık üzere hükm olunur. Etrâk andan men'(19a) olunur.

---

(1). Parantez içindeki bu ifade esas metne ilâve edilmiş ve bu şekilde sah olunmuştur.

19a Bir raiyyetin karındaşının fevti zamanı iş eri amelin tuttuğu sahib-i timarın tasarrufu zamanında olmayup mukaddema olan sahib-i timarların zamanı ise resm-i tapu anlarındır.Zira zamanına düşmäş olur. İş eri bu yeri tapusuz tasarruf idersiz deyu karındaşından tapu talep idemez.

Bir kimesne tasarruf ettiği yerleri üç yıl ale-t-tevali bilâ özr boz ve muattal kosa sahib-i timar tapuya virmek kanundur. Eğer emanet kodum deyu dava iderse iltifat olunmaz.Gerek emanet konulsun gerek emanete konulmasun üç yıl mütevali bilâ özr boz kaldıktan sonra tapuya virilmek gerekdir. Emanet virilmek tapuya virilmeğe mani olmaz.

Defterde bir raiyyetin üzerine çift yazılmadan ve elinde resm-i çift alunur. Yer olmadan köyden kalkup varup bir kasabada oturmağla çift bozak akçası alınmaz. Nihayet müteehhil olup kâr ve kisb ettikten sonra resm-i bennâk alına.

Bennâk yazılan raiyyet sonradan bir raiyyet yerin tapulayup alsa hem defter mucibince bennâk resmin ve hem alduğu yerin resmin virür ve mücerred yazılan dahi müteehhil olup müstakil kâr ve kisb ettikten sonra resm-i bennâk virür.

Bir subaşının veya sipahinin beratında bir nahiyenin âdet-i ağnamı hasıl kayd olunup bazı kimesneler duzakçı ya
19b doğancı veya çeltik reisiyüz deyu (19b) koyun resmine niza eyleseler şol doğancılar ki doğancı ve duzakçı oldukları takdirce dahi kadimden raiyyet veraiyyet oğlu olup sonradan doğancı veya duzakçı olmuş olalar anlarun gibilerin koyunları resmi alınur. Eğer çiftlik tasarruf idüp mücerred birtarikle telbis idüp doğancı ve duzakçıyız deyu dava iderler ise kat'an ol dava istima olunmaz.

Ve reis olanlar dahi koyun hakkından ma'fuvv olmaz. Çeltik reisiolmağla virmemek isteseler alınur. Eğer koyun resmi virmemek içün hükmleri var ise arz olunur. Ol hükm kanun üzere mukayyed divan-i hümayunda mı verilmiştir, görülür.

Bir kimesne tasarrufunda olan yerini emanet vermiş olup ol kimesne gaibde iken emanet koduğu kimesne içün feragat etti deyu sipahi alup ahar tapuya virse caiz değildir. Yer sahibine hükm olunur.

Bir kimesne hāşā meczum olup tasarruf ettüğü yeri alup oğlu var ise ol yer oğlunun olur. Ol maraz hükm mevttir.oğlu var iken sipahi alup ahar tapuya viremez. Karındaşı var ise ol alur. Oğlu ve kızı olucak vefatından sonra al alur,tapu ile.

Bir sipahiye defterde boz yer yazılsa reaya bizüm aramazda ol asl yer yokdur deyu kendü yerleri arasında ihfa ile tasarruf etseler her raiyyetin evvelden tasarruf ettiği yerleri teftiş olunup görüyle ki her tarlayı ne kadar zamandan berü mutasarrıfdır dikkat olıcak sipahiye yazılan bozyerler malum ve zahir olur,anun gibi yerler sipahiye hükm olunur. Eğer mukaddema olan sipahiler ol boz yerleri tapuya virmişler ise
20a (2oa) alanların elinden alınmaz. Öşür ve resmin virür. Amma hassa yazılsa her sipahi zamanını virür.

Bir subaşının yazılu raiyyeti ve raiyyeti oğulları sonra vakf çiftlik almağla veya zaviye gibi almağla ehl-i beratuz deyu raiyyet resmine niza etseler şöyle ki defter ile raiyyeti ve raiyyeti oğlu olur ise raiyyet ahkâmı ne ise cümle icra olunur. Vakf tasarruf etmekle ehl-i beratuz dediklerine itibar olunmaz.

Bir subaşının yazılu raiyyetlerinden bazısı birtarikle voynuk yazılup ol voynuk yazılmak ile anlarun yetişmiş oğulları ve karındaşları voynuk oğlu ve voynuk karındaşım deyu ispençeye niza eylese şol voynuk ki kadimden voynuk oğlu voynuk olmayup raiyyet iken voynuk olmuş ola anun gibilerin oğulları ve karındaşları madam ki ahara yazılmış olmıyalar girü raiyyetlerdir. Kanun üzere ispençeye müstehak olduktan sonra ispençelerin kimin raiyyetleri ise al alur.

Bir karyede bir raiyyet kızının koyunu ve keçişi olup hatun kişiyim deyu resm virmemek niza eylese raiyyetin oğlu olsun kızı olsun koyunları olduktan sonra kime mukayyed ise resm virmek lazımdır. Koyunu ve keçisi ne mikdar ise resm alınmağa hükm olunur.

Şöyle ki bir çayır kadimi çayır olmayup raiyyetin çiftliğinden olup su basmağla çayır olsa raiyyetin elinden alınmaz. Öşrü hükm olunur. Amma şimdi ol çayırın suyu olmayup ziraate 20b kabil olsa (20b) ve ziraat olıcak sipahi olana çayır olmakdan nâfi ise bozdurulup yine ziraat ettirilür.

Arpadan ve buğdaydan ve alefden(yulaf)gayri nohuddan ve mercimekden ve ana benzer nesnelerden sālārlık yokdur, öşür alınur.

Bir subaşının veya sipahinin timarın sınurunda odunluk olup bazı kimesneler ol odunluğu sipahiden ya subaşından tapuya alduk deyu niza eyleseler odunluk kimesnenin mülka olmaz ve tapulanmaz. Şöyle ki ol yer odunluk olup şimdiye değin halk andan odun kesegelmiş olalar ol kimesneler varup, tapuya alup kendülere mahsus etmişler ise ellerinden alınup yine umuma halka hükm olunur.

Raiyyet oğullarının babaları on yıldan ziyade varup bir şehirde oturduğu malûm olup kendüler defterde raiyyet yazılmış olsalar anun gibileri şehirden kaldurulmaz. Müstakil kâr ve kisb iderler ise evlülerinden on iki akça ve mücerredlerinden altışar akça alınmak kanundur.

D e r k e n a r: Ol vilâyette bennâk ve mücerredden defterde ve mufassal defteri zuhurunda olan kanunnâmede ne mikdar yazılmış ise ana göre alınur. Zira her vilâyette bennâk resmi mücerred değildir.

Bir kimesene lâ mekân olup koyun resmi kimesneye hasıl kayd olunduğu malûm olsa koyun resmi alınacak vakitt e her kangı toprakta bulunur ise ki ol toprak sahibine koyun resmi hasıl yazılmış ola ol alur. Eğer anun gibiler bir yerde temekkün olsalar ve ol yerin koyun resimi kime müteallik ise ol alur. Anun gibilerin köylerde koyun satsalar kassabın koyun bācın alan kimesneler bunlardan koyun bācı talep eyleseler alımazlar. Zira koyun bācı şehirlüde boğazlanandan (21a)
21a alınur. Karyede satılandan koyun bācı alınmak kanuna muhalifdir. Meğer sürüyle satılup bācı beğlik olup kadimden alınu gelmiş ola.

Bir subaşı veya sipahiye defterde hassa yazılan yerleri kendülerin veya ademlerinin marifeti olmadan ziraat eyleseler tahılların vesair harcların ol sipahiden ziraat idenlere alıvirilüp sonra cümle mahsul ne ise ol subaşıya veya sipahiye hükm olunur.

Sipahi raiyyeti ile müsellem raiyyeti birdir, beraberdir. Birine olan hükm birine dahi caridir. Amma müsellemin raiyyeti fevt olup oğlu kalmasa yerlerini müsellem tapuya virür. Karındaşı kalsa müsellem raiyyeti olmayup haric olsa karındaşı yerin alımaz.

Ve müsellem ol vefat iden raiyyetin yerini haricden kimesneye virse madam ki müsellemin ahar raiyyeti ol yeri talep etse müsellem haricden virdüğü caiz değildir, olmaz. Raiyyete alıviresiz deyu hükm-i şerif virilür.

Bir köy halkının kadimi davarları yürüyügeldüğü mer'āları olsa sahib-i timar ol mer'āyı tapuya virmek caiz değildirğ ve ol köy halkının göyle ki rızaları olup ittifak ile virüp ziraat iderseler sonra gelenler girü dava et seler mer'ālığa hükm olunur. Bu kadar zamandır ziraat olundu dimek faide virmez. Cümleden mer'a mukaddemdir. Zira köy halkına mer'a lazımdır. Elbette mer'asız olmaz.

Bir mezraa bir karyenin ekinliği haddinden dahildir deyu kayd olunasa ol karyeye müteallik olur. Haricden (21b) ol
21b mezraanın toprağına gelüp konup kışlayanlardan koyunu olanlardan resm-i kışlak alınur. Koyunu olmayup ve ziraat etmeyüp oturanlardan haneden haneye tütünlük resmi alınur.

Bir sipahinin timarından çift resmi ahar kimesneye yazılup galle anun toprağından hasıl olup galleden āid olan hasılı ol sipahi alup anun gibi ol yerler tapuya virilmelü olıcak tapuyu çift resmi yazılan kimesne ben alırın deyu niza eylese vākā tapu rüsûm-ı örfiyyedendir, ol yerin resmi ki ol dahi örfiyyedendir. Çünki ol sipahiye yazılmıştır, ol alur. Amma göyle ki ol karyenin veya nahiyenin müstakil bād-ı havāsı bir kimesneye dahi hasıl yazılmış ise tapu bād-ı havā kısmındandır, ol alur. Bu takdirce çift resmi hasıl yazılan nesne alımaz.
D e r k e n a r: Resm-i tapu ārzın menafi'i mukabelesinde virilür. Ücret muacceledir. Bād-ı tekva kabilinden değildir.

Menapolya içün kâfirin fuçısı mühürlenüp tenbih olunduktan sonra eslemeyüp mührü bozup ol fuçudan hamr satsa veyahud tasarruf etse sipahi ol fuçıyı tamamen beğlik ider.

Bazı yerde kâfir şırasın fuçıya koyup, çıkarup satmak isteycek bir hesabları var imiş. Ol fuçıyı ölçerler imiş. Kaç karış çıkarsa karış akçası deyu ikişer akça alurlar imiş. Bu kaziyye dahi defterde sipahilere hasıl verilmiştir.Yazılan yerlerde ki evvelden âdet olagelmeğin yazılmış ola alınur. Yazılmıyan yerlerde alınmaz. Evvelden âdet değil iken sonradan vilâyet kâtibleri erbab-i timara himayeten yazsalar makbul değildir, amel olunmaz. Akıncı beğlerine akıncı yazılmak
22a emr olundukda ma tekaddümden (22a) şimdiye değin akın idegelmiş akın etmeğe ve ata ve tuta kadir kimesnelerden yazılmak buyurulur. Şimdiye değin akın idegelmeyüp şehirlü veya şehirde ehl-i san'at kimesne olup maişetini san'atından idegelmiş kimesneleri veya ol maslahata yarar olmıyanları akıncıya yazmak yokdur. Şöyle ki yazsalar dahi makbul değildir. Şehirlü idüğü ve kadimden varıgelmeyüp gibisi gayri san'atdan idüğü zahir olıcak akıncı defterinden ihrac olunur.

SAHİHDİR,KANUNDUR: Reaya öşürlerin(akrab bazara veyahud anbara)[1] kendü karyelerinde olan anbara badehu her hafta durur tereke satılur(iletmek kanundur amma anbara iletttüktensonra girü)[2] akrab bazara (iletmez heman kendü evinde iken bazara iletür)[3] iletmek kanundur.

KANUNDUR: Bir kimesne bir mikdar yeri sipahiden tapuya alup mabeynlerinde akd-i sahih olup bir mikdar akçasın virüp bakısın dahi getürmeğiçün gittikde ol sipahi ol yeri bir kimesneye dahi tapuya virse tapu üzerine tapu olmaz,sahih değildir. Yer evvelki kimesneye hükm olunup alıvirilür.

---

(1).(2).(3).Parantezler içindeki bu ifadelerin esas metinde üzerleri çizilmiştir.

KANUNDUR: Bir raiyyetin atası vefat idüp yeri oğullarına intikal idüp sonra bir karındaşı dahi vefat idüp ol zamanda olan sipahiler karındaşı hissesinden resm-i tapu almayup ol sipahiler gidüp sonra ahar sipahi gelicek karındaşın hissesinden tapu ver deyu cebr idemez. Zira resm-i tapu zamanına düşmüş değildir. Ol dava sorulmaz.
D e r k e n a r: Sonra ola n sahib-i arz ol yerlerde öşür ve resm gibi nesne alup tasarrufların hayır görmüş değilse karındaşı talip etse ana tapuya virür ve illâ ahara tapuya virür.

Bir sancağın mal gayibi ve mal mefkudu ve beytü'l-mal
22b (22b) ve yavası defterde bir zeamete veya timara hasıl kayd olunup ol vilâyette olan subaşılar ve timar tasarruf ider çavuşlar filcümle serbest timar tasarruf idenler dahl eyleseler yava serbestiyyeden değildir. Kul ve cariye muştuluğu serbestlikden olmağla bu anun olmaz. Serbest olan timarlarda ve subaşılıklarda kul ve cariye tutulsa dahi kul ve cariye muştuluğu ne ise ol kimesneden alınup kul ve cariyeyi ana teslim iderler. Anun hifzında olmak gerektir. Sahibi geldikde anun habsinden alur.
D e r k e n a r: Sarahaten defterde hasıl yazılmış olıcak serbest olan toprakta tutulan yere kul ve cariye müjdeleri hıfzı sahib-i serbestindir. Saraheten defterde hasıl yazılmış olıcak ol serbest nahiyeden müstesna olur. Serbest olan serbestin toprağıdır, adem değildir.

Bir sahib-i timarın raiyyeti oğlu şehire hane yazılsa ahara yazılmış olur, raiyyet oğulluğundan çıkar, raiyyetim oğlusun deyu resm talep idemez.Rüsûm-ı mekâtib-i şeriyye vesair rüsûm-ı kaza hususunda kanun-ı kadim budur ki nikâh vaki oldukda eğer tezvic olıcak bakire olursa resm-i akd-i nikâh yirmi akça kadı içün ve beş akça hademe-i mahkeme içün alına. Eğer seyyibe ise kadı içün on beş akça ve hademe içün şirü ve beş akça alına.

Ve hüccec-i şeriyyeden ve nakl-i şehadelerden ve müraseleden vesair arzlardan resm-i kitabet kadı içün yirmi akça ve hademe içün beş akça alına. Amma bu babda hüccet alan kimesne muhtardır. Kendü karnından bila ikrah vela ibram hademeye ne virürse az ve eğer çok heman ol alına. Adetimiz bu değildir deyu nesne teklif olunmıya ve illâ muateb olup hizmetten red olunur. Ve yalnız sicille sebt olunan kazayadan resm-i hüccet altı akça alınur ve ısbat tarikle hükm olunup alıvirilecek akçadan resm ve müteveffa muhallefatından ki kısmet oluna resm içün her binde yirmi beş akça alınur, yirmisi kadı içün alına ki her yüzde
23a ikişer akça olur ve beş (23a) kassam ile sair hıdem içün alınur. Min baad rüsûm-ı mekâtib-i şeriyye vesair rüsûm-ı mesfur hususlarında bu kanun-ı kadimle amel olunup her maddede tayin olunandan zaid bir akça alınmıya ve aldırılmıya.
D e r k e n a r: Haric defter olan raiyyet oğlu şehire hane yazılmağla resm-i raiyyetten halâs olmaz. Amma ahara raiyyet yazılmasa resm-i raiyyeti anun olur.

Pençikçi kanunu budur ki uc beğleri akın vesair yiğit ve (يكيل) cem idüp gazâ niyetine darü'l-harbe sağırtmek akındır. Uc beğleri kendüler eşmeyüp ademlerine akıncı vesair yiğit (يكيل) koşup darü'l-harbe göndermek eğer eşen kimesneler yüz ve yüzden ziyade olursa haramiliktir. Bu iki kısımdan pençik alınur ve eğer uc beğleri kendüler eşmeyüp adem gönderüp eşen adem yüzden eksük olursa çetedir, pençik alınmaz ve uc beğlerinin ve pençikçilerin ve toyçaların ağırlığı kanundur. Şol vakt ki emir ile akın ve haramilik ola akından ve haramilikten çıkan oğlanlarda akın beğlerinde vetoyçalarda ve akıncılarda vesair yiğit (يكيل) de ne mikdar oğlan var ise cem olunup pençikçi marifeti ile yazılup defter olunur. Akın beği ol akında kendü kesiyle çıkarduğu o oğlandan yirmi oğlan ile ağırlanur ve pençikçiler kendü kazançları ile çıkarduğu oğlandan beşer oğlan ile ağırlanur

Ve toyçaların malûm ve maiyetleri kendü say'ları ile mübaşirleri ile çıkarduğu oğlandan birer oğlan ile ağırlanur ve alçak hallü toyçalar dahi kendüler çıkarduğu oğlandan iki kişi bir oğlanla ağırlanur ve ağırlıkdan ziyade gelen oğlan on yaşından yedi yaşına varınca alınur ve eğer on yedi yaşından tecavüz idenlerin dahi bazında kabiliyet olur ise ol dahi alınup esir sahibine her oğlan içün hizane-i āmireden (23b) 23b üçyüz akça virilür. Amma alınan oğlanlar malûl ve marîz ve ma'zür olmamak gerektir. Pençik oğlanı alınmalu olıcak sancak beği ve toyçalar muavenet iderler. Akından ve haramilikden alınan oğlanların beğliğe alınacağı alınup tamam olduktan sonra illiğe çıkınca muavenet iderler. Bekliyecek yerde bekleyüp ve götürecek yerde götürüp toyçalar yağıda oğlan kaçursalar padişaha arz olunup emrince sadir olursa ana göre amel olunur. Her kişi ki vech-i mesfur üzere ağırlanur.Kendü kazancı ve kesbiyle ağırlanur. Ahar kimesnenin esirin kendü adına geçirmezler ve ahar kimesnenin esirin kendü adına idüp anunla ağırlanmaz. Pençikçiler pençik oğlan cem etmelü olıcak akında olan akın beği cem ider ve ne kadar oğlan cem olunursa bir defter pençikçi ve bir defter akın beği yazup pençik oğlanı dergâh-ı muallaya gelicek ikisinin dahi defteri ve ademi bile gelür ve eğer akın beği binefsihi bulunmayup hazır değilse ademi bile gelmek lazımdır.

SAHİHDİR: Senevî mahsulatda kanun-ı mukarrer budur ki hin-i kabz kimin tahviline düşerse cümle hasıl anundur. Ta'şir demedden olduğu yerlerde evvelki sahib-i timar kendü tahvilinde demedden ta'şir idüp kabz eylemiş olsa sonra gelen sahib-i timar sair yerlerin kabz olundu deyu dava eylemek caiz değildir.

KANUNDUR, SAHİHDİR: Şıra senevî mahsulattandır. Senevî mahsulde şıra fuçıya ölçülüp takdir-i mikdar olduğu vakt kimin tahviline düşse anundur.

242 SAHİHDİR: Raiyyet yeri tutan yörük olsun gayri olsun çift akçası ki ana kulluk akçası dirler anı dahi virmek lazmmdır.

SAHİHDİR: Bir sipahinin raiyyeti defter-i cedidde ahar yere çeltükçü yazılsa raiyyet olmağla münafî değildir.

İmam ve kadı nayibi defterde çift ve bennâk ve kara yazılmış olsa resm-i raiyyet virür.
D e r k e n a r: Hatîb ve imam olanlar madam ki hitabet ve imamet hizmetinde olalar resm-i bennâk vermiye. Nişancı H Hamza paşa çok hükm vermişlerdir.

KANUNDUR, SAHİHDİR: Babası fevt ettikde deyni içün yeri satılsa sonra oğlu talep eylese tasarruf-ı mülkiyet yerde caiz değildir, yeri oğluna teslim eyliyeler. Medyunun deyni şer'î mali ve mülkü ne ise andan eda etdürile

SAHİHDİR: Dikme ve aşlama ağaç mülk olur. Amma saban giren yer mülk olmaz. Madam ki elinde padişahlardan sahih mülknâme olmıya ve defatirde yazılmıya mücerred kadılar hüccetleri ile mülkiyet veyahud vakfiyet davasın itmiyeler, makbul değildir, öşürleri ve resimleri alınur.

SAHİHDİR: Örüde tayin-i hudud yokdur. Kadîmden ne yerde davar yürüyügelmiş ise örüdür. Davarın örüye ihtiyacı olsa örü mukaddemdir. Ziraat olunmuş ise men olunur.

Emir-i ahurların timarlarının bâd-ı havâsı kendülerinindir. Koruda tutulan yava ve kaçkın dahi emir-i ahurların olmak üzere ahkâm-ı şerife virilüp kadîmden şimdiye değin ne vechle olagelmiş ise girü ile ola deyu emr olunmuştur.

Subaşılar ve alay beğleri ve çeribaşıları ve dizdar (24b)
24b ve çeri sürücüler ki beratları beğlerbeği beratı olmayup berat-ı hümayun ola ve emir-i alem dergâh-ı muallada olan müteferrikanın ve çavuşların dirlikleri ve mutlaka arpalıklar cümle serbestdir. Serbest mahsulü dahi hümayun cürm-i cinayet ve kul ve cariye muştuluğudur, resm-i arusdur. Bundan gayri olan hususlar rüsûm-ı serbestiyyeden değildir. Kime ki ayni ile hasıl yazılmış ise anundur.

Denizde bir gemi karaya atılsa bulunan esbabın sahibi veyahud miras-ı hevarı bulunur ise nısfı sahibinin ve nısfı kapudanın ve sahibi veya miras hevarı bulunmaycak olur ise küllisi kapudanın olurdu, mukarrer kanun idi. Sonra İbrahim paşa vezir iken arz olunup sahibi bulunduğu vakt şer'le isbat idicek cümle sahibine virile. Sahibi bulunmaycak olursa bunun gibiler kapudanların beratlarında hasıl yazılmış ise kapudanlara virile, hasıl yazılmadı ise beytü'l-mal tarafından zabt oluna deyu buyuruldu.

Beğelerbeğiler sefere emr olunsa ordu resmi kapucubaşılarınındır ve ordu İstanbuldan Bursa ve Edirneye girse hasıl münazafe olur, nısfı kapucubaşılarınındır ve nısfı şehir kadılarınındır ve ordu taşrada olıcak cümle kapucubaşılarınındır.

Şehzadelere sancağa çıksa kapucuların on binakça ve çavuşların beş bin akça âdetleri vardır. On bin akça emir-i alemlerin kanundur ve mehter başının ve mehterlerin dahi âdetleri vardır.

ANADOLU BEĞLERBEĞİLİĞİ VİRİLSE

25a Mîr aleme nakd on bin akça, bir seyb ve bir frengî emir-i ahurî kaftan ve ayrı oyanı ve kotası ile mükemmel berat, Mehter başına bin akça bir çatma kaftan ve alem mehterlerine beş bin akça virilür.

KARAMAN BEGLERBEGİLİGİNDEN

Mir alem beş bin nakd bir seyb ve bir çatma ve mükemmel berat, mehterbaşına iki bin nakd bir çatma, alem mehterlerine beş bin akça.

ŞEHZADE LALALIGINDA

Resm-i berat bin akça, resm-i tezkere üç yüz akça, kapuculara altı yüz akça, çavuşlara üç yüz akça.

SANCAK VİRİLSE

Emir-i alem iki bin, mehter başına bir münakkaş, mehterlere beş yüz, kapucular bin, çavuşlara beş yüz, resm-i berat bin iki yüz, resm-i tezkere beş yüz ve alay beği timarı tezkeresinden iki yüz elli akçadır.

RESM-İ ZEAMET

Berat resmi altı yüz, tezkere resmi yirmi beş, resm-i çavuşan iki yüz elli, resm-i bêvvab beş yüz akçadır.

Rum ili ve Anadolu timarları defterdarı ve kethüdaları ve alay beği hususunda resm-i çavuş ve bevvab zeamet gibidir.

Çeribaşı ve dizdar tezkere akçasından heman timargir binde on iki akçadır. Resm-i çavuş ve resm-i bevvab dahi kezalik.

Ve esami defterinden bir sipahi mufassal esami tezkeresin çıkarsa her isim başına bir akça alınur. Hassa-i hümayun
25b için Anadoluda ve gayride mezraa için (25b) alınsa iki akça hassa için ve karye sureti yazılsa hassa için beş akça alınur. Mülk idüğü veya has ve vakf idüğü bilinmek için suret çıkarsa her karye başına beş akça alınur ve mezraa olsa her mezraa başına ikişer akça alınur.

RÜSÛM-I BEREVAT ve TEZKERE Kİ BEGLERBEGİLERDEN ALINUR

Timar verdikde beş bin dokuz yüz doksan dokuz akçalık beratın beğlerbeği virür. Bir akça ziyade olup altı bin veya dahi ziyade olsa timarı dergâh-ı muallada virilüp beratı dahi kapudan çıkar. Berat resmi binde yirmi beş akça alınur. Tezkerelü beratta hassa-i hümayun içün kâğid emini alur ve andan gayri tezkeresüz timardan berat resmi binde yirmi beş akça hassa içün tezkere emini alur. Famma tezkere akçası tezkerelü timardan olsun tezkeresüzden olsun binde ok iki akçayı tezkere emini hassa-i hümayun içün alur ve tezkerelüde olsun tezkeresüzde olsun hassa-i hümayun içün tezkere emini on beş akça her beratdan tarih akçası deyu alur ve berattan berata dahi beğlerbeği içün on beş akça mühür akçası deyu alur. Ve tezkerelü timarın beratını defterdar tarih eyledüğü vakt tarih akçası deyu altı akça alur ve tezkeresüzden üç akça alur, kendü içün.

D e r k e n a r: Bu hususu fakîr merhum Celâlzade kanunnâmesinde bulup tashih olunmuştur.

Famma Rum ili beğlerbeğisi timar verdikde az eğer çok her binde mîrî içün on ikişer akça resm alınup ve her tezkereden âdet-i dividdarî deyu on ikişer akça alınur ve altı akça dahi resm-i tarih alınup beş akça dahi resm-i kitabet alınur.

D e r k e n a r: Kezalik Celâlzade kanunnâmesinde bu vechledir.

D e r k e n a r: "DER ZAMAN-I CELÂLZADE"

Anadolu beğlerbeğisine hükm ki haliya erbab-ı timardan resm-i tezkere ve resm-i çavuş vesair rüsûm hususunda ziyade tazyik ve ta'ciz olunur deyu arz olunup fevk-al-had metegekki olunmağın dergâh muallâda olan kanunnâmelere müracaat olundukda bu vechle mastur ve mukayyed bulunduğu meselâ beğbeğiden timar verildikta az ve eğer çok her binde resm-i tezkere on ikişer akça alınur.Ve resm-i kitabet ve resm-i dividdarî ve resm-i tarih içün on beş akça dahi fazla alınugelmiştir.

Amma zikr olunan fazla dahi mîri içün alınur. Famma Rum ili beğlerbeğisinde cari olan kanun bu vechledir ki beğlerbeğiden timar verildikte eğer az, eğer çok her binde mîriye on ikişer akça resm alınup ve her tezkereden âdet-i dividdarî deyu on ikişer akça alınur, altı akça dahi resm-i kitabet alınur. Bu vechle mîri içün alınur. Binde ikişer akça dahi çavuşlar ve ikişer akça dahi kapucular alurlar ve dizdarlardan binde on ikişer akça mîri içün alınup ve on ikişer akça dahi resm-i dividdarî deyu mîri içün alınur ve çavuşlar ve kapucular binde altışar akça alurlar. Hisar kethüdalarından çavuşlar ve kapucular otuzar akça alurlar. Sair sipah taifesinden mîriye alınan üslûbdan artuk nesne alınmaz. Dergâh-ı muallada olan muhasebelerde dahi vech-i çuru' üzere masturdur. Buyurdum ki sen dahi zikr olunan üslûp üzere alup ziyade nesne aldırmıyasın ve çavuş taifesi dahi elli nefer olmak kanundur. Şimdiki halde yüzden ziyadedir deyu istima olunur. On nefer dahi emrim olup cümle altmış nefer çavuş olur. Bunları istihdam edüp mādasın def eyliyesin.

26a Bu cümle mîri içün zabt olunur ve binde ikişer akça çavuşlar ve ikişer akça kapucular alurlar ve dizdarlardan dahi binde on ikişer akça mîri içün ve on ikişer akçadan resm-i dividdar deyu ol dahi mîri içün zabtolunur. Çavuşlar ve kapucular binde altmışar akça alur ve hisar kethüdalarından çavuşlar ve kapucular otuzar akça alurlar. Sair sipahi taifesinden mîri içün alınduğu üslûp üzere alınduğundan artık nesne alınmaz

ANADOLU BEGLERBEGİSİ

Timar verildikte az eğer çok binde iki akça çavuş ve iki akça kapucular alup ve resm-i tezkere dahi her binde on ikişer akça alınur ve resm-i kitabet ve resm-i dividdarî, resm-i tarih içün dahi timar verildikte on beş akça dahi fazla alınugelmişdir.Amma zikr olunan fazla dahi beğlik içün zabt olunugelmiştir.

D e r k e n a r:Bu husus dahi Celâl-zade Kanunnāmesinde bu vechledir.

Hazinedarbaşılarının her üç ayda yirmi akçaları vardır. Diledikleri erbab-ı sanayi'e virürler.

Ve yeniçeri ağasının ve yazıcının ve çadır mehterleri başısının buçukları vardır. Kendü taht-ı zabtlarında olan taifeden dilediklerine virürler.

DERGÂH-I ÂLİ YENİÇERİLERİNİN TİMARA ÇIKMASI KANUNU

Atlu zağarcı on altı bin akçalık timara çıkagelmişlerdir. Ve zağarcilar dahi on bin akçalık timara yeniçeri ağası tezkere virür ve atlu sekban ve solaklar ve ağa bölükbaşıları ve yaya başıları kethüdaları ve sekbanbaşının bölükbaşılarına on beşer bin akçalık timar verilegelmişdir.

D e r k e n a r: Reisü'l-küttäb kanunnāmesiyle mukabele olmuştur, tashih olunmuşdur.

26b Odabaşıları ve yaya sekbanları ve turnacılara ve samsoncılara onar bin akçalık timar ve solaklar müteferrikasına dahi onar bin timar verilmek emr olunmuşdur. Fî gurre Ramazan sene 942(=23 Şubat 1535). Ve yaya başıları timara çıkıcak Rum ilinde ve Anadoluda yirmi altışar bin akçalık zeamet virilügelmişdir. Ve yayabaşılarından haseki olanlara ve turnacıbaşı olnlara min baad otuzar bin zeamet emrolunup ve bunlardan yoldaşlık idenlere otuz altı bin dahi virilür. Reaya solakbaşılarına otuz altı bin zeamet ve solaklar kethüdalarına yirmi bin zeamet virilür deyu yeniçeri ağası AHMED AGA ya tezkere verilmiştir. Ve acemi oğlanları yayabaşılarına yirmi bin zeamet ve umumen yeniçerilere dokuzar bin akçalık timar verilmek kanundur. Vezir MEHMED PAŞA hasekisi on bin akça ile çıkmışdır. Daima böyle çıka deyu buyurulmuşdur. Ve zağarçı başına kırk bin akçalık zeamet arz olunup verilmiştir.

D e r k e n a r I: Kezalik dergâh-ı âli yeniçerileri çavuşuna timar verilmek kanun olmayup timar çıkmak emr olunmağın bölükbaşı mesabesinde olmağla anlara kıyas olunup on beş bin akça timar verildi. Kezalik sekbanlar kethüdası solaklar kethüdası üzerine durur. Yirmi bin akça zeamete çıkar.

D e r k e n a r II: Vüzera hasekileri onar bin akça timara çıkdığı re'sde olan kanunnāmede yokdur. Zahir böyle ola.

YENİÇERİLER AGASI OLANLARA

Altmış mertebe inayet olunup tevzi etmek emr olunmuştur. Yirmi beş bölük olur. On nefer kimesne sipahi oğlanı ve on beşi silahdar ise makbuldür. Otuz beş neferi dahi timara çıkarsa makbuldür. Üç yüz akça ki altı yüz buçuk olur. Ağa kime münasib görürse tevcih eder, makbuldür.

D e r k e n a r I: Bunlar dahi reisü'l-küttab kisesinde olan makbul küçük kanunnāme ile mukabele olup tashih olunmuştur.

D e r k e n a r II: Ağa oldukda bu minval üzere viresin deyu emr-i şerif virilüp virilür.

D e r k e n a r III: KANUN-I YENİÇERİYAN-I KIBRIS

Yeniçeriler kethüdasına	Kethüda yerine	Başçavuşa
33.000	10.000	15.000

Muhzırına	Yayabaşlarına	Bölükbaşılarına	Kâtibine
15.000	20.000	8000	sülüsan üzere

Süvarisine	Piyadesine	Cemaat kethüdasına
6000	5000	8000

Bundan māda serhadde Tiflis ve Bağdad vesair yeniçeri olan yerlerden timara çıkdıklarında bu kanun üzere virilüp ziyade verilmiye deyu buyurulmuştur. Kıbrıs yeniçerileri ahvali Reisü'l-küttab kanunnāmesine HAMZA PAŞA hattiyle sonradan bu minval üzere yazılmıştır.

D e r k e n a r IV: Kezalik Bedun yeniçerileri kethüdasına kırk bin akça, başçavuşuna ve ortaçavuşuna onar bin akça, küçük çavuşuna sekiz bin akça timar ferman olundu. Der zaman-ı vezir-i âzâm SİNAN PAŞA.

Yeniçeri kethüdası ma'zul olup kırk beş bin akçalık zeamet emr olunmuştur. Mukaddema olan arpacıbaşı dahi böyle çıkmış.

BEDUN YENİÇERİLERİ AHVALİ

Paye-i serir-i alāya arz olundukda yayabaşlarına yirmi
27a bin (27a) bölükbaşılarına sekizer bin, neferata altışar bin ve āsıtāne-i saadetden koşulup gidenlere kanunları üzere riayet olunup yayabaşlarından, bölükbaşılarından dizdarlık verilenlere yirmi ve on beş bin akça ile verilmek mukarrer buyurulmuştur. Fî 27 Cemaziyü'l-evvel sene 971(=13 Ocak 1563)
D e r k e n a r I:Bedun yeniçerileri kethüdasına kırk bin akça.

D e r k e n a r II:Bedun yeniçerilerinin başçavuşuna ve orta çavuşuna onar bin akça, küçük çavuşuna sekiz bin akça.

D e r k e n a r III:Bedun yeniçerileri kâtibine ulûfesi bedeli, Şam yeniçerileri kethüdasına min baad otuz üç bin akça raiyyet ferman olundu.

D e r k e n a r IV:Kezalik BA HATT-I HÜMAYUN: Müfti efendinin oğluna yevmi otuz akça vazife verilmek ferman olundu.Fî 15 Cemaziyü'l-evvel[9]96(=13 Nisan 1587)

D e r k e n a r V:Kezalik Kıbrıs yayabaşıları kethüdasına sekiz bin akça virilüp İçil sancağında timar alupberat eyledi. Sene 976 (1568)

D e r k e n a r VI:Kezalik Mısır yeniçerilerine beşer bin akça timar verilmek kanundur. Revan yeniçerilerine kezalik.

D Dergâh-ı âli kapucularına on beş bin, meş'alecilere on beş bin timar ve çavuşluk dahi virilür. Ol mikdarla Rum ili ve Anadolu kadı askerleri muhzırları başılarına on yedi bin timar hükm-i şerif virilüp çavuşluk dahi virilür.
D e r k e n a r I: Meş'alecilere kapu çavuşluğu ile timar verilse on beş bin virilür. Çavuşluğun döşeliği vardır deyu famma timara çıksalar on altı bin akça timar virilür.Sah.

D e r k e n a r II: Peykbaşına kırk bin akça ile müteferrikalık verilmiştir. Peyk bölükbaşılarına on iki bin akça, sair peyklere dokuz bin akça. Bunlar dahi reisü'l-küttab kisesinde o makbul kanunnāme ile mukabele ve tashih olunmuştur.

D e r k e n a r III: Hassa yoğurdculara bedel virilür. İki akçası olan Abdullah oğlu Hasana Menteşā sancağında iki bin virilüp berat eylemiştir. Fî 974 (1566).Hassa cerrahlara dahi kezalik.Bu fakîr defterhanede bulup yazdum, sahihdir.

Cebeci ve topçu ve arabacı ve sarrac ve nalband bunlarun her bir akçasına bin timar...[1]
D e r k e n a r I:Cebecilere kanun üzere sekiz bin akça timar virilür. Sah.

D e r k e n a r II: Topçulara kanun üzere altı bin akça timar virilür. Sah.

D e r k e n a r III: Cebeci bölükbaşılarına on ikişer bin akça.Sah

D e r k e n a r IV: Sarrac şakirdlerine üç bin akça. Sah.

D e r k e n a r V: Sāyis şakirdlerine ikişer bin akça. Sah.

D e r k e n a r VI: Sārbānlara yedi bin,kumbaracilara sülüsan üzere.

---

(1).Görüldüğü gibi bu paragraf esas metinden eksik ve mânasızdır.

Sabıka sekbanbaşı olan KARA BALİye sancak iki yüz bin ile verilüp sonra otuz bin akça terakki buyurulmuştur.

AGALARIN SANCAGA ÇIKMASI KANUNU

Yeniçeri ağası beş yüz bin ile çıkar. Emîr-i alem dört yüz elli bin ile, kapucubaşıları dörder yüz bin ile, emir-i ahur-ı kebir dört yüz bin ile, küçük emir-i ahur üç yüz otuz bin, çaşnigirbaşı üç yüz elli bin, çakırcıbaşı üç yüz bin, sipahi oğlanları ağası üç yüz bin, silahtarbaşı iki yüz seksen bin, sağ ulûfecibaşı iki yüz bin, sol yüz seksen bin, sağ gureba yüz yetmiş bin, sol yüz altmış bin.

D e r k e n a r: Bunlar dahi reisü'l-küttab kisesinde makbul kanunnâme ile mukabele ve tashih olunmuştur.

VÜZERA FEVT OLICAK ADEMLERİNE DİRLİK KANUNU

27b Başkapucubaşısına on üç bin, kethüdasına (27b) on dört bin, bir kapucubaşısına on iki bin, emir-i ahuruna sekiz bin, çaşnigir başısına yedi bin, hazinedarbaşısına sekiz bin, kapucular kethüdasına altı bin, ulûfecibaşısına sekiz bin, beş nefer voyvodasına onar bin virilür.

MANSIBDA İKEN MÜTEVEFFA OLAN BEGLERBEGİLERİN ADEMLERİNE DİRLİK VERİLMEK KANUNUDUR

Kethüdasına on bin, kapucu başısına sekiz bin, bir kapucubaşına dahi yedi bin, emir-i a ahuruna altı bin, çaşnigirbaşısına altı bin, ulûfecibaşısına dahi altı bin, nişancısına altı bin, kapucu kethüdasına beş bin, çavuş başına altı bin, hazinedarına altı bin ve subaşısına dahi altı bin timar içün hükm-i şerif virilür.

D e r k e n a r I: Kezalik KANUN: Beğlerbeğiler ma'zul iken vefat eyleseler bu mikdar ademlerine timara emr-i şerif virilür.

Kethüdasına	Başucubaşısına	Küçük sucubaşısına
8000	6000	5000
Mirahuruna	**Çaşnigirbaşısına**	**Ulûfecibaşısına**
5000	5000	5000
Çavuşânbaşısına	**Voyvodasına**	
5000	5000	

D e r k e n a r II: Kezalik Rum ili defteri kethüdası ikiyüzbin, Anadolunun yüz elli bin akça hasıl ile olur ve Rum ilinin timar defterdarı yüz elli bin akça, Anadolunun timar defterdarı yüz bin akça, Karaman ve Diyarbekir ve Şam ve Zülkadriye timarlara kethüdaları yüzer bin, defterdarları seksener bin akça ile verilmek ferman olunmuştur.

SANCAK BEGİLER FEVT OLICAK

Kethüdasına altı bin, kapucubaşısına beş bin, çaşnigirbaşısına dört bin, mirahuruna dört bin, ulûfecibaşısına dört bin, voyvodasına beş bin.

D e r k e n a r: Atabe-i ulyada olan küçük kanunnâme ile mukabele olmuştur.

BEGLERBEGİLER FEVT OLICAK OGULLARINA

Rum ili ve Anadolu beğlerbeğileri oğulları bir olıcak kırk bin, iki olsa birine yirmibeş ve birine yirmi bin akçalık zeamet virilür. Ziyade olsa bu mikdar tevzi olunur.

Bunlardan gayri beğlerbeğiler vefat idüp bir oğlu olsa otuzbeş bin, iki olsa birine yirmi bin ve birine onbeş bin, ziyade olur ise bu mikdar tevzi olunur.

D e r k e n a r: Reisü'l-küttab kesesinde olan makbul kanunnâme ile mukabele ve tashih olunmuştur.

SANCAK BEGİ OGULLARI KANUNU

Sancak beği oğullarına yediyüz bin akça tasarruf edenin
28a ki fevt olup yarar olan büyük (28a) oğluna otuz bin, küçük olur ise yarayınca onbeş bin akçalık timar tevcih olunur. Cebelü ile oğlu olur ise büyüğüne onbeş bin, küçüklerine onar bin timar virilür.

Beşyüz binden yediyüz bine varınca sancak tasarruf eden fevt olsa yarar olan büyük oğluna bir olursa yirmibeş bin, üç olursa büyüğüne on bin, küçüklerine dokuzar bin akçalık timar virilür. Sagir olursa cebelüsün eşdirmek üzere bu mikdarın nısfı virilür.

Üçyüzelli binden beşyüz bine varınca sancak tasarruf eden fevt olsa büyük oğluna yirmi bin, üç kalur ise büyüğüne on bin, küçüklerine dokuzar bin, sagir olursa cebelüsün eşdirmek üzere bu mikdarın nısfı virilür...[1]

Üçyüz binden beşyüz bine varınca sancak tasarruf eden fevt olsa büyük oğluna ki yarar ola yirmi bin, üç olur ise büyüğüne dokuz bin, küçüklerine yedişer bin, sagirler ise cebelü ile bu mikdarın nısfı virilür.
D e r k e n a r: Kezalik üçyüz elli binden beşyüz bin akçaya varınca sancak tasarruf eden fevt olsa iki oğlunun büyüğüne onbeş bin, küçüğüne on bin akça timar ferman olundu.
Fî cemaziyü'l-āhir 9 98(=Mart 1589)

Yüzelli binden üçyüz bin akçalık sancağa mutasarrıf olan fevt olup oğlu bir olsa onbeş bin, üç olursa büyüğüne sekiz bin, sagir ikisine altışar bin, sagir olup bir olursa on bin akça, oğulları iki olup biri yarar ve biri sagir olursa büyüğüne on
286 bin,(28b) sagirine yedi bin virilür.

Bunların oğullarının eğer timarları var noksanı irişdürile, ziyade ise veyahud bedelî ise âlāsına terakki beş bin, evsatına dört bin, ednasına üç bin virilür.
D e r k e n a r I: Kezalik miralem KURD AGAnın dirliksiz oğluna yirmibeş bin akça zeamet ferman olundu.Fî 13 Ramazan sene 999 (= 5 Temmuz 1590)

---

(1).Bu paragrafın üstü esas metinde tamamen çizilmiştir.

D e r k e n a r II: Kezalik defter kethüdası vetimar defterdarı oğullarına ibtidadan yedişer bin akça timar verilmek ferman olundu. Fî 9 Ramazan sene 998(=12 Temmmz 1589)

D e r k e n a r III: Kezalik Bedun beğlerbeğisi iken fevt olan ARSLAN PAŞAnın iki oğluna birine on bin, birine sekiz bin akça terakki verilmek ferman olunup min baad bu üslûp üzere olmak emr olundu.

D e r k e n a r IV: Kezalik dergâh-i âli müteferrikalarının iki oğlunun büyüğüne sekiz bin, küçüğüne yedi bin akça timar verilmek buyuruldu.Fî 28 Zilkade sene 979(=13 Nisan 1571)

D e r k e n a r V: Kezalik zaîm-zadeler ibtidadan düğünden timara emr-i şerif verilse kaç nefer olursa olsun emr ile olduktan sonra heman ikisine verilmek şart değildir,virilür. Dörder bin akça virilür. Bülük halkı oğulları dahi kezalik dörder bin virilür.

D e r k e n a r VI: Mısırda olan kul taifesi mukaddema tayin olundukta bu mikdar imiş. Reis efendi kesesinde olan kanunnâme böyledir.

D e r k e n a r VII:

Cemaat-ı Tüfenkçiyân
neferan dokuzyüz kanunnâmede

Haliya ziyade
206
Bilfiil
1106

Cemaat-ı Gönüllüyân
neferan binyüz nefer kanunnâmede

Haliya ziyade
189
Bilfiil cümle
1289

Cemaat-ı Çerakese
Bunların mikdarı kanunnâmede yoktur.

neferan
1259

Cemaat-ı çavuşân ve müteferrika olan ümera ikiyüz onüç nefer çavuşlar kırk neferdir.Kanunnâmede. İki cemmat kanundan dörtyüz doksanbeş nefer ziyade olmuştur.

YEKÛN
neferan
3967

D e r k e n a r VIII: Müderrislere ve kadılara timar verilmek kanun-ı kadîm değildir. Haliya müderrislere mezid-i inayetten ibtidadan yirmi bin kadılara sülüsan üzere zeamete emr virilür.

D e r k e n a r IX: Çaşnigirler zeamet çıksa altmış bin akça virilür.

Müsellem ve yaya sancağı beğlerinin oğulları züema oğullarına kıyas olunur.

KANÛN-I KUZAT

Bir kadılak hasılı her bin hanede on akça tahmin olunup anun üzere hasıl bağlanur.

RESM-İ BERAT-I KUZAT

Hassa içün resm-i berat ayluğu kadı asker öşür mahi resm-i çavuş bir ayluğun sülüsü resm-i bevvap bir ayluğun sülüsânî müderris ve imamet ve hitabetde çavuşun ve bevvabın dahli yokdur, nesne almazlar.

BEGLERBEGİLERİN CÜLÛSU BABINDA

Divan-ı âlide olan kanunnâmede bu vechle yazılup şerh ve tafsil olunmuş ki sabıka Sultan BAYEZİD ve Sultan CİHANGİR düğününde çavuşbaşı iclâs babında Reisü'l-küttab RECEB ÇELEBİ merhumdan bu vechle tezkere almışlardır ki zikr olunur.

29a

Rum ili	Anadolu	Cezayir
Cezayir-i Garb	Bedun	Karaman
Rum	Zülkadriye	Erzurum
Şam	Diyarbekir	Mısır
Yemen	Bağdad	

Ol zamanda Halep beğlerbeğilik olmayup sonra olmağın emirle defterde Şam'ın altına,Diyarbekir üzerine yazılmış ve Van Mısırın üzerine yazılmış Bağdaddan sonra Basra ve Şehrizul ve Habeş ve Trablus, Mağrib. Bu zikr olunan beğlerbeğlikler sonradan olmağla divanda olan kanûnnâmede bu tertib üzere kayd olmuş ama aralarında zat ve zaman tekaddümü ve tehiri dahi riayet olunmuştur. deyu kayd olunmuş. Nahçuvan seferinde AHMED PAŞA vezir-i âzâm iken Fırat suyu üzerinde divan-ı âli olup beğlerbeğilerden Karaman beğlerbeğisi olan HADIM ALİ PAŞA ve Anadolu beğlerbeğisi CÜNAYİ PAŞA divanda cem olup Ali paşa sabıka Anadolu beğlerbeğisi idüm deyu Cünayi paşayı tekaddüm eyledi. Kimesne nesne demedi deyu şerh olunmuştur.

İ N D·E K S

(Kişi ve yer adları ile birtakım deyimleri kapsar)

-A-

Acemi oğlanlar, 26b.

Ağa bölükbaşıları, 26a.

Ahmed ağa (Yeniçeri ağası), 26b.

Ahmed paşa ("Kara"-Vezir-i âzam. 1553-1555), 29a.

Ahkâm-ı şerife, 1b, 24a.

Âdet-i ağnam, 18bD[x], 19a.

Âdet-i dividdari, 25b.

Akıncı, 22a, 23a; ---Beği, 21b, 23b.

Akıncılık, 21b.

Alay beği, 24a, 25a.

Alem mehterleri, 25a.

Âmil, 13b.

Anadolu, 26b, 27bD, 29a; ---Beğlerbeğliği, 24b; ---Beğlerbeği, 18b, 25bD, 26a, 27b; ---Kazaskeri, 27a; ---Timar defterdarı, 27bD.

Arabacı, 27a.

Arazi-i öşriyye, 8a, 11a, 13a.

Arpalık, 24b.

Arpa ve saman salmak, (Avarız-ı divaniyyeden bir vergi) 14a.

Arslan paşa (Budin beğlerbeği), 28bD.

Arz-ı mağsub, 2b.

(x). D: Derkenarda

Ashab-ı timar, 6aD.

Avarız, 6b, 8a, 11a, 14a; ---Divaniyye, 14a.

Azeb, 6b, 14a.

-B-

Bad-ı hava, 8b, 13b, 14a, 21b, 24a.

Bad-ı tekva, 21bD.

Bağcı, 7b.

Bağdat, 26bD, 29a.

Bag çavuş, 26bD.

Bag kapucıbaşı, 27a.

Bag sucıbaşı, 27bD.

Bagtıne, 11b, 12b, 17a.

Bayezid (Kanunî'nin Hurrem sultandan olan oğlu), 28b.

Bedel akçası, 4a, 5a.

Bedel tutmak, 5b, 6a.

Beğlerbeğ, 3a, 8a, 24b, 25b, 25bD, 26a, 27b, 27bD, 28b, 28bD, 29a.
---Beratı, 24b; ---Hasları, 8a; ---Hazinedarı, 27b;
---Kethüdası, 27b, 27bD.

Beğlik, 4a, 5a; ---Akçası, 14a, 14b.

Bennâk, 14a, 24a; ---Resmi, 14a, 20bD.

Berat, 3a, 5a, 24b, 25a, 25b; ---Resmi, 25b.

Berat-ı hümayun, 17a, 24b.

Bevvab, 25a.

Beytü'l-mal, 24b.

Bölükbaşı, 26bD, 27a.

Börk, 6b.

Buçuk (Yeniçeri ağası, yazıcıya ve mehter başına verilen tahsisat) 15a; ---Çiftlik, 15a.

Budin, 26b, 26bD, 28bD, 29a; ---Yeniçerileri baş çavuşu, 27a; ---Yeniçerileri kâtibi, 27aD; ---Yeniçerileri kethüdası, 27a.

Bursa, 24b.

-C-

Cebe, 6b, 7a.

Cebeci, 27a; ---Bölükbaşıları, 27a.

Cebehü, 8a.

Celâl-zade (Mustafa çelebi, nişancı, ölümü:1567), 1b, 25bD, 26aD.

Cemaat kethüdası, 26bD.

Cerehor, 6b, 14a.

Cezayir, 29a.

Cezayir-i garp, 29a.

Cihangir, (Kanunî'nin Hurrem sultandan olan oğlu), 28b.

Cünayi paşa, (Anadolu beğlerbeği), 29a.

Cürm-i cinayet, 24b.

-Ç-

Çadır mehterleri başı, 26a.

Çakırcıbaşı, 27a.

Çalcı, 2a.

Çaşnigirbaşı, 27a, 27b, 27bD?

Çatal (Yörük taifesinde bir zümre), 8a.

Çavuş, 22b, 24b, 25a, 26a; ---Başı, 27b, 27bD, 28b.

Çavuşluk, 27a.

Çeltikçi, 9b, 10a, 24a.

Çeltik reisi, 19a, 19b.

Çeribaşı, 6b, 7a, 24a, 25a.

Çeri sürücü, 24b.

Çift, 14a, 24a; ---Akçası, 11b, 24a; ---Bozan akçası, 19a;
---Resmi, 21b; ---Bozan resmi, 11b.

Çiftlik resmi, 16bD?

Çingene resmi, 17b.

Çingene sancağı beği, 17a, 17b.

-D-

Defterdar, 1b, 25b, 27a.

Defter-i hakani, 9b.

Defterhane, 27aD.

Defter kethüdası, 28bD.

Divan-ı âli, 28b, 29a.

Divan-ı hümayun, 19b.

Diyarbekir, 27bD, 29a.

Dizdar, 17b, 24a, 25a, 25bD, 26a; ---Lık, 27a.

Doğancı, 6b, 11a, 14a, 19a, 19b.

-E-

Edirne, 24b.
Ehl-i berat, 2oa.
Ellici (Timarlı süvarinin yamaklarına verilen isim), 14a.
Emir-i âhur, 24a, 25a, 27a, 27b.
Emir-i alem, 24b, 25a, 27a.
Erbab-ı timar, 21b, 25bD.
Erzurum, 29a.
Egkinci, 7a, 8a, 9b, 14a; ---Çatalları, 8a.

-G-

Garb akçası, 5b, 6a.
Gerdek resmi, 7b.
Göreci, 7b, 14a.
Görecilik, 11a.

-H-

Hadım Ali paşa (Karaman beğlerbeği), 29a.
Halep, 29a.
Hamza paşa (III.Murat devrinin nişancısı), 26bD.
Harac, 8b, 9a, 13b, 14b, 15a, 17a, 17b.
Haraccılar, 15a.
Has, 3b, 4a, 18b, 2oa, 21a, 25b, 28b.
Hasan, (Abdullah oğlu), 27aD.

Hassa cerrahları, 27aD.

Hassa yoğurdguları, 27aD.

Haymane, 14b, 14bD.

Hazinedarbaşı, 26a, 27b.

Hisar kethüdaları, 25bD, 26a.

Hizmet akçası, 3a.

Hüccet-i şeriyye, 22b.

Hükm-i hümayun, 6a.

Hükm-i şerif, 7a, 8a, 16b, 21a, 27a, 27b.

-İ-

İbrahim paşa ("Pargalı-Maktul", vezir-i âzam: 1523-1536), 24b.

İçil sancağı, 27aD.

İmrahor, (Bakınız: Emir-i âhur)

İspence, 8b, 9a, 11b, 13b, 14bD, 15a, 16b, 17a, 20a.

İstabl-ı âmire, 8b.

İstanbul, 24b.

-K-

Kadi, 3a, 3b, 4b, 6b, 7a, 8a, 12a, 16b, 17a, 24a, 28bD;
---Mektubu, 6b; ---Naibi, 17a, 24a.

Kaftan (Frengî, emir-i âhurî, şatma), 25a.

Kâğıd emini, 25b.

Kalya tagı, 14a.

Kanûnnâme, 4b, 6a, 6aD, 25bD, 26aD, 26bD, 27bD, 28bD, 29a.

Kanûn-ı yeniçeriyan-ı Kıbrıs, 26bD.

Kapıcı, 25a, 25bD, 26a, 27a; ---Başı, 24b, 27a, 27b.

Kapu çavuşluğu, 27aD.

Kapucular kethüdası, 27b.

Kapudan, 24b.

Kara (Tekâlif-i örfiyyeden bir vergi), 24a.

Kara Bali, (Sekbanbaşı), 27a.

Karaman, 27bD, 29a.

Karış akçası, 21b.

Kethüda yeri, 26bD.

Kıbrıs, 26bD, 27aD; ---Yayabaşıları kethüdası, 27aD.

Kışlak hakkı, 16aD.

Kışla resmi, 8a, 16a, 18a.

Koyun bacı, 20b, 21a.

Koyun hakkı, 19b.

Koyun resmi, 6b, 19b, 20b.

Kulluk akçası, 24a.

Kul taifesi, 28bD.

Kul ve cariye, 22b, 24b.

Kurd ağa (Mîralem), 28bD.

Küçük çavuş, 26bD.

Küçük sucubaşı, 27bD.

Kürekçi, 14a.

-M-

Mağrib, 29a.
Makbul İbrahim paşa (Bakınız:İbrahim paşa),1bD, 24b.
Mehmed paşa (vezir), 26b.
Mehter, 2a, 24b; ---Başı, 24b.
Meş'aleci, 27aD.
Menapolye, 21b.
Menteşa sancağı, 27aD.
Mevkufçu, 1b, 2b, 12a.
Mısır, 27aD, 28bD, 29a.
Mirahur, (Bakınız: Emir-i âhur)
Miralem, (Bakınız: Emir-i alem)
Mora, 6b.
Muhzirbaşı, 27a.
Muştuluk, 22b, 24b.
Müfti, 27aD.
Mühür akçası, 25b.
Mülknāme, 24a.
Mülknāme-i hümayun, 16b.
Müsellem, 2a, 2b, 4a, 4b, 5a, 5b, 6a; ---Çeribaşıları, 4a, 5a; ---Raiyyeti, 5b, 21a; ---Sancağı beği, 4b, 5a, 5b, 6a, 28b; ---Taifesi, 5b; ---Yeri, 2a, 2b.
Müsellemlikx yerleri, 4a, 4b, 5a, 5b.
Müsellemlik çiftliği, 5a, 5b.
Müteferrika, 24b, 26b, 27aD, 28bD.

-N-

Nahçuvan, 29a.

Nakrazen, 2a.

Nim çift, 15a; ---Resmi, 15a.

Niganî Hamza paşa (Bakınız:Hamza paşa), 24aD.

Niğancı, 1b, 27b.

Niğan-ı hümayun, 7a.

-O-

Odabaşı, 26b.

Orduculuk etmek, 5b, 6a.

Ordu resmi, 24b.

Orta çavuş, 26bD.

Ortakçılar, 18a.

Otlak resmi, 7a.

-Ö-

Öğür, 2a, 2b, 6a, 6aD, 7a, 8b, 9a, 9b, 15a, 15b, 16b, 17a, 18a, 18b, 2oa, 2ob, 22a, 24a.

-P-

Pençik, 23a; ---Oğlanı, 23b.

Pençikgi, 23a, 23b; ---Kanûnu, 23a.

Peykbaşı, 27aD.

Peyk bölükbaşıları, 27aD.

-R-

Raiyyet bağtınesi, 9a

Raiyyet defteri, 9a.

Raiyyet hizmeti, 9a.

Raiyyet resmi, 11a, 11b, 17a, 2oa.

Raiyyet taifesi, 11a.

Raiyyet yeri, 11b, 15a, 15b.

Recep çelebi (Reisü'l-küttab), 28b.

Reis efendi, 28bD.

Reisü'l-küttab, 6aD, 26aD, 26b, 27aD, 27bD, 28b.

Resm-i akd-ı nikâh, 22b.

Resm-i arus, 24b.

Resm-i bennâk, 17aD, 19a, 24aD.

Resm-i bevvab, 25a, 2 8b.

Resm-i cürüm ve cinayet, 8b, 17b.

Resm-i berat, 25a, 28b.

Resm-i berat-ı kuzat, 28b.

Resm-i çavuş, 25a, 25bD, 28b.

Resm-i çift, 19a.

Resm-i dividdari, 25b, 25bD, 26a.

Resm-i ganem, 8b.

Resm-i hüccet, 22b.

Resm-i kışlak, 21b.

Resm-i kitabet, 22b, 25b, 26a.

Resm-i otlak, 18b.

Resm-i raiyyet, 22bD, 24a.

Resm-i tapu, 4b, 19a, 21bD, 22a.

Resm-i tarih, 25bD, 26a.

Resm-i tezkere, 25a, 25bD, 26a.

Resm-i zeamet, 25a.

Revan, 27aD.

Rum, 29a.

Rumili, 8a, 26b, 29a; ---Beğlerbeği, 16a, 25bD, 27b; ---Defterdarı kethüdası, 27bD; ---Kazaskeri, 27a; ---Timar defterdarı, 27bD.

Rüsum-ı berevat, 25b.

Rüsum-ı kaza, 22b.

Rüsum-ı mekâtib-i şeriyye, 22b, 23a.

Rüsum-ı örfiyye, 21b.

Rüsum-ı örfiyye-i adıyye, 8b.

Rüsum-ı raiyyet, 9a, 11a, 11b, 12a,

Rüsum-ı serbestiyye, 4a, 24b.

-S-

Sağ gureba, 27a.

Sağ ulûfecibaşı, 27a.

Sahib-i arz, 2b, 11a, 14b, 16bD, 18a, 22aD.

Sahib-i raiyyet, 12a, 13a, 18a,

Sahib-i timar, 7b, 12a, 13a, 14b, 14bD, 15b, 16a, 19a, 21a, 22b, 23b.

Salarlık, 7a, 9a, 15a, 15b, 20b.

Salariyye, 6a, 6aD, 9a.

Samsoncu, 26b.

Sancağa çıkmak, 24b.

Sancak, 9b, 10a, 11b, 13b, 16a, 17b, 22a, 25a, 27a, 28a;
---Beği, 6a, 7b, 8a, 9b, 12a, 23b, 27b.

Sancak beği hasları, 8a.

Sancak beği kethüdası, 27b.

Sancak beği kulları, 6a.

Sancaktar, 2a.

Sarac şakirdleri, 27a.

Sarbanlar, 27a.

Sayis şakirdleri, 27a.

Sekban, 6b, 14a, 26a, 26b; ---Başı, 26a, 27a.

Serbestiyye, 22b.

Serbest timar, 22b.

Silahtar, 26b; ---Başı, 27a.

Sinan paşa ("Koca",Vezir-i âzam. Vefatı:1596), 26bD.

Sipahi, 4a, 5b, 7a, 7b, 8b, 8a, 10a, 10b, 11a, 11b, 12a, 12b,
13a, 13b, 14a, 14b, 15a, 15b, 16a, 16b, 17a, 18b, 19a,
19b, 20b, 21a, 21b, 22a, 24a, 25a, 26b; ---Oğlanı, 26b;
---Oğlanları ağası, 27a; ---Raiyyeti, 11a, 21a;
---Taifesi, 25bD, 26a.

Sohra, 6b, 14a.

Solaklar, 26a, 26b; ---Başı, 26b; ---Kethüdası, 26b.

Sol gureba, 27a.

Sol ulûfecibaşı, 27a.

Subaşı, 6b, 7a, 7b, 8a, 10b, 19a, 20a, 20b, 21a, 22b, 24a, 27b.

Sultan SELİM ("sarı",II. 1566-1574), 1b.

Sultan SÜLEYMAN (Kanunî, 1520-1566), 1b.

Süvari, 7a.

-Ş-

Şam, 27bD, 29a; ---Yeniçerileri kethüdası, 27aD.
Şehir kadıları, (İstanbul,Bursa, Edirne,), 24b.
Şehzade, 3b; ---Lalalığı, 25a.

-T-

Tabbal, 2a.
Tapu resmi, (Bakınız: Resm-i tapu)
Tarih akçası, 25b.
Tarih resmi, (Bakınız: Resm-i tarih)
Tatar eşkincisi, 7b.
Tekâlif-i örfiyye, 6b.
Temessükât-ı divaniyye, 12a.
Tezkere akçası, 25a, 25b.
Tezkere emini, 25b.
Tezkere resmi, (Bakınız: Resm-i tezkere)
Tiflis, 26bD.
Timar, 2a, 2b, 3b, 4a, 5b, 6a, 6aD, 7a, 8a, 8b, 9b, 10a, 11a, 11b, 12a, 12b, 13b, 14b, 15a, 15b, 16a, 16b, 17a, 18a, 20b, 21b, 22b, 24a, 25a, 25b, 26a, 26b, 26bD, 27aD, 27b, 27bD, 28a, 28aD, 28b, 28bD; ---Defterdarı, 28bD; ---Eri,6a.
Toprak ısısı, 7b.
Toyga (Akıncıların küçük rütbedeki subayları),23a, 23b.
Trablus, 29a.
Trabzon, 6b.

Tuğluka, 6b, 7a.

Tuğra hizmeti, 1b.

Turnacı, 26b.

Tuzakçı, 19a, 19b.

Tütün resmi, 2b, 21b.

-U-

Uc beğleri, 23a.

Ulak, 6b.

Ulûfecibaşı, 27b, 27bD.

-V-

Vakıf, 3b, 12a, 16b, 17a, 17b, 2oa, 25b.

Vilâyet kâtibi, 18a.

Vilâyet yazmak, 1b, 2a, 2b, 12a, 13a, 15a, 16a, 18a.

Voynuk, 8a, 8b, 9b, 12a, 2oa; ---Defteri, 9a; ---Sancağı beği, 9a;
---Zevaidi, 9a.

Voynukluk yerleri, 8b.

Voyvoda, 27b, 27bD.

Vüzera hasekileri, 26bD.

-Y-

Yağcı, 11a; ---Lık, 11a.

Yamak, 1b, 3a, 3b, 4a, 4b, 6b, 7a, 8a, 9b?

Yatak hakkı, 16aD.

Yaya, 1b, 2b, 3a, 3b, 4a; ---Bagı, 1b,2b, 3a, 26b, 26bD, 27a;
---Ocağı, 2b, 3a, 4a; ---Taifesi, 3a.

Yayabaşı kethüdaları, 26a, 27aD.

Yayalık çiftliği, 2b.

Yayalık hizmeti, 2b.

Yayalık yerleri, 3a,4a.

Yaya sancağı beğleri, 2a, 3b, 28b.

Yazıcı, 26a.

Yemen, 29a.

Yeniçeri ağası, 26a, 26b, 27a.

Yeniçeri çavuşu, 26bD.

Yeniçeri kethüdası, 26b, 26bD.

Yırak (Bir çeşit silâh), 6b, 7a.

Yol resmi, 16a.

Yörük, 6a,6b, 7a, 7b, 8a, 24a; ---Eşkincileri, 6a, 6aD, 6b, 7b,9b;
---Taifesi, 6b, 7b, 8a, 17a; ---Yamağı, 6a.

Yörük taifesi subaşıları, 17a.

Yuvacı, 15a.

-Z-

Zağarcı, 26a; ---Bagı, 26b.

Zeamet, 10a, 10b, 13b, 14b, 17a, 22b, 25a, 26b, 27aD, 27b, 28b.

Zeamet resmi, (Bakınız: Resm-i zeamet)

Zurnazen, 2a.

Zülkadriye, 27bD, 29a.

M E T İN'in

E S K İ T Ü R K Ç E N Ü S H A S I

شاعجی جلال زاده مرحومك قانونه متعلق بعض تحریراتی در كه ذكر اولنور

[مشار الیه شاعجی ابی جلال مرحوم سلطان سلیمان عصرنده مقبول ابراهیم پاشانك رئیس اولدیغی بعده سلطان سلیم عصرنده قید حیوه ایله شاعجی اولمشدر. وفاتنه دكین طغرا حدمتنده اولمشدر.]

یایا باشلری یایایی طوتوب حدمتكر نامنه دیو ایچ الق جایز دكلدر. یایالق حدمتك تصوری اولمیه دخل اتمك دوقونمیجی نكدر. یایا باشنی تقصیر حدمتی ایچون دخل ایتمك اولماز یایا باشنك واجب اولان یایالره قوللوغنی اندیرمكدر. بو خصوصی ایچون یایا باشی یایالردن ایچ الق اولمیه یایالره الیوریلدر.

بعض یایالر قاچوب یاقاری نیت ایلیه‌لر اول جهتدن یوللری برنده قلاورك الندن دخل ایله یایا باشلری اوجاق تحلیلن برنده قلاورن طلب ایدرلر اول یاقاری بولنوب برینه كلنجه دیاهود ولایت یاریلوب اوجاق تكمیل اولمیه دكین اولورك یوللرك برنده قلانه تسلیم ایتمك قدیمدن قانون مقرر ایدی لكن شمدی دفتردار طانیمزدن احكام شریفه جقوب بكلكه ضبط ایدر اولمشلردر. یاقاق بولنوب برینه كلوب طوتوب كلوب دفتردن اوده لرنه یاریلان یوللری تصرف ایدیجك اوجاق تحلیلن اول وقت اولورلر اتاریر اوجاغك جلب یایالری و حملا یقاری كیدوب یوللرینی اخرون كسه‌لر تصرف ایله‌لر یایا باشلرینه اوجاق تحلیلی دفتردن مقرر حاصل یاریلوب انوقلره حدمت ایدرلر مادام كه دفتر حزینه یه كلوب اوجاقلری تكمیل اولنمیه اول اوجاقلری تصرف ایدنلردن قانون اوزره اوجاقلره تحلیلن آلوبلر بر یایا دكلدر دیو تحلل جایز دكلدر.

بر یایا دیانده اولوب دفتردن مقید اولمیه

بر قاچ اغلاری اولوب اما دخی یاریلو اولمه اما اوغلی طالب علم اولوب تحصیل اوزره اولوب آدی صوز یایا دفتریه کرمایش اکین بابای بایا اولمغله اکا دخی خدمت تکلیف ایلمه لر نادم که اول طالب علم دخی آدی ایله دفتره یایا یازلق اولیچ یایانق خدمتی تکلیف اولنماز.

یایا سچاعی نظری بایادن بری طشاق و برق صوناره برینی تقرر دن و برینی سلحقده ایله برخدمتکار ایله بایالق خدمتی ادا اولنار دیو نزاع ایتمه لر دکر اولان خصوصلر قدیم الزماندن بایالردن اولمه کلکلی جوزه اولمشدر. طبالق و یایلی برتر ایله سلحقدار نزاع اندرمکیچون خدمتی کلدر. اولماسه اولور.

بعض کسه لر بایانق بایی و باجه سی و سایر اهلدکی صانوب، روب صانون آلوب بدیون اندرون یایالم دخی اول اجلدن قاچوب کتمه لر بایانق یقماسنه سبب اولمه لرنجون بایالری نادر تکلیف ایدوب بولنه بیلور.

و بایانق و قالندن صکره و یاخود غیبت ایدوب قاچوب کندکدن صکره یتیشن و یا خدمته برامش اوغلاری اولمه بایالری نوبتنده نادر دخی خدمتی تکلیف اولنور.

بایا و سلم بری ولایت یازلدقده اویلیلرون مدلخق قانون زیاده سی بایا و سلم اولدن صوکره کلمکی ایچون عسکری بکلرینه

تجارد حکم الدور و اگر زیادتی بابا و سلم صکوک دن عصب ایله التزام
ایسه ارض مقصوده الیه بلوب صاحبنه تسلیم اولنور و لایت یا بلدیه بابا و
سلم یرلری اوچنجی قاندن دکلدر، زیرا صاحب ارض مکلف بابادن
و سلم دن اجنبی جر انتفاعیدن، صورت ایله دکلور التزام ایدر اوچنجی حاکم
و یرلیدیه واردر، بابادن و سلم دن یرلر دکور اوچنجی دیو تضییق ایدر هر
بریدن اخیج الدور بابانک، سلمک ضعیف الحال اولمنه سبب اولدر
سفر و خدمت واقع اولدقده بی محال بولنور،

بعض بابالر جفتلغلری اولدقدن صکره اولادلرین حاضر دکلدر دلوب بالغ جفتلک
ایچیده اولر بابوب اوتوب سکاکی اولدقلرنی اولالی ایکی اوچ یل مقدار
اولدقن بابالر کوچوردلک مراد ایدنلره قاچارلر، اما اول مقدار زمان زیاده اولوب
و اولده ماعلم بالغ جفتلک فرولری اجی اولدقده و زراعتلری دائی اولیوب عشر
و رسم و برسیه اجرا اودن نتیجه سی آکی اچ اللرله بابالره

بر بابا غیبت منقطعه ایله غیبت اتدکی معلوم و محقق اولدقده اول غیبت
ایدنلرک یرلرینی اوچنجی اولمایه تصرف اتدیلوب حد ستاری اتدیلدکدن صکره
ولایت یا بلدیه اول کی غایب اولنلرک یرینه موقوفجی دخل ایدیلک قاندن دکلدر
موقوفجی عدل بابا اوچنجی دخل ایدرک بالکلیه اول اوچنجی سدیلوب مکلف سی
قالمیه و یاخود یرینه قبلان یقارلری انلرک دخلتاسنی تصرف اتمکده و خلاصتی
ایلمکده قدرتاری اولمیه محصل اولا موقوفجی دخل ایدر،

وفات ده بازیلو بابا بابا ساتی اولق قاندن دکلدر مکرکه یرلولر شلقده
و خدمتده بولنیوب ایسه

3a همایون ایله پادیشاهی اولا مادام که ام عالی المیه بکار کار دیده لکی مقبول دکلدر ظاهر اولیجاق براتی النوب کیدوب پادیشاهه حکم اولنور معلوم اولیوب پادیشاهی داخی اولسه پادیشاهلغی ساقط اولمز کیدوب خدمتی نه ایسه ادا ایدوب تاج بیل خدمت اتیوب انك خدمتی برمیوب اولانلر اشتهار ایسه اول خدمتك اقچه سی مقدار ایسه بیقصور خدمت ایلیه الی ویریلور

بر پادیشاه خدمت وقتنده عساکری بولوب پادیشاه باشنه تسلیم اتدوکدن صکره پادیشاهی انلری خدمتنه سوروب انلرك خدمتی پادیشاهه اتدیسه اول خدمتك اقچه سی نه ایسه پادیشاه باشنه پادیشاهه حکم اولنوب البدر ویلور.

بر کسنه بر پادیشاه اوجاغنده مجرد قید اولنسه انجا اول اوجاغك پادیشاهی مکمل اولوب قصوری اولسه پادیشاه باشکاری اول مجرد پادیشاهن خدمت تکلیف ایلسه لر مادام اوجاغده حصه سی اولیوب اول اوجاغك قصوری داخی اولیه مجرد پادیشاهلغه خدمت تکلیفی جایز دکلدر انجا قصوری اولوب ایسه حصه سی تصرف اتدوروب تکلیف خدمت اتدورلر

پادیشاه سفر خدمت امر اولندقده قاصیلردن سایر خلقدن بعض کسنه لر پادیشاهك اسنه کیدوب سفر خدمتنه مانع اولورلر ایسه دخی سفره واریوب خدمتنه قصوری اولمان سفردن غیبت ایدوب اداى خدمت اتمیه پادیشاهك سیاستنه بعض قاصیلر دخل ایدوب مانع اولورلر ایسه دخی پادیشاهك باغلارینی و باغچه لرینی و متصرف اولدقلری یرلرینی و سایر ما ملکلرینی صاتوب الدوب اولوجهله پادیشاه طایفه سی غیبت ایلیوب خارجه کیدرلر ایسه تاکید اولنه که هم خرد قضاتده و بیرمیدن سفر

وقتنده و خدمت آیامنده بایانک اسنه کیروب سفردن و خدمتدن عوق اتمیه لر
و سفره و اطاعتی و خدمت ادا اعدین غیبت ایلیان بایالرک سیاستی اسنه
گره یالر سز که قاضیلر سز بو خصوصلرده مانع اولیه سز بایا سجاغی یکی قصور یه
گوره جزا و سزاسی نه ایسه اجرا ایدوب برینه قویه و شول باغ و باغچ که
بایالق بیرده اولوب اورک صاتلماسنده بایالق بیرده فرد عارضی اولا اورک یکی لک
بیعی جایز دگلدر منع ایدوب صاتدیریالر و بعض بایا اوغللری بیز دیرده مقید
دگلدر دیو نزاع ایدوب خدمت اتمزلر ایشی بایا اوغلی بایادر، حاکم که اجرییات
یاپیلیه اورک یکی لری تفتیش ایدوب گوره لر شویله که بایا اوغلی اولوب اتای
آدی دفتره مسطور و مقیددر، قوت اولوب اوغلی قالوب خدمتنه قادر
اولوب آخر اوجاغ یاقمشی اولیه اورک یکی لری اتالری یرینه سفره
سوروب نوبتلرینده آیی خدمت اندوریله، شول کمسنه لرک دفتره بایا قید
اولنوب بوصورتله گندیی ملک و وقفه و یاهود خاصلره و یا شهزاده لره
و سایر تیمارلره رعیت یازدیشی اولا بایالق مقدم دفتره بایا قید اولنان
بایایه حکم اولنوب بایا سجاغی یکنه تسلیم اولنور بو خصوصده کمسنه مانع
اولمز و بایاک اسنه کیرمز و نوالق قصوری مقابلسنده اولان
سیاستنه کمسنه دخل ایلمز.

رعیتدن بایا یازلدقده بر کمسنه بایا قید اولنمه اول کمسنه بایا یازلدیغی
وقت اکسن اوغلی اولمه بابا سنه تابع صاکرد بایا اوغلی دیو دخل اولنور،
اتا اکسن اولمه بابا سی یازلدیغی وقت اولاد اولمه باشقه رعیت
یازلشی اولور صاکردن اتا بایا اوغلی سن دیو دخل ایلمک جایز دگلدر،

بایاد، مسلمک که نوبتی اولوب ام ایله دوشه داخی کلسه جفتلکک ۲ پیالق
محصولی بولک ایکون الدور، مسلمک بدل طوتمای جایز دکلدر، مکر که پیر اولا
و یاهود قولی و یا شریکی بدل طوتب سفر کوندرده اب امام خدمت ائتسی
اولیه اورک کی نجویز اولدور اما بدلدن صوکره بدل ایچی سن الوب سفر
کلمیوب و یاهود بولدن قاچوب و یاهود کلوب امام خدمت اعتدین کچمش اولا
بدل ایکون الدوغی ایچی کلک ایکون ضبط اولنور، بدلک حقندن کلدوکی
یو صورتده مبدل منه اولانک کناهی اولمز آنی ایچندر، لز

بایالق، مسلم لک پیرلوده و دفتر ده سپاهی یه خاصه یا ییلان پیرلوده باع و
باغچه اولسه، بع حاصل پیر استی کلدر، و باغی حاصل باغ، و باغچه سپاهی نکدر،

بایالک اوجاغی تخلی سنوی محصولاتندن اول پیرلوده اوجاق تخلیسی نه زمانده
النو کلمش ایسه و اول زمان کیمک تحویلنه دوشمش ایسه انو کلدر،

مسلم احوالنی بیان ایدر

مسلم چری باشیلرینک بیمارلری که قدیمی چری باشی بیماری اولا سربست،
امّا صکره دن سربست اولمیان بیماری که، سوم سربستیه سی دفتره
پیرده حاصل قید النمش اولا مسلم چری باشیه ویرلسه سربست اولماز
بو بابده دفتر قوی در،

بر مسلمک نوبتی یماغنک اولوب سفره اشوب خدمتی اتمام اتمک
اوزره ایکن چری باشی مسلم دخل ایلمک اولنا مسلم لرک خدمتی
کندوم استمک ایله اتمام اولسه چری باشی بدل طوتدرم دیو مسلم دن
بدل اخیه طلب ایلمک جایز دکلدر، مسلمک عذری و عاتی

4b یوغیکی بدل طوقف مطلقا جایز دکلدر، مگر که زیاده یچ، مقلوک اولوب کندو
استمکله قابلیت اداییه اولدقدن اولمش ویا فوت یاقنی بدل طوتوب أداء خدمت
ایدمسه جایز در.

بر کمسنه مسلمک یرینی مسلمدن کندو رضاسی طیولیوب آلوب متصرف اولمش
بر کمسنه دخی سابقا مسلم یاغمدن طیولیوب آلوب دوریمی دیو نزاع ایلسه
مسلم یرینک طیوسی مسلمک کندو رضاسیله جایز دکلدر. اول وجهله
واقع اولان نزاع استماع اولنماز.

مسلم اون سنه اول، لرنیه یا یلان مسلم اک یرینی بن دن بر مقدار بوی کندو
رضاسیله ترک ایدوب آلدوب بر کمسنه دیسه که بنه اول مسلم اک کندو رضاسیله
الندن الف استمکله قادر دکلدر، اما رضای جدید یا یلوب بر نیه آخر مسلم
یازلسه اول الف استمکله آلور.

بر مسلم مسلمک برنده کندو رضاسی، معرفتی اولدیغی حالده أولیا یلوب
ساکن اولمسنه اگر بقیمی، رضاسیله بر اولادی یسه اول اولمیوب یلوب
گیدوب یلوب آلسی اوج یللدن بروایسه

مسلم سجاغی بکی مسلمی شریعت مجلسنه ایلتدیکی جرم اسناد ایدوب
جریمه الف قانون دکلدر، قاضی قتنده جریمه ثابت اولمیجه، قانون حاضر
بولنمیجه قاضی جریمه حکم ایتمیجه جریمه الف جایز دکلدر.
DERKENAR → (شمدی مسلم بکی یوقدر)
بر یرده دعوه حکم مسلم دعوه، عینکله قید اولنوب نزاع اولنسه مسلم مقدم در،
انکا حکم اولنور.

بر سجاغک مسلمی یک نوبتلوسی که معینی اولا بر خدمت ایر اولنوب
طولوب خدمت ایدوب

5a اجارت دیرلو. الحاق خدمتہ کلمک یوقلاتوب دفعہ الدوب قولہ تسلم اولنوب
کندو لذکرہ مسلم سکاغی تکی کندو تفصیلہ یاخود کندو جانبندن برادمی و
مسلم جری باشیلری و مقدم لری حاضر اولوب و مسلم سکاغی یکدن مسلم
دفعہ ی الوب اقا نظر ایدوب سده سعادتده وان دفعہ ی داخی کورہ رق
نوبتی الوب خدمتہ قلان مسلم غفلہ رد، معلوم ایدیوب وان دفعہ
مقتضا سنجہ ادا، خدمت ابتدا کی معلوم اولدقدن صکرہ نوبتی الوب کلیاپارک
چفتلکلک و بالق حاصلی الوب کلک ایکون ضبط اولنوب و مسلم ک
بدل طوتماسی حاجز دکلدر، مکرکہ یدی اولا و یا قوی عذری اولا
قرنداشی و یا اوغلی و یا کندو شرکتی بدل طوتوب سفرہ کوندروب
انجام خدمت ایتمسی اولا انوک کبی لر تجویز اولنوب دخل اولنماز اما بولدن
شوکلہ بدل ایچاسی الوب سفرہ کلیوب و یاخود بولدن قاچوب و یاخود
کلوب انجام خدمت ایتدیکی کتمسی اولا انلرک آی لردن بدل ایکیوب و بیلان
ایچہ الوب کلک ایکون ضبط اولنوب، و بدلک حقندن قلنور،
بو صورتلہ بدل طوتاک کناهی یوقدر، ای ایکتدلرہ و مسلم لرن و بدلن
هر کیم دخل اولدر ایسہ و هر کیمدن نہ الندر ایسہ، هر کیمہ تادیب اولنور،
ایسہ و مبلغ، جمع اولندر ایسہ دفعہ اولنوب دفعہ معلایہ محرض اولنور،

بر کسنہ مسلم نسلی الوب احرزہ قید اولنان سلمک چفتلکلری
انجیندہ یعنی اغاجاری ایتلہ انتقال ایدوب ملکی اولسہ مسلم برندہ
اولسلہ الدن النماز اول اغاجاری ایچ حاصل مسلم حکم اولنوب
باقی حاصلی ملک صاحبی الور،

5b

بر یی قدیمدن مسلم لک بری الوب مسلم اک اوزره تصرف اولنه جکلدوکی تمام ثابت و ظاهر اولمغله بر سیاهی خارج از دفتر دیوانه دب برانه قیدانه مسله اول براته عمل واعتبار اولنیوب مسلم لک بیوتیمار اولمز کیبی مسلم حکم اولندی،

بر کمسنه مسلم رعیتی اولمغه و مسلم بری طوتمغه رعایا برلرینی دخی تصرف ایلیوب اول رعیت برینک قوللوغین عوارض ویرمکدن صکره مسلم بری ایکنجی عوارض تکلیف ایلمکه جایز دکلدر خلاف قانوندر،

بر کمسنه مسلم نسلی اولوب دفتر ده قید اولنان مسلمک جفتلغنی ایکنجی اغاجاری ایله انتقال ایتسه ملکی اولمغه مسلم برنجی اولماغله الدن اخماز اول اغاجاری دن بیع حاصل مسلمه الوب باقی حاصل ملک صاحبی الور،

مسلم طایفه سی سفر همایونه اشمکله ام اولندوغی بعض مسلم لرکندولر اشمیوب بدل طوتوب و طوندقلری بدل دخی سیاهی دفتر متقاعدلری اولوب طلوب مسلم ایله سنه کیوب اداء خدمت اغیوب سفردن کلیجک خدمتم اداء ایلدوم دیو شاهدلر احضار ایدرسه و بعض دخی براغیله طلیوب و بعضی دخی اوردوجیلق ایدوب خدمتلرین کورمیوب و بعض سفر آخرنده بدل کوندروب و کاه اولور غرب اجی سی دخی آلوب اول خدمتی بیله ایدوب ایکنجی امدی مسلمه ام اولندوغنده شول مسلم که سفره اشمکله حیار اولوبتی دخی اولا اول کیدوب سفر همایونه اشوب اداء خدمت ایلیه اقتضا شول مسلم که سفر اشمکله قدرتی اولمایوب خانه ده اوره بدل طوتمغالو اولا اول طوتدوغی بدل مسلم سجای بلده تسلیم اولنوب سفره بیله کوندروب تفتیش ایدوب سیاهی لرکل خدمتکارلرین

6a

بدل طوغیه بدل اولان کسمه سفر تمام الیچه دکلی سلم سکاغی کلینک یاسنده اولوب بیله کوچوب دهم بر حدت اولمه لیسه بو قلیوب احارت الیچه دکلی برینه کدتوره خی الجمله نوبتی اولوب سفر 2 ایونه اشن سلم اولسون بدل اولسون اورده چیلق اغلک و ترب ایچی من الق و قولایندن بو یوب سفردن صکره بدستم ادا اندوم سفرده بیله ایدوم ایچک مسموع دکلدر. خلاصی سلم سکاغی کلی ایله بیله واوب قلوب خدمتاریی ادا ایلمک لازمدر. شویله که امره مخالفت ایلیه لر قانون موجبنجه سیاست اولنورلر

خارجدن بر یورک قلوب سلم لک طیچ اقده اون یلدن زیاده اوتوب سلم طیچ اقده براعت ایدوب سلم عشری ویرمه صکره سلم یوی اول محلدن چیقه ایله قالدیرق استمه مادام که ضرر اولیه قالدیرمه امتناعیی اولوب تنبیه ایله متنبه اولیوب اسلمر ایسه سلم لک بیرمدن قالدیریلور.

سکاغلکی قوللری اولوب یورک یاغنه یارلمه طاپی دکلدر الزینه حکم محاکمون ویریلور که اول ولایه یورک یاغی یا مغه ولان امنا اللری یاخاقدن اخراج ایدوب برلرینه قانون اوزره یا للاسی ایجاب ایدر کسنه لر یازوب تکمیل ایلیه لر

یورک اشکوبجیلری تیمار اینک طیچ اقده آلدقاری بیوده عشر و سالاریه ویرمه لر ویرمه دیه دقاری عشری و سالاریه لری صیوف اتده قاری کویده تیمار اینک انبارنه ایلتمه لر غیری یره ایلتمه لر

(DERKENAR)

اگر یورک اسلنجیلری و یورک طایفه سی اصحاب تیمارک طیچ اقده براعت ایدمه عشر و سالاریه لری براعت اتدکی قریه ده اولان انباره و غیر قصبه کتورو و ترک صاتلمه اول بازاره التمک عرمان اولنمش رئیس الکتاب ده اولان قانون نامه ده مقیددر.

6b یورک طابع سنگ قیونی رسمنده قویل موجود اولاندن النوب گچن بیل قیزلق
بو مقدار ایری زیاده ایری اکاکوره سم ویر دید تکلیف الفاظ

یورک اشکو بجاری و یاقاری اولاقدن و سنجه دن و طوغاغیدن و سکیاندن
و حصا یاقدن و صالغودن و جوفودن و عزیدن و ایچ و صمان صالقدن باجمله
مجموع عوارضی دید انی تکالیف برجیه دن معاف و سلم اولدیلر و اشانجیلرین
نوبتلو نوبتجی اشدیلر اشکو بجی یدی و معلول اولدینی برینه گسنه اشدیر
یدی معلول اولجاق سو باشیسی و چری باشیسی ای گوره فی الواقع یدی و
معلول اولدقدن صکره اگر اوغلندن اقوامندن اشمک قابل دکل ایسه قاضی
یکندی ایله گنوب معلولک برینه قید اتدیرن اشدیر قید اتدیرمیجه اشدیرمز
تاکه مابینده علت و مواضعه اولیچ اگر اوغلندن و اقوامندن اشمک قابل
اولیچ یاقارندن قابل اولانی یازدیره و کندولر جبه لری ایله و توغلغه ایله و
قلجاری ایله و پالک ایله و یراقلریله بیل اشرلر و آکلرینه چوقه قشتون و
باشلرینه قرل یورک گیرلر و قوللدقن اشکو گچیدن بر اورته یاکیری اولور و
اشدیگی بیل یاقارندن و سریقلرندن مجال ویرمیوب دست اللیشر اچیچ
هرچلق الدیلر بیل بهانه و تعلل ایدوب اشمایا تک جراسی نقل مکان
اتدیریلور طریزدنه یا دوره یه سوریلور لکن بیل اشمایا تک جراسی
صلب دن و اوق اتق بلیه تک بر باغی گسلمک دن اشکو نجینک نوبتی گلیجک
بوده گی اولان یراق ایله مکمل و مرتب

7a حاضر و مهیا اولوب تولقاری یرینه گتوره‌لر تولدوغی تقدیر اخر یره گتیره‌لر و
چری باشیاری حکم شریف واردوغی کبی اعمال اتمیوب بونلاری حاضر و مهیا
ایله سو باشیاری گتدکدن صکره اوروب تاخیر ایدوب اویلا نارای
دوکه دوکه سوروب چیقاره‌لر و چری باشی دخی چیاسیله و تدغلقاسیله و سایر
دشمن یراغیله واروب هدمت شرایطی یرینه گتوره‌رک پساق یاندره گسنه‌دن
اقی النمیه و گسنه‌یه اپولنمیه و الا تفتیشی اولدوب اقچه الدوب اپولنمش اولا عقاب
عظیمه مستحق اولوب ساقب اولدوغی یراغنده یساغنده قصوری اولان
اشکر نجاری یماق ایدیلوب یاقاری اشکونجی اولدوغی بورکلو دخی آلتی یوزیه
قلاقاری یپرلره و بایلره و قیشلاره یوزیوب حولی یاپوب دولاریق اولوب
گسنه خانم اولیه یونلر دخی اول یپرده گسنه‌نک آگینه و تحیلنه زیان اغیلر
زیان ایدرلر ایسه قاضی معرفتی ایله تضمین اتدیرلر اما الدقاری یپرده عشر
و سالیانه ویرملر ویرقاری عشر و سالیانه [illegible] لیغی خرمنی اندقاری گوریده
اولان سوارینگ انبارنه ایلتورلر خیری یپره ایلتمزلر بو اسلوب اوزره
مراد ایدنلره نشان همایون یازیلور.

بر بولک سپاهی یک نجاری ایچنده اولوب راعت ایلدگون صکره یه اول
قریه سوروندره دوای و اتی یوریدوکندن اوتلاق رسمی طلب ایدرلر
ایسه جایز دکلدر ویرملز مگر که دخی ایله اول یپرده اوتلاق رسمی حاصل
یاپلمش اولا اول وقت آلنور.

7b یورک طایفه‌سی یایلاقلرینه طاغیلدقده دکنکده اوتورماق لازم اولان یرده اوچ کوندن زیاده اوتورسه‌لر اوتورمقاری وقتنده دینی مکلفیتلری صوره اقامه‌لرینه شرعاً ثابت اولدقده صکره تضحیه اتمه‌لری لازم

یورگ یرینده اقامت ایدرکن قراری اولیوب دایم حرکت اوزره اولدقلرینی کوردک، سنه طیراق صاحبی طرفندن دخل اولنماز، یورک طایفه‌سنک عمومی ایکون سوباشیلر و سیاهی‌لر طیراغندن چقدی ویرمکلرینه اشه‌لر چونکه یورک قونار کوچر طایفه‌در قرارده اقامتلری یوقدر، که طیراغی تعلقاری اولا و طیراقدن نسبه عدد تنک کورک، سنی طیراق اسمی الناق مقامنده و متمکن رعایا عدد اثنه مخصوصدر یورک عدد تنک کورک، سنه طیراق دعویسی اولیوب صاحب قیلماز، سوباشی طرفندن دخل الناماز

یرلشمیارده یورک طایفه‌سی قالماردن و باغچی‌لرینی کوردیکدن کلوب یرلرینه زراعت اشه‌لرینه یورک، قالماز اشکونجی سنه بدون چقدی طوتماردن اون آقچه ویرملک قانون اولمشدر یورک اشکونجی سندن قالماردن بدون چقدی طوتماردن اون آقچه و دخی آلوچ طوتماردن اقاقیای اولیوب اندوب اما کوردیکی و باغچی سایر رعایالری قالماز یوللرده قیاس اولنماز

یورک طایفه‌سی کوچر خلقدن مقرر یولری و سلجاغلری قاچقینلرینه اختصاصلری اولیوب اغنامی سوباشیلری قالماردن شویله که غلطه کناه صادر اولدقده سیاسته مستحق

8a ارسلان قاضی یا حکم ایدوب حجت ویرمکدن صکره سیاستی سه باشلر یکدر
دیو سابقا حکم شریف ویرلمشدر

ترتیبات ده حاضر اولدقدن صکره طلوب قشلاسنه مصحح قشلا دفتری
یا لمی ایله الندوقدن صکره دخی قدیمدن اول یکیدن
الندوکی عادت ایله الندوقدن صکره

دردم ایلنده اولان یوقاریده عادت بودرکه یکرمی درت کشیده بری اشکونجی
ایلدوب اوجی چتال یکرمیسی یاق اولا ، مذکور اشکونجی کندو جبه لو
کوندری دمرنده ، یکلنده اوتنده ، یانیده قلیجنده قلقاندده آکسول
ایلیدوب مرتب اولا اول اشکونجی یک بر اوزتا یا یکری اولا
اشکونجی چتالکرینه یاقلرینه اریه ، صمان ، حصار ، یاپاق بودرر ،
عوارضه قاتلمالر ، اشکونه اشان اشده کی بیل عدا ضی ویرر

بورک طابعه سندن بعضی کسه لر خاصکره * دیارکیکر ، سنجاقلرنان خاصاری
طلوب کوچوب قوناقدن فراغت ایدوب بر پیاده تمکن دخی ایلیدوب
چفت ایدیوب اوطی عشر یدن بیولم طوتوب ، سمن ویرو ب زراعت
ایلیوب طلوب توطن ایدنلی داخی اون پیلدن بری دیار یاده ایلمه
بورک دفتره رعیت یازلمق جایز دکلدر بورک رعیت اولمایان
بری دار ایسه الندوقدن اولان یری اوزرینه یازدیرب کندو ای کیدو
بورک قید ایلمک لازمدر

وبنوق احوالن بیان ایدر

وبنوق زوایدن بر سپاهی یه رعیت

8b

سپاهی دخل ایدمز آلوگ کیبارگ اسپاچه سی دیوث سخاغی بلینگدر.

دیوث روایدی که خراج یا بلا مستقل رعیت باشتنه سی طوغیه، رعیت باشتنه سی راعیت اغیه اسپاچه طلب ایلمز، رعیت قدیمی تکلیف اتمه لر جایز دکلدر. دیوث روایدی خراج وضع اولنجه رعیت قسمنه کیومز دیوث نقصان کلیجک احتمالی اولدقدن اولدن آولاندن اولدن اقرباسندن اولدن آلوگ کیبارلردن کسنه مادام که رعیت بازلیغ اسپاچه طلب ایلمز، رعیت تکلیفاتی اولنماز.

مثل کسنه که رعیت اولمیه، عیده و دیوث دفتر یده دیوث واره حضور، و بحری اولمز اولا دیوث تلوغی وقتده دیوث قلم اولدر، آنر دیوث لق ایچون باشتنه یدی اولاب صاحب تیمارلردن دخی بر طوتار ایسه صاحب تیمارلردن طوتنه دخی یدگ عشریی سالاریاسی صاحب تیمار اولور، دیوث لق ~~یاسالاریاسی~~ یازیلان یدگ عشر اولنماز اولدقدن صکره.

بر دیوثگ دیوث لق یدگی ایله رعیت اولان فرداشارینگ یدگی شایع و مشترک اولوب معین سهمی یوغیسه اول ولایتده جاری اولان عادتدن اولور، اول یدگدن دیوث لق مقداری باشتنه چیقاری و یراب اندن سوم و حقوق الدیلمز باقی قرالغی یگ داخی بونلرین تمیز و تصفیی ایدوب عشر اسپاچه سالاری و سایر سوم رعیت نه ایسه صاحب تیمار الیه ویرلور.

بر دیوثگ دیوث لق اوزرینه یازیلان دیوث لق

باشنه سنگ سوزدن مسلمان و کافردن قلوب برابر رعایت ایدوب عشر و رسوب مزاع اتخاذ و بوطلق بیران الدوغی ثابت اولدقدن صکره رعایت اینادن قانون اوزره عشری و بنوقه حکم اولنور عشره نزاع ایدوب و محک استحصال و بنوق اولدوغی جهتدن رعایتدن منع اولنوب رعایت ایدوب بلوب و بنوقه حکم اولنور نیچ دیارسه تصرف ایدر

[چلتوک] احوالی بیان ایدر

رسمجانه چلتک حاصل یاپلوب صاتلماغیچون الی آی یارم طوتماق قانوندر چلتوک اول سنجاقیکینک تحویلنه دوشوب قنوز صاتلمایوب دیانار ایکی سنجاق غیره ویرلسه قانون اوزره سعزول سنجاق یکینک جانبندن یارم رسوب حاصل قید اولان چلتک صاتدیریلور کسه مانع اولماز

رسمجانه ویا برتجاره چلتک حاصل یاپلوب تدیدن چلتک اکلرکلان پیرای یوکه لق ایلسه حاجی اولور یوکه اغی کیدوب کیرو چلتوک حکم اولنور و چلتوک صدی النسه خاکم اولسه کیرو چلتوک حکم اولنور

برکسنه چلتوکی الی دفعه طاقای یوک اشکوکی سنه داخی یماق یاپلوب الی یبودن خدمت تکلیف اولنسه اکر بو وجهله الی خدمت مانقه الجمع یوک یاغی اولوب اشکوکی یه خدمت اتمک عسکر اسلام معاونت و چلتوکی دن اول مقدم دای تقدیم اتمک کرکدر.

[چلتوک] Bu kelime esas metinde چلتلول şeklinde yazılmıştır.

10a

ر سخانه چلتک حاصل قید اولوب ، چلتوکلك صاتلماسنده توقف اولنه
الی آی یا ار صلوتلوب اول ایلوده سخاتکلی برکسنه بکی رخص
صاتلمایوب ، صاتانلر گویی الحق تادون مقرر ،

ر خانه چلتوکی ر اولوب چکلک ایله ار تاق اولوب محصولک نصفی بولاریک
و نصف آخری چکلک اولنه تخم قدیدن چکلک حاسبدن و برلو کلوب صکره
تخمی اعلاره تکلیف ایلمک جایز دکلدر . (و مابین ده تخم چفتادین تقسیم
ایلمک ، تخم و برلیوب تعدی اتمکدر) تخم نه ایسه چکلک طرفندن الوب برلور ،

چلتوک حاصل یاپلان یرلرده چلتک نهرلری خراب اولنه چلتوک آلی کلان
مکسرلری جمع ایدوب أليته اول نهرلری تعمیر و احیا ایدوب رعایت ایدن
مکسرلره جمع ایله تکلیف تحمیل ایدوب اولی کلان اولدقجه رعایت اندیریلدکی
مقرر اولان بیکاره نقصان کلمز اولیه

ر زعامنده و یاخود کیاده چلتک حاصل یاپلوب قدیدن چلتوک اولوکلان
یرلرده بعض مکسرلر باغ و باغچه دیکوب چلتوکه صوی و دیان اولدقلری
شویله که چلتک یرلرینه صوورت اولوب قدیدن آکیلوکلان یرلره صکره دن
باغ و باغچه اتمکلر جایز دکلدر یوخسه اولیکلان اولدقجه چلتوک
رعایت اندیریلور ،

ر سپاهی یک اولدقده دعوده چلتوک حاصل یاپلوب تخمی قاچ مد ایسه
تعیین اولوب دعوده مقید اولانلر زیاده آکدوب چلتوکی لره ضایقه
ویرملک قانونه مخالف در منع اولنور ،

(....) Parantez içindeki ifadenin esas metinde
üzerine çizilmiştir.

همان دوره، قید اولیان ، راحت اندر بلور،

بر عامتا چلنوک حاصل یا بلوب اول ، عامت بر سو باشی یا تعیین الحاد دن
بقدم سپاهی دن ، بخویدن بحق کسه لو انده کلده ، انلری ایلا غصب ایلا
چلنوک آلوب بالفعل اگامسی چلنوک اولسه غصب ایلا آلوغلری ظاهر
اولدقدن صکره دونک اول سو باشی حاصل قید اولنمشدر انلار ، تحمیل ، ایکنی
دروب داغی انده اولان چلنوک کلیتا سو باشی یه حکم اولنور ،

قدیم الایام دن چلنوک ، راحت اولنو کلمیان براقوب جبر ایلا چلنوک آلنک
و دفتره مسطور اولان تحمیلدن ، ید تخم ، راحت ایلمک جایز دکلدر ،

بر سو باشی یه چلنوک حاصل قید اولنوب اول چلنوکلک تحمیل سو باشی
اولانلر کنده یا نائبلری دروب ، راحت اندرلک عادت اولمایجی تحمیل صاحبلری
الوب ، راحت اندرسه صکره اول ، عامت آخره توجیه اولنسه عینی ایلا
تحمیل دیاخود اول وقتده اولان بهاسنی الور ،

بر کسنه نک خلوته دکلدوکی یری اولدوغی محلّه چلنوک دروب چلنک صاحبی
او کسنه یی کندو برینه آلمکله قومایوب جایر دن اولمایوب آلدیرمک قصد
ایلسه جایر دن آلی ایلا اول کسنه آلدوکی قایده یوندن بر و آلی
چوکن بر اوکدر بیاندن آخر کسنه آلمکدن ایسه بو کنده آلمک
استدوکدن صکره بر صاحبنه آلدیرلدن آخر کسنه برینه آلدیرمک جایز دکلدر ،

11a

ویرتمادده مثلا آتلدن اوچ یلده برحلتوک دوشر آیلق صکره ویلده و
برچوق یلده برده شوب اول یره تیز تیز چاتوک آلمک ایلا ضرر مرتب اولور
اولسه منع اولنوب آتلدن قاچ یلده برده بحکم قانون ایسه
اول سنتیوده اجا کورده حکم اولنور

کوردجی و یاخی اهالی رعیت لکه مناخی دکلدر کوردجیلک و یاخیلق عداوتندن
سلم اوغاچون در اهالیدن رعیت یا یلاق رعیت سمی دیرلر محمان خواجی
دیرلر محل محلیاپ قانون اوزره متوجه اولان خصوص اهالیده واقع
اجرا اولنور

برسپاهی کل یا یلدز یعنی یالدوزی یرلرن قاچوب کیدرلی اون یلدن برده
ایسه کوچوب برلده برینه کیدوب کوکلرده اگر اون یلدن زیاده ایسه
کوچدوکی اهالیه اولده اولدوغی یرده برسوم رعیت قرار ایسه
سپاهی یا الیدریلور

اراضی عشریه دیکی دوامده ملک قید اولمش اولیا بیع و شرا و وقف
وجه شرعاً و عرفاً ممنوع در بیان الخصوص که خاصه قید اولمش اولا
الا بو دکلو دیرلر که صاحب ارض معرفتی ایله حق قرای دیرلوب
الشه جایز در مطلقا صاحب ارض معرفتی اولمادینی یرلرده الحاق
جایز دکلدر الشه وقف فسخ اولنور یرکیه صاحبنک الده قالور
یرلرینی بنم معرفتم اولمادینی یرمش سز دیو اللدن الوب آخره ویرلمز

رعیت طابع سی طوغانجی اولمغله رعیت

کلدن چقماز ، رعیت سی ساقط اولمز البته ، رعیت یازیلاندن ، سوم رعیت
النور ، کذلک ، رعیت سپاهی داخی اولمغه مادام که یازیلو ، رعیت در ، سوم النور
مگر که تیمارده چقدنده پادشاهه ، رعیت لکی عرضی اولدوب یولداشلغی مقابل سنده
تیمارده ام اولغشی اولدوب بو معنا یه تنزه بیله یازلمشی ایچون اول وقت ، رعیت لکی
مرفوع اولمشی اولور ، رسم رعیت النماز اقچا ، رعیت یری طوتار ایچون اول وقت
داخی ، رسم النور ، مانع دکلدر ،

بعضی یرلرده طوز اولدوب طرح اولنوب کلمش در ، شول جهتدن کرک اولدن
اعلاره طوز طرح اولنوب کلمشدر ، اولدن اولیغلان عادت اولمزه کیرو اعلاره
طوز طرح اولنور ، اقچا شدیده دکین نقدا ، طوز طرح اولنوب کلمشدر ایچون
اولدن زیاده طرح اعمال تکلیف تعدی جایز دکلدر ،

چفت یوزان ، سی شول رعیتدن النور که النده ، زراعته قابل (چفتلک)
دیا باشقه سی اولوب عدد سز ، علیحده اکیوب چفتلکی دیا باشقه سی
محصل ایدوب کندو آخر صنعته مشغول اولوب معیشتی صنعتدن
اولمیوب یولک کبی مکسبدن بیشی ایچون النور ، اکر یری اولمایوب صنعت
اختیار ایچون یازلمشی اولیجاق همان اسپنجه النور ، (چفت اقچه سی یازیلان
یرلرده ، رسم چفت دیرور ، قالدن اورده)

بو تیمارده دکرمن امرای اولمغه قدیمی اوجاق اولدوب لکن سپاهی یک
دقه نده مقید اولمغه قدیمی اوجاق اولدوغی اچلدن سپاهی یه حکم اولنور ،
رسم داخی او ناهیادن انلرک امثالی دکر نلردن نه النور ایچون اول مقدار
النور اقچا اسکی اوجاق

(....) Parantez içindeki ifadelerin esas metinde
üzeri çizilmiştir.

اولایوب یکی دن اعداث اولنه ولایته یاریلوب تیمار، تیمار اولنجه دکین رسمی
دوقدوغی آلور

بر کسنه بر قریه ایکون دیو ایکون وقفیت دعواسی اتمه الیانده
وتفتیش احکام و تشکات دیوانیه اولایوب دفتراره کشور وقف یاریلوب
کندو قولاینده وقف دیو، دعوا ایله تصرف ایدرسه و دفتراره مقرر وقف
یازلمش اولمایجق اوزک عشری شدیچ دکلی تیماره النوقامش ایسه و
تیماریک صدوردن داخل اولمه اولمه پیرلوک عشری صاحب تیماره الیدیریلور

بر تیماریک یازیلو، عثمانلی صکره ایرایله ویروق یازلمه اماوزک اغنامی،
قرداشاری کی ویروق لازم و عیره یازلمش اولیه کیدو صاحب تیمار،
عادت اولدوغه متوجه اولان رسوم رعیت سپاهی یه حکم اولنور،
دفتراره یازلسون یازلمسون ویروق اغنام و قرداشی دیمکله قاید اتمز

سندی محصولانه تعلیق طاش قبض دیمکی بر تیماریک محصولی ایرشوب
حرمن اولوب دوکولوب قبض ایدیلمکله تاریخ کچمکله دوشمش ایسه
اول اولدر باقی محصولی قبض اتسون اتسون کمان قبض اتمکه جایز
اولان زمان کچمک ایسه باقیسی داغی ایوکدر، طاغدن قازون یاخینی
سچاقبکی و قاضیلر قضادی صاحبنه حکم اتمیوب بو مخالفتده اولیقلان
عادت و قانون بوددر دیو نزاع اولنه جایز دکلدر عثمانیاده
سوریلو فلان قانون مرعیدر، بعضی اولان قانونه مخالف طاغدن
اولیقلان قضایاکه مناسب دیکر و

و ظالم در آنوکل عمل ایتماز حاد تاسیان خرسوزه بکر طوتلرقده منع اولنور
، حقندن کلنور ، حکم بو قضیه در ام شرع شریف مرعی در زیرا شرعده
دخی وقت حصاده ، حصاد وقتی کیمسه تاریخنه دوشمه جله محصول انوکلر
اصلی داخی بودر که تجار ک آلتر محصولات سنوی در برسیاهی سفر
سفر لیوب اول سنه نک محصولنه مستحق اولمش اولور ، مانع اولوب
محصولی قبض ایدوب در انبار اتدین تجار الدن کتمه بوی قبض
اعتدک دیو عذر اولنوب محصولی افره حکم ایتماق صحیح ظالم و خائنی
بدعت در اما شویله که وجه شروح اوزره بر کمسه نک محصولاتی انوکل
تحویلنه دوشمه آکی محصول ضبط ایلمک قانون دکلدر مریسی حکم اولنور

شول یولکه مانقدون قوریلوب قلوب قوریلق اوزره تصرف اولنوب کلمش اولمغله
حکم دن سوکلمش و اکلمش اولمغه جایز دکلدر منع اولنوب قوریلق اوزره
ابقا اولنماغه حکم اولنور

چفتلکده باشتنده بیع ، شرا ، هبه ، وجوه دیکر تصرفات شرعاً و
عرفاً محنوعدر ، عیالک دینی ایچون چفتلکی باشتنه سی دینه طوتمه
دیرلمه دیاخود صاتمغه جایز دکلدر قانون اوزره دعوی ایدر
کمسه اولیجاق یر باشتنه اکا حکم اولنور صاتون الدم دیمک مفید اولماز

آلمکدی ایسه ده ممتاز (مشاع حکردن ممتاز ، ممتاز مشاع اولماز قدیمی
ایله عمل اولنور) سنور ، دغنیه ، شدیه دکلدر سنور تعیین اولنمش
ایسه که تراعدن خالی

13a

ایلدوب حکم عثمانوف دیم طلو اولسه بو دفعه یا بیله کی اگر تراضی طرفینی ایله
اول اکی کوچک ایاسنده حق اوزره اهد جانبینی منع اولنسه بنی رسمده
چیقارمغه محال و احتمال اولور ایسه اول اکی کوی ایاسنده تراضی طرفینی ایله
برسمده چیقاریلوب تعیینی ایدوب فصلت ویرلمن بعد اول اکی کوچک خلقی اول
سمنودن تجاوز ایلیه اگر بو منوال اوزره سمنو چیقارمق متعذر ایسه حکم اولنه
اول اکی کوچک سپاهی اولدقدن صکره کوی شیدیه دکی کنده کوچک عبارتی قطعی بری اگر کلمتاده
آلتوک عشرینی الا اخرک عبارتی آلدرکنه دخل اتیه لم فی الجمله سمنو عقار اولیان بیچوده
قانون عبارتلو عبارتی اوچکار اما ولایت یاپلدقده برمیک عبارتی الندوشمه
گیچوده التوک گیبای صاحب رعیت اول تصرف ایدر

اصالت ایله چایر اولدرکه اقامه سوکلمه عسکر آکوزی اوتلاغی اولیه
چایراق اوزره تصرف اولنه التوک کی چایر یاپلک در صاحب تیمار تصرف ایدر رعایالک
دفیوک اوده دفالی یوقدر عبارتی چایر یوقدر دیدکاری اولدر اما بو دکلدر که
رعیتک دفیوک الندن اولان چایری الندن التوک تعمیری بودکه مثلا اراضی
عشریه دن بر محلول اولوب صاحبی وفات ایله متوفی یک اولادی وار ایسه
بیوکی اولنه انتقال ایدر اولغی یوق قرداشنه انتقال ایدر طایوبلا آلدر
التوک کی دکلدر متصرف اولان رعیت قوت اولیه اولادی و قرداشی یعنی
الدقلری کبی چوچیلر الحق قالدر دکلدر چایر سپاهی یک اولدر دیار ایسه
کنده تصرف ایدر دیلی ایسه اخره ویرور اما

(DERKEMAR)

حالیا بو قانون ایله عمل اولنماز چایر دخی بر کسی در متوفانک اولغی وارسه
طایوسز اولنه انتقال ایدر اولغی اولیوب باباسی قزی اولوب طالبه اولسه
می غرضی مسلمانه تقدیم ایلدکی طایو ایله اولور اگر قزی اولیوب اقرباسندن اولسه
طالب اولسه غرضی مسلمانه تقدیم ایلدکاری طایو ایله اولنه ویرلور

بو دفعی شول دعدگ اول وفات ایدن عسکر بو چارلرن فقرای
و بوه‌ای اولوب اولادلرینه دخی معیشت ایچون کفاف اقچه‌لرون نسنه‌لری
اولوب چاره احتیاجاری اولیه حاتا اول عسکر همان چارلرن بیوه‌ای اولوب
بچاچک نسنه‌سی اولسه دخی معیشت انکا منحصر اولسه که اولادلریک
البتن النه الله دخی معیشتلرینه کفایت ایده نسنه قالمیه اول وقت البتن
الق ظالم اولوب بو تقدیر دخی سپاهی اول چارلرک الق چاره دکلدر که اونلره
قرداشنه و اولاد کوکدر

بالغ اولوب خراجه مستحق اولان اولادلرن اسپاهیلیه دخی مستحق اولدوغی
بازلدوغی کبی اولادی اسپاهیلیه طالب اولنجه الی بیلور

شول حالده که بابالری شهیدلرده تمکن اولوب خراجلری تکفل کوده اولوب اما
اسپاهیلرک سپاهیلیه واصل اولسه بوده اناسی یاخود قرداشی اولوب
بولری اولار تحویل ایله اسپاهی اگر بوه ایسه محسوب اولمق ایچون اسپاهیلرک
بوی طوتامدن اولر و اگر اسپاهیلیه بکزر و رعیتدن محسوب اولوب یاشمق
ایچون رعیت قرقده ایچون اسپاهیلرک اینن آلدقدن

بیچاره دیا خود عاجزه بیچاره حاصل یا بیلوب یاد قوادر بیلا یا کیلر اولسه
بیلا صاتلمه عامل بیچاره مخصوصدر اشبو حرم و صاتلمادی دیه نزاع ایدوب
قصل اکثمغه واقع طالب ایچون اولدن بودر که بو عامل کیمسه ایشی
صاتیلور اشبو حرم مستثنی دکلدر شرعیاتدن و عرفیاتدن صاتیلدیغی
ایلدوده دخی صاتیلور و صاتلمیان نسنه صاتلمز مگر که ابتدا صاتلدقده بیلا
قبول اولنوب قید اولنه قبول اولدیغی اولمیچون عامل نزاع

14a

الملک حاذ دولت پدر تمام اولادی ایچه جمله مطیع حکم اولدر،
تحویل تمام اولادی ایچه باد خداوند قبیط الیوم الندر،

وظیفه الهی اولدوب جمیل استکوبی ایچه الشر اجی دیکدم اولادی سخن دن
و جرم خود دن و سکباندن وطوغانجیدن و ترب ایکون اجی الماقدن و ترل
قیلیدن و کوز یکی دن و سایر عوارض دیوانیه دن امین و معاف اولوب اتا
اقابکی لق عوارض دولت و ایاب و ذهاب طاقم ملک اجی ایراولدر، اول دخی
عوارض دولت،

وقت فوت اولدب وتعدد اعوالی قالسه بعضی چفت وبعضی یاک
قید الحیاتی اولسه یاک اولان اتاسنک برنده حصه طلب ایده کی تقدیرجه
ویریله، اتا، سز چفت، سز یاک حصه سی اسنده اخوکلره اولاد اولدر،

بعضی برادر کم بیشهده، اولان حصه سنی ایده بیلا خاک شود، کی
وقلما خاصی کبی وکرمی خاصی کبی وارث بولمز کبی وارثی بولنمز
نسنه کم سیاقی بک خیر اعنده اولا صاتیلور، اولا اوک کبلرون وقف دن
کوریله عینی ایله نسنه قید الحیاتی ایچه اول وجهیله الله، اگر قید
الحیاتی ایچه ما تقدمدن سنه دیکی وجهیله اولا خاصی ایچه ونه الدوکمی
ایچه اول بابده اولیقلان عادت وقانون اوزره عمل اولندر،

بر کسنه یا شاه عالم پناه حضرتلرندن خاصه خاصی جانبندن حدودی و
سنوری ایله برجه قلیک اولنمغه اول قدر وخلنده کرمی خاصی
کبی دیمکدر نسنه کم خاصی دخی شرعاً اول کسنه بک
ملکی اولمغی اولدر

اولادن کسنه‌لر صاحب ملک معرفتی اولادن کسنه‌لر
اولادن کسنه‌لر و بدهارنه اعتبار یوقدر ملک اطلاق صاحبی اولانلر
تصرفاتی منقطع اولور.

- سپاهی کل تیمارنده بولنمک اوزره باغی اولوب عزل حالنی ایجاب وجهیله
بو باغی وقف ایتسه، ایدوکی تیمار ایله عزی صاحب اولمق ایچون، وقف ایدنلرک
نصفی حاصلنی وقف ایتسه، (عادت و قانون اولمق) عزل عزیز الله حکم اولور.

- سپاهی کل تیمارنده خاصلدن برکسنه ملک معرفتی اولان تیمار
متعلق بولنوب جلک دیمک یاپوب اول یرلرده اهالیدن سپاهی ضبط حالنی ایله
عادت و قانون اولمق اوزره اول یرلرک حاصلاتنی الوب، اما اول یرلرک حق تیمارینی ایله
ی عرضی کسنه‌لر نقدی ضبط تحویل ایدرلر ایسه تیمار اول مقدار تیمار حکم اولمق
زیاده اولماز.

- تیمرن مفلس کسنه ایشی صوقلنه و پیشی ایلنه خاصلدن تیمارلی اعضای اولوب
اولسه و بوراجی داخی اولمق اولمق اولوب و خزینه دیمانه داخی حالی اولمق اولمق
اولمق تفتیشی اولنه دکی اولمان اقچه‌لری ایلنه ملک اقچه‌لری اولوب اولمق
و خزینه خرج اندکی صاحبلرینه اولور.

- تیمارده دیانه یاغامنده خاصلدن بعضی جیمانه خاصلرک دلوی تکلی اولوب مراعاتی
اول تیمار صاحبلک عیالی اولمق اولمق اولمق اولمق اولمق اولمق
صاحبی اولور. اما اولمق که آخر کسنه‌لک یاللو، یعنی اولمق اولمق
کسنه‌لک دوه‌سی یاللو اولمق یرلرده خاصلرک خرج اللو اولمق

(DERKENAR)

- اولمق یاللو اولمق جیمانه خاصلرک صاحب تیمارک خدمتنده سکمن اولوب مراعاتی
اول تیمار، عینیله دوه‌لک اسپاچی دخی صاحب تیمار اولمق

(...) Parcels of ... Sademin ... was marked
... in the ...

15a

15b

وکالیل تمام بودر یوب التی آی، سمی دیرمک استیوب نزاع اثنده اگر بیل تمام بودر ایسه بیل، سمی الدی، بالجمله عقد، مدت بودر، سه اول عقد، مدتک سمی حکم اولدی، قرارده التی آی یاز لمشدر، دیو نزاع ایدرلر ایسه دعوی یه باقیلوب دعوی یه باقیلدقدن صکره بیل تمام بودر دیو حکم اولنه جغی اولا اعتبار بودر دیه دکلدر،

مرتبه ده طاغدن بعضی کسه لر قیودلرینی کوتوب یودر یه دوب، مثلا دوب مثلا هفته نزاع ایلسه لر شویله که، قدیمی مثلا اولدوب شمدی دکلدوب مثلیاخود مثلا حقی آلدوقلری ایسه مثلا، سمی الفاظنه حکم اولندی،

(DERKENAR)

اگر مثلا ق، قرارده حاصل یازلسه خاصون اوزره ایسه سویدن یه مشک قیودن ایکی سویدن التی آی الدی، اقا، قرارده حاصل یازلماسه بنیاق حقی دیو بنیاً مثلا ق حقی کبی الدی،

۴۰م ایل تکالیف سنگ وسایر تکالیف کلیاکه متحاق اولنلر حاضری اولسه سیاست نظر یکه سنکدر،

مرتبه دوک، عیالی یه مثال، معمول یه اولمیوب سیاهی ادنی ایله، اجاری ایله اولدینی کبی قولایلرینه صاتاق چایر دکلدر، یوخود بیع و شرا چاری دکلدر، طیو دعوی اولسه صاحب یکار، سعوتی ایله اولدر، کذریل، رعایا طائفی سیاهی یکی تحویلنده سیاهی ادنی، اجاری اولدیغی یه صاتشمار ایسه لوک بعضی قبول اغیوب بری اسکو اپتنه دیه لر، مثال یه لوکه اوچ ییل دعوی ریاده دعوی ایلمله زراعته صالح اولاجاق سیاهی یه تسلیم اولنور،

16b رعایاک اوغلی اسیکیچه مستحق اولمقده اعتیاد بلوغه دک نابالغ اولیجاق
نسنه الماز

بر رعیت دفتر ده سپاهی یه حاصل قید اولنمش چفتلکلرینک اکثرلرینی آخر
مکسنه یه دیروب گیدر، وب صکره اول رعیت وفات ایلیوب متعدد اوغلاری
قالسه اول چفتلک، یعنی سپاهی اوغلارندن آلور، امّا اوغلرینک اللرنده
چفتلکدن آز یر اولوب غیری یرلری آخر اللره اولوب طلب ایلسه لر
گویله اول یرلره متصرف اولنلرک رعایان تصرفلری اون بیلدن زیاده ویرمه ایسه چفتلک
بوزیلوب صانلمق جایز دکلدر، اول یرلر اوغلرینه الی ویریلور، امّا اون بیلدن
زیاده ایسه اللرندن الماز، امّا مثلا چفتلک دفتر ده یازیلان، یعنی یرلرینه
گوره صاحبلرندن اوغلرینه آلیوب ویریلور،

(DERKENAR)

(I) دفتر ده اول چفتلک اول رعیت اوزرنه یازیلمق سپاهی دیو یازه مخالفدر، چفتلک، یعنی
دیرلسه اوغلرندن الور، دیرلسه متصرف اولنلردن الور،

(II) حالیا بو قانون ایله عمل اولماز، اول مکسنه یری صاحب عرض معرفتیله المش اولیجق
النده قالور،

بر تیمار ده باغ و مزرعه اولوب سپاهی عشر طلب ایلدکده وقفدر دیو دعوای وقفیت اثبات
(حکم شریف) ملک نامه همایون و دفتر طلب اولنوب شویله که صحیح وقفیته حکم
ملک نامه همایون که دیوان الی دن (یاشاتلرن ویرلمشدر) ویریلوب قانونه موافق، مطابق
یازیلوب اسلوب و قاعده اوزره اولا و یا دفاتر قدیمه ده مرقوم و مقرر اسلوب اوزره
وقف یازلمش ایسه نسنه الماز، و الا قولاینه وقف یازیلوب ولایت کاتبلری عنایت
ایدوب و یا قاضی لر مختاری ایله یازیلوب ابتداسنده سلاطین عثمانیه دن ملک نامه
همایون ویریلوب صحیح ملک اولدقدن صکره وقف اعشی اولمایا اورک گیبسنک وقفیتی
دست دوکلر گیبک طیلر اعنده ایسه عشری امر اولنور، یعنی مزرعه وقف و
ملک اولمیجون دفتردار نشانلری ایله یازلمش

(...) Paranteziçindeki ifadenin esas metinde
yazılmış olduğu sanılmıştır.

احکام اداله مقبول دوکلدی اول حکم قانونه مخالف دی، صحیح دوکلدی.
عمل اولنماز الّذین النذر

بر کسنه بر تیماردہ بیر طوتله عشریتی ویرمکدن صکره دونده غنی بیرمک مقدارنه گلدیسه، سهم داخی الناق قانوندر.

بر طول عمرنک الندہ خراج ویرملری باشتنه اداله اسیلمیه الناقده نزاع اداله شویله که ایل یازیلوب دفتر اولدقده بیرون سیاهی یه اسیلمیه محسوب اولدی ایسه ویرمک گرک حکم اولنوب الیه ویریلمه

رعیت عشریتی (هر قصبه دوردونه که صتلور) اقرب بازاره دکدیده اولان انباره کتورمک قانوندر، رعیت اوه اخور یاپیلق محتوعدر، و کندو قریه لرنده عشر لونه کفایت ایده مک مقداری انباره دفنی یاپیلق قانون مقرردر.

بر عامنده و یا خود تیماردہ یوا و قاچقون حاصل قید اولنوب اول طیغ اولنده یورک طاپوجی یوا و قاچقون طوتله لر طیغ اق گچمک ایسه طیغ انی تابع در اول آکله یورک سوباشینک اکا دخلی یوقدر،

(DERKENAR)

یورک طاپوجی ۷ دکان اولمغله طوندقاری یوه و قاچقون هر قنده طوتارلر ایسه طوتدوقلرینه مؤدی سی و مدت عمرجاری تمام اولنارک تصرفی یورک سوباشینکدر، یورک قانون نامه سنده مقیددر،

یازیلدی، رعیت امام اولمغله و قاضی نایبی اولمغله، رعیت، سمی ساقط اولمز صورت دفتره سطور اولدقدن صکره سوم، رعیت آلنور، اما قاضی و یا خود ذات همایون ایله مدرسی اولنه رعیت، سمی ساقط اولور یوخسه طوتمایجق

(DERKENAR)

یازیلدی، رعیت خطیب و امام اولنه مادام که خطابت و امامت خدمتنده اولا، سم مناک المز

17a(de) شول جنگنه که دفترده ملکه، وقفه دیا تیمارده رعیت یا املاکی اولسه جنگنه
سنجاغی بگینک اگا دخلی یوقدر شول کسنه نک که بو معنا ایچون البده
مهر ولو صحیح صورت دفتر جدید اولیه اسیلیجه سی وکتاب اندهنک
17b قانون اوزره، حکم جرم وجنایتی جنگنه سنجاغی بگینکدر.

بعضی پاپاسلر که دفترده رعیت یا بیوب اهل کسب کسنه لر اولوب طوتدوقلری
بیرلرک، سوونی وحم اجاری دیرمزلر ایشی اهل کسب اولنلردن، سوم وخراج
النور، انلر، اجنبه آدنه اولوب دیرمزلر ملازمت ایدوب تصدق نامی ایله معیشت
ایدنلردن خراج النماز.

بعض کسنه لر، کویده قیون طوتوب اوزرلرینه قیونی زیاده ایدوب اوزرینه بورولوب
اوزینک آلنی یا اوتنی وصوینی انلره یدروب ویا کوی خلقنک طوانمه
ضایقه وضرورت اولوب دیوا ایسه لر قیدیدن شدیه دکی بیک اولیکلی ایسه
داول کوی خلقی اول اوزرینه شدیه وکیلن دوجیلا تصرف اندهکلی ایسه اول
وجیلا حکم اولنور، وآخر اندهه قیدیدن اولان اسلوبدن زیاده طوار ایدنلر
کسنه لر اولوب اول مقدار طواره اول اوزره سنجق وکاله متحمل اولاوغی
مقداری قویوب زیاده سی گیدیلور

دفترده وقفه وملکه وحصاره دعرجی یا بیلان جنگنه لردن غیری جنگنه که
سودی دزداره حاصل یا املاکی اولیه سنجاقلرنک کافرلردن گلوب بشر اقچه
وسلمان جنگنه لردن یگرمی آلتمیشر اقچه آلنور، وجماعتلردن ایریلان
جنگنه طوتوب جماعتنه قتحاق قانون در، وسلمان اولان جنگنه که
کافر جنگنه لردن ایریلوب انلره کلوب اولا واختلاطی وصاحبتی کافر جنگنه
ایله اولا مسلمان اولسه گیروب مسلمان ایله مصاحبت واختلاط
اعتبار ذمی اولنلردن کافر جنگنه، سمی آلنور اما مسلمان

اولوب مصاحبت و اختلاطی سلحدار ایلا اولان جنگه دن سلمان رسمی الدور

کلمه دن بعایا ترلاسی دکلدر. بک ایچون تویوب زراعت اعمدکی ایامده اوت
حاصل اولوب بچنه ازن عشر الحاق قانون دکلدر. مگر صراحتاً دفتر ده یازیلوب
حاصل قید اولنمش اولا اما دفتر ده داخی یازیلوده نمی قدیمی کرکه اسکی دفتر ده
اولسایدی ولایت قاتبی کندوکندن دفتر جدیده قید ایله صحیح دکلدر
اعتبار اولنماز انکا حکم ویرلمز اما کلمه اوج یلدن زیاده که زراعته صالح اولوب
سورلمیوب اوتله قونمه چایر اولمش اولدر صاحب آرضی اول یرلوده چایر دن
رسم یا اولمش ایسه رسم آلور یا اولمش دکل ایسه عشری آلور اوج یلدن صکره
اصالت ایله چایر حکمنده اولور

برتیمارده اولدقجه حاصل کورنور. بک تکلیف اولنماز. همان کویا بنده
اولان انباره ایلتدکلری زیاده تصدی اولنماز

عسکر اولادلرندن قولی داخی صاحب عیت تصور اولنور. صاحبدن کسنه
دخل ایلیز تا ایل قاتبی دفتر دن اول ولایت یا بچق اول وقت کیچه
عیت یازیلدیغه دک آلور

برتیمارده حاضر بدن قیدن حکمدن قاچه دفتر ده قیدله رسمی حاصل
یازلدیغه دیاده اولدن قیدله رسمی الور دکله قیدلرق رسمی ایکی
آخر چه سورمدن برسنه کچمکه قیدن آلنور. ایکی سورمدن
الی اوچ الموب زیاده قسم الماز

، حاجزدن برطیرانه خلاف قیودن ، سم اوتلاق اعلا سویدن برقیودن پرهای
یکری اچیق اوسطدن برقیودن پرهای اون بش اچیق اوی سویدن اون اچیق
اولا یکرمی دن زیاده الخق شرعاً ، عرفاً جایز دکلدر اصل قانون ناظره
برسجاده قلمدن بو قید اولمشدی در سجاده قلمدن دکل هر طیرانه حاجزدن
طلوب اولمدن صویدن انتفاع ایدلمدن الحاق قانونمدر

انا طولی نظارتجه حاصل یازلمشی ، سم غنم واردر اغنام صاحبلرندن سویلرکه
الدیکده غنم دولدوب اول یل اول غمک ، سمن برقطعه ویرمه قارنه حق اظهار
ایدوب اثبات ایدرلر ایسه خوش ، الا حق ابراز ایدوب اثبات ایده مزلر ایسه
ابرا یلده الدیکده پولنان غمک ، سمن حکم ایدوب الیدیریلور
(DERKENAR)
حالیا عادت اغنام مائیس آینده الندر

برولایتده باعلرنی دفتره یازمشی اولا عشر الندر ، سم قید الشی اولمه
، سم الندر دفتره صراحة قسم یازلمشی اولمه اول ولایتده تدیدن شمدیه
دکین نوجهله الدوکلمشی ایسه الکا کوره الندر عشر ایسه عشر ، سم ایسه
، سم الندر

برمحلکنده حاصل طرح اولندوکی مجرد اوغلانه ، حاصل عمومنه دفترلرنه
طرح الخق خلاف قانوندر

برپرده سیاحی یه متعلق حاصله جایز اولمه اترالک اولک معین و مقرر
سنه دن بوروب سوهشی ، آلمشی و بوستان ایدوب تصرف ایلمشی اولمه
اول جایرک تدیمی عمار معین و مقرر سنه دی نه یازیلدیر ، نه محل دیر
و نه یره مشتمل اولدیر تفتیشی ایدیریلوب ظاهر اولدقدن صکره الندوب
جایرلیق اوزره حکم اولندیر اترالک ایدن منع

البدر

بر رعیتک فرمان شی تک قوتی رمانی ایشی اری عملن طوندوغی صاحب تیارلک تصوفی رمانده اولیوب بقدما اولان صاحب تیارلرک رمانی ایسه، سم طیو اولگلدر، ریرا رمانه ده شمشی اولور ایشی اری بو بیرن طیوسز تصرف ایدرسز دیو فرمان شدن طیو طلب ایده جز

بر کسه تصرف اندکی بیرلری اوجیل علی التوالی بلا عذر بوز و معطل قوسه صاحب تیار طیوی ویرمک قانوندر، آکر امانت تودع ایدن ذاتک التفات اولماز کرک امانت تونلسون کرک امانت تونیلماسون اوجیل متوالی بلا عذر بوز قالدقدن صکره طیوی ویرمک کرکدر امانت ویرملک طیوی ویرمک مانع اولماز

دفتده بر رعیتک اوزرینه جفت یازلدینی والده، سم جفت آلدوز بر اولادینی کوسترن تالقوب دفترده بر قیده بولنده اوتوز، سکز جفت بوزان ایکیسی اولماز متاصل اولوب نام و کسب اتدکرن صکره سم سباک اولور

سباک یازیلان رعیت صکردن بر رعیت بر طیولیوب الیه جم دفتره موجبنجه سباک یازمن، جم الدوغی بیرک، سی ویرور و بحرده یازیلان دخی متاصل اولوب مستقل نام و کسب ایدوکدن صکره، سم سباک ویرور

بر سوباشینک ویا سپاهی نک بر اتباعه بر تیمار کسیلوب خدمات انجامی حاصل قید اولنوب بعض کسیلوب ده انجی یا طوغانجی ویا چلتک نیسی یوز دیو

قیدون رسمه نزاع ایله حول طوغانجیلرک، طوغانجی، صوباشی الدکاری
تذییره دخی تذییدن، عیت، رعیت اوغلی عسکرمن طوغانجی، یا دوراقجی الماق
اولاز ایدوک کبی اوک قیدناری رسمی الدور، اگر چفتلک تصوف ایدوب تجرد یا
خریدله تلبیسی ایدوب طوغانجی، دوراقجی یوز دیو دعوی ایدرایسه تحقیقا
اول دعوا استماع اولنماز، ویرگی اولمیه دخی قیدون عفوندن مقصود الماز
چلنک رئیسی اولغله ویرگک استه الدور اگر قیدون رسمی ویرمک ایکون
حکم لری وار ایسه عرضی اولدور اول حکم فاتون اوزره بیدر دیه ان طاپوده کی
دفتره ثبت اولنه کوریلدور

بر کسنه تصرفنده اولان یری امانت ویرشی ایدوب اول کسنه غایبده ایکن
امانت قودوغی کسنه ایکون خراغت اندی دیو سپاهی ایدوب آخر طاپویه
دوشه جاغز دعاسنه بیر صاحبنه حکم اولنور،

بر کسنه حاشا مجذوم ایدوب تصرفی اندکی دیو آدوب اغلی وار ایسه
اول بیر اوغلک اولدور اول مرضی حکم دوتدر اوغلی وار ایکن سپاهی آدوب
اخر طاپویه دوشر قرداشی وار ایسه اول اولدور اوغلی وقیدن اولیجق
دفاتدن حکم اول آدور طاپو ایله

بر سپاهی یه دوشه یوز یکه یازلسه دیمکله یدی اوم اول اصل یدی
یوزدر دیو گوره برلکی ایلسنده اچقا ایله تصرف ایتسه حکم اولنمق اولان
تصرف اندکی بهاسی تقدیرنی ایدوب آدوب اگر قرداشی دوندر رمایدن بری
متصرف دفتر اولیاق سپاهی یه یازیلان یوز یکرمی یدی دیمکله اولدور
اولمق کبی بو سپاهی یه حکم اولنور اگر مقدما اولان سپاهی اول یوز
یکرمی یدی طاپویه دوشمکله ایسه

20a الاباركن الذن الخاز عشر ، وسمن ويردر انا حصّة يازلسه لر سپاهی
زمانی ويردر

بر سو باشبنگ يازيلو ، عيتی ، ، عيتی اوغلاری صکره وقف جفتلک الخاز
ويا ، اويا کبی الخاغلر اول براتور ، ديو ، عيت ، سمنه نراع اتمه لر شويله کی
دفتر ايله ، عيتی ، ، عيتی اوغلان اولور ايسه ، عيت احکامی نه ايسه جمله اجرا
اولنور ، وقف تصرف اتمکله اول براتوز ديو کارينا اعتبار الخاز

بر سو باشبنگ يازيلو ، عيتارمن بعضی بر طريقله ، وندوق يازيلوب اول وندوق
يازلق ايله انارک يتشمسی اوغلاری ، قرداشلری ، وندوق اوغلان ، وندوق
قرداشجم ايه اسپانجه يا نراع ايله شول ، وندوق کی قديمدن وندوق اوغلی
وندوق اولديو ، عيت انکی ، وندوق اولمق اوزره ٧٠١ اوک کبارک اوغلاری و
قرداشلری مادام کی آخر ياشی اولميارک کيده ، عيتارمن ، قانون اوزره اسپانجه يا
سنجق اولدوغن صکره ، يلجه لوغنی کيمسه ، عيتاری ايسه اول آلنور

بر قريه ده بر ، عيت قرنبک قيوی ، وکيلی اولوب خانون کيم ديو ، سم
ديو مکله نراع ايله ، عيتک اوغلی اولسون قری اولسون تيولری
اولدقدن صکره کيچه مقيد ايسه ، سم ديو مک لازم در ، قيوی ، وکيلی
عقدا ، ايسه ، سم الچه غه حکم اولنور ،

شويله که بر چاير قديمی چاير اولمايوب ، عيتک جفتلکدن اولوب
صو بصاغله چاير اولسه ، عيتک الخاز عشری حکم اولنور ،
اما شمدی اول چايرک صوی اولمايوب ، راعته قابل اولسه

20b

البته، خریده، صاتلان دن قیدن باجی الیق تاوده خالص در، مکر سویله
صاتیلوب باجی بکلک اولوب ذدیدن لیسه‌وکلمشی اولا

بر سو باشی ویا سیاحی یه دفاعده خاصه‌یا بیلان بر توکندرک ویا اوطه‌یه
معروفی اولدیغی زمان اعت ایله‌ر اختیارین رسایر حرامجانین اول سیاحی دن
زاعق ایدنلره الیدیریلوب صکره جزاء محصول نه ایسه اول سو باشی یه
ویا سیاحی یه فکم اولنور

سیاحی، عیتی ایله سالم، عیتی برده برابر، بر یره اولدن حکم برنجه داخلی
خارجدر، اما سالمک، عیتی دونت اولوب اوغای تالاسه یه لونمی سالم ضبطیه
ویرور، خرداشی تالاسه سالم، عیتی اولیوب خارج اولسه قرداشی برنجی
الیماز، سالم اول وقت ایدن، عیتک برای خارجدن کلدیکی ویره‌جه
وقدم کی، سالمک آخر، عیتی اول برای طلب اتسه سالم خارجدن
ویرمه‌دکی خارج اولماز، عیتی الیدیرمه‌سه ایدی حکم شریف ویرلیدی

بر کوی خلقنک قدیمی صوباشی‌لری بولنیوب کلدوکی برحالده اولسه صاحب تیمار،
اول برحالی طاییوب ویرمک خارج دعاوی، اول کوی خلقنک شویله که
خصالری اولوب اتفاق ایله دیروب زاعت ایدرسه لم صکره خلاف ظاهر
کیره دعوی اتسه لم برحی بکلک فکم اولنور، بوقدر زمان، زاعت اولندی
دیمک طاییوب ویرمز، بتمل دن برحی مقدم در زیرا کوی خلقنه برحی
لازم در، البته برحی سز اولماز

بر خریده بر خریدار آتلاکی تلف‌دن داخل در، ایدی قید اولنسه
اول خریده متعلق اولوب، خارجدن

21b اول مزرعه نک طیراغنه کلوب قونوب قشلا یا نکردن قیونی اولکاردن
رسمی قشلاق النور و قیونی اولیوب و زراعت اتیوب اوتور انکاردن خارجه
تتوبلک، رسمی النور

بر سپاهی نک تیمارن چفت، رسمی آخر مکنه یه یا ریلوب غله اورک طیراغندن حاصل
اولوب غله دن عاید اولان حاصلی اول سپاهی اولوب اورک کبی اول یرلر طیویه
ویرلمز اولیحاق طایوبی چفت، رسمی یاریلان مکنه بن الدرین دیونراع ایلمه
واقعا طایو، سوم عرفیه دیدر اول یوک، رسمی که اولداخی عرفیه دیدر چونکه
اول سپاهی یه یازلمشدر اول آلور اما شویله که اول قریه نک ویا ناحیه نک
مستقل باد هوا سی بر مکنه یه دائی حاصل یازلمش ایسه طایه باد هوا
دیدکلری اول آلور بو تقدیرجه چفت، رسمی حاصل یاریلان نسنه الیاز
(DERKENAR)
رسم طیو ارضک مناصفی مقابلنده ویریلور اوجرت تحلیه در باد تقوا
قبیللدن دکلدر

مناپولیه ایچون کافرک نوچیسی سپهلنوب تنبیه اولندقدن صکره اسلمیوب
سپهی بولوب اول نوچیدن خرصاتسه ویاخود تصرف اتسه سپاهی اول
نوچی یی تمام یرلک ایدر

بعض بیرده کافر شیرمسن نوچی یه قونوب چقاب صاعق اسبکلر یه حسابلری
وار ایشی اول نوچیه ی اوچرلر ایشی قاچ تاریشی چقاسه قاچی اچی سی دیو
آلیسر اچی النورلر ایشی بو قضیه دخی دفتر ده سپاهی لره حاصل ویرلمشدر
یاریلان بیرلرده که اوللدن عادت اولمکسین یازلمش اولمه آلورلر یازلمیانی یه لرده
النماز اوللدن عادت دکل ایکن صکره دن ولایت قاضیلری ارباب تیمار ه حمایه
یازسه لر مقبول دکلدر عمل اولنماز انجق بکلرنه انجق یازلمق امر اولندقده
فا تقدم دن

شمدیه دکی اقچی ایده کلمش اقچی اتک، آیده طوته خاد، کسنه لردن یا، لق
بیوریلور شمدیه دکی اقچی ایده کلیوب شهرلو دیا شهرده اول صنعت کسنه
اولوب معیشتی صنعتدن ایده کلمش کسنه لری دیا اول مصلحته براء
اولیاناری اقنجی یه یاز مق یوقدر شویله که یاز سه لی داخی مقبول دکلدر شهرلو
ایده کی وقدیدن اقیه واری کلیوب کبسی غیری صنعتدن ایدوکی ظاهر
اولیجاق اقنجی دفترندن اخراج اولندر

صحه در قانوندر

رعایا عشریه سی (اخرب یازاره دیافدد انباره ایلتک تاندیر، انتا انباره ایلتدکدن
صکره کیدر) اخرب یاز اره (التره طمان کندو اوزده آکین یازاره ایلندر) التک قانوندر
کندو قریه لرینه اولان انباره بعده هر هفته حضور ترکه صاتلدر،

قانوندر

بر کسنه یه مقدار بری سیاحی دن طولیه آدوب یابینی اوزره عقد صحیح اولوب
مقدار اقچه سنی ویروب یافیسنی داخی کندو یلیجون کندکده اول سیاحی اول
بری کسنه داخی طاپولیه ویرسه طاپو اوزرینه طاپو اولمز صحیح دکلدر
یکی اولکی کسنه یه حکم اولنوب ایدیریلدر،

قانوندر

بر عسکر اناسی وفات ایدوب بری اوغلارینه انتقال ایدوب صکره بر قرداشی
داخی وفات ایدوب اول رحلده اولان سیاحی لر قرداشی حصه سیدن
دیم طاپو ایدوب اول سیاحی لر کندو صکره آخر سیاحی کلیمک قرنداشک
حصه سیدن طاپو ویرمه دیو جبر ایدرلر ایسه زیرا دیم طاپو زمانده دیمی
دکلدر اول دعوی صحو لمز

(DERKENAR)

صکره اولان صاحب ارضی اول یرده عشر ویرمکی نسنه اولوب تصرفاری
ظاهر کوشی دکلدر قرنداشی طالب اولدقلری طاپویه ویرور، والا اخره طاپویه ویرور،

بر سجلک مال غایبی رمال مفقودی، بیت المال

(...) Parantez içindeki ifadeler imzalar metnin üzerine sonradan yazılmıştır.

22b

(DERKENAR)

قسام ایله سایر خدم ایچون الندو من بعد رسوم مکاتب شرعیه و سایر رسوم مسعود خصوصلرنده بو قانون ذیله عمل الندوب هم مادده تصحیح اولنادن زاید بر اقچه الندوقلاچ و الدوقلاچ

(DERKENAR)

خارج دفعه اولان رعیت اوغلی شهره خانه یا لغلغه رسم رعیتدن خلاصی اولغر اقچا آخرده رعیت یازلمسنه رسم رعیتی لوک اولدر

بچیکچی قاندی بودرک اوچ نفاری آقچی سایر نکیت و کیل جمع اولوب بر نیتنه دار اچره سکرتک اقچی در اوچ نفاری کندولی اشیوب اوغلنه اقچی سایر نکیت یکیل قوشوب دار اچره کوندرمک اگر اشن کندولر یوز و یوزدن زیاده اولسه هر فیلیق در به اکی قندرن بچیک الندر اگر اوچ نفاری کندولی اشیوب آدم کندوب اشن آدم یوزدن آلسوک اولسه چنا در بچیک آلنماز اوچ نفاریک و بچیکچیلرک و طوپچیلرک اغرلیغی قالدرلدقدن صکره ایله اقچی و فراغیلق اولا اقچیدن و فراغیلقدن چیقان اوغلانلرده اقچی نفاریده وظیفه لوده و اقچی لوده سایر نکیت یکیل ده نفقار اوغلان دار ایسه جمع اولوب بچیکچی صرفی ایله یازیلدقدن صکره اولندر اقچی یاکن اول اقچیده کندوکسی ایله چیقاردوغی اوغلانلردن سکرمی اوغلان ایله اغرلندر و بچیکچی لکنده قراغاری ایله چیقاردوغی اوغلانلردن بشر اوغلان ایله چیقاردوغی اوغلانلردن بر اوغلان ایله اغرلندر و لیاقت حالله طوپچی لکه داخل کندولی چیقاردوغی اوغلانلردن اکی کسی بر اوغلانله اغرلندر و اغرلندن زیاده خلاف اوغلان اولدن یاشندن اون یدی یاشنده دارچی اولندر و اگر اون یدی یاشندن کچاوز ایدنلرک داخل بعضنده قابلیت اولدر ایسه اولداخی اولوب اسیی صاحبنه هم اوغلان ایچون خ۱۰۰۰ عاجزه دن

23b

اوچیوز اقچه دیرلر اما انسان اولادلار معلول و مریض و معذور اولدقده
کرکدر بیچیک اولانلرک احوالی اعتبارله اولیجاق سنجاقلرک و طولایسیله
معاونت ایدرلر
اقچه دن و حرامیلقدن انسان اولادلرک بکلکه لیاقتلی الوب تمام اولدقدن
صکره ایل کله چقنجه معاونت ایدرلر بکلیوب چک بیرده بکلیوب و کوتوره چک
بیرده کوتوروب طوریرلر یا یاغیده اولانلر تاجدارمزه یا پادشاهه عرض الیوب
امر بیورمه صادر اولدیغی اجرا کوره محل اولنور هم کسی کیه وجه مقرر اوزره
اغرلنور کسنه قزانجی دکسیدر ایسه آغرلنور آخر کسنه نک اسپرین کسنه
آدینه کیرمرلر دام کسنه نک اسپرین کسنه اوینه ایدوب اولکی آغرلنمیه
بیچیکچیلر بیچیک اولانلر جمع اعتلو ارلیجاق اقچه ده اولان اقچه لری
جمع ایدر نقدر اولانلر جمع اولدیسه بر دفتر بیچیکچی دیر دفتر اقچه لری یازوب
بیچیک اولانلرک اوقاه معلایه کلیجک و آکیستک داغی دفترلری
دادی بیله کلور و آکر اقچه لری بتقه دکایوب حاضر دکلسه آدمی
بیله کلمک لازم در

صعود

سندی خصوصاتی قانون دفتر بودر که حاجی قبضی کیمک تحویلنه دیسه
ایسه جمله حاصل اولدکدن تعشیر دیدن اولدیغی بیرلوده اولکن صاحب
تیمار کلوب تحویلنده دیدن تعشیر ایدوب قبضی ایلسی اولسه حاکم
حلان صاحب تیمار سنده بیرلک قبضی اولندی دیه دعوی ایلمک جایز دکلر

فائده صعود

شمدی سندی خصوصاتده سندی محصولده شیوه نوعی
ارجلدوب نقدیه مقدار اولدیغی وقت کیمک تحویلنه دیسه آنکدر

24a

صحیفه ۱

رعیت‌یه‌ی طرفنان بورک اولدون نیکی اولسون چفت اچیه‌سی که اکا
قالق اچیه دیرلر انی دافی دیرمک لازمدر

صحیفه ۲

بر سپاهی بنک رعیتی دفتر جدیده آخر بوره چیلتوکلی یا اسه رعیت
اولغله مناسبی دکلدر

امام و قاضی نایبی دفتر جفت بناک و خرد پاشلغی اولسه رسم رعیت دیرلر
(DERKENAR)

خطیب، امام اولنلر مادام که خطابت و امامت قدرتنده اولالر
رسم بناک دیرمیا زید شائی همزه یاشا حوق حکم دیر شمارلر

قاعده صحیفه ۳

بابا سی فوت اتدکده دینی ایکون برسی صاحب صکره اوغلی طلب ایله
تصرف ملکیت بیرده جایز دکلدر برسی اعانه شاهم ایلیالر مدیونک دینی
شرعی مالی، ملکی نه ایسه انلر اداسنه یارار

صحیفه ۴

دیکم و اشلاده اصلاح ملک اولدر اما صیان کیون بیر ملک اولنر مادام که
الده یاشارلدون صحیح ملک نامه اولمیه و دفاتره یازلمیه مجرد قاضیلر محضاری ایله
ملکیت دیاخود وقفیت دعاسنی اعتبارلر مقبول دکلدر محرری، رحمه‌ی الله

اوروده تعیین حدود یوقدر قدیمدن نه یازیده حدود بویله کلمشی ایسه اوروده طوارک
اوزره یا اهتیاجی اولسه اوروه مقدم در راعت اولنمشی ایسه منع اولنور

ایچ اوروک تجاوزینک یاد قصوا سی کندولرینکدر قرقوده حدودلان بویله دقاچقون
دفی ایچ اوروک اولمق اوزره احکام شرعیه و یرلدیکی قدیمدن شمدیه دکلی
نوجهله اولمکلی ایسه کیره ایله اولا دیه امر اولنمشدر

سوباشیلر و الای بکلری دیوری باشیلر و دزدار

24b

دیگری سوریه‌لی که برتاری بکارلکی براتی اولدوب برات قایون اله، ایکی علم دگاه معلاوه اولان متفرقاتک، چاوشارک دیوانلغاری، مطلقا ایالقلا جمله سربستدر. سربست لعصولی دخی همایون جرم جنایت، قتل جایه مشتلقی، کیسه سرقه سی، بوسدن غیری اولان خصوصلر، سوم سربستیه‌دن دگلدر، گیچه‌لک یعنی ایله حاصل یازلمشی ایسه اوتکدر.

دگرده برگسی قریه اتلی بولنان اسپاهیلک صاحبی دیافود بیوات حواری بولدی، ایسه نصف صاحبلک، نصف تیمار، صاحبی دیا بیوت حواری بولنمایجق اولدی ایسه چکلیسی تیمار اتلی اولدیدی مقرر قانون ایدی صاکره ابراهیم پاشا وزیر آلپن عرضی اولنوب صاحبی بولندوغی وقت سرعیله اثبات ایدیجک جمله صاحبنه دیریلر صاحبی بولنمایجق اولدیسه بوتون کبیار تیمار اتلری برتاریدر حاصل یازلمشی ایسه تیمار اتلری دیریلر حاصل یازلدی ایسه بیت المال طرفندن ضبط اولنه دیو بیورلدی.

بکلربکیلر سفره‌لرینه اولدقده، سمی قایوجی باشیلر بکلرده، اوردو استانبولدن بوسه، اوردوی کیدوب حاصل مناصفه اولدقده نصفی قیوجی باشیلر بکلرده، نصفی شهر قاضیلر بکلرده، اوردو طشره‌ده اولیجاق جمله قیوجی باشی لر بکلرده.

سنجاقلرینه سنجاغه چقمه تیمارلرک اون بیک اقچه، چاوشارک بشیوز اقچه عادتاری وار، اون بیک اقچه ایچ علمارک قاندیسه، بهتر باشیلک، مهترلرک داخی عادتاری وار.

اناطولی بکلربکیلکی ویرلر

یم علیه نقد اون بیک اقچه ، تنبیه در ، مرتکبی ایراد اخوری قفتان و ایری اویای ، قوتاسی ایلا بکمل برات مرتو باشنه بیک اقچه چاغه قفتان وعلم مرتوله بیتی بیک اقچه ویریلور

قرمان بقلر بکیلکندن

یم علم بتی بیک نقد ، تنبیه در ، چاغه ، بکمل برات مرتو باشنه ایکی بیک نقد ، چاغه علم مرتوله بیتی بیک اقچه

شهزاده لالا لغنده

یم برات بیک اقچه یم تذکره ایچوز اقچه تیوجیاره الی یوز اقچه چاوشاره ایچوز اقچه

سنجاق ویرلسه

ایکی علم ایکی بیک مرتو باشنه ، بنقشی مرتوله بشیوز ، تایوجیاره بیک چاوشاره بشیوز ، یم برات بیک ایکی یوز ، یم تذکره بشیوز ، الای بیک تیماری تذکره سندن ایکی یوز الای اقچه ،

یم دعامت

برات یم الی یوز تذکره یم کاری بتی یم چاوشان ایکی یوز الای یم یوب بشیوز اقچه ،

یم ایکی ، اناطولی تیماری دفتراری ، کغدلری ، الای بکی خصوصنده یم چاوش ، یوب ، دعامت کبی ،

چری باشی ، دفتردار ، تذکره اقچه سندن فحان تیمار گیرلیکده اون آکچه ، یم چاوش ، یم یوب دخی گدالک

، اسامی دفترلرن ، سیاقی مفصل اسامی تذکره سی چقارمه ، قرا یم باشنه ، اقچه الندر ، خاصه همایون ایچون اناطولی ده ، تیموی ده قرا یم ایکون

25b صورتی النسے آلی اچی حاشیہ ایچون دخی صورتی یازسہ حاشیہ ایچون بشی اچی
النور ملک ابدوکی دیا خاص وقف ایدوکی بلمک ایچون صورت چقارسہ خ
فرق بشنجی بشی اچی النور دخ بشنجی باشنجہ آکیشر اچی النور

تجار دیرلکدہ بشی بیک طقوز یوز طقسان طقوز اچلق تجارک برانجی کمرکی دیرلر
بر اچی زیادہ اولوب الی بیک دیا دخی زیادہ اولسہ تجاری درحال معلوم
دیرلوب برانجی دخی قایدون چقارلر سمی بیکدہ یکرمی بشی اچی النور تذکرہ لو
برانجی حاشیہ ھمایون ایچون خاقانی اینی آلور ایکنجی تذکرہ سوز تجاردن
برانجی سمی بیکدہ یکرمی بشی اچی حاشیہ ایچون تذکرہ النور خاقانی تذکرہ اچی سی
تذکرہ لو تجاردن اولسون تذکرہ سوزدن اولسون اینی بیکدہ اون آکچہ اچی سی
تذکرہ اینی حاشیہ ھمایون ایچون النور دخ تذکرہ لو دہ اولسون تذکرہ سوزدہ اولسون
حاشیہ ھمایون ایچون تذکرہ اینی اون بشی اچی ھم برائین تاریخ اچی سی دیو النور
دیرائین برانجی دخی کمرکی ایچون اون بشی اچی ہر اچی سی دیو النور تذکرہ لو
تجارک برانجی دفعہ دہ تاریخ ایلدوکی وقت تاریخ اچی سی دیو الی اچی آلو
دخ تذکرہ سوزدن اوچ اچی آلور کلدہ ایچون

(DERKENAR)

بو خصوصی فقیر مرحوم جلال زادہ قانون نامہ سنده تصحیح اولنشدر

خاقانی دہ ایلی بیکلہ بکیسی تجار دیرلکدہ آق آکچوق ھر بیکدہ بیری ایچون
اون آکیشر اچہ ہم النوب دخ تذکرہ دن علاوہ دویدا سی دیو اون آکیشر
اچہ النور دیو الی اچی دخی ہم تاریخ النوب بشی اچی دخی ہم آلیتی النور

(DERKENAR)

کزلک جلال زادہ قانون نامہ سنده بو وجہلہ در

(DERKENAR)

درزمان جلال زاده

بو جمله یدی ایچون ضبط اولنور ، بیکده اکیشر اقچه چاشار ، اکیشر اقچه
قایوجیلر آلدیلر ، دردیلردن داغی بیکده اون اکیشر اقچه یدی ایچون ، اون
اکیشر اقچه دن ، سم دویدار ، دیو اولداغی یدی ایچون آلنور چاشار ،
قایوجیلر بیکده التمش اقچه الور ، حصار کتخدالرندن چاشار ، قایوجیلر
اوتوز ، اقچه الورلر سایر سپاهی طائفه سندن یدی ایچون الندوغی
اسلوب اوزره الندوغندن ارتق نسنه الماز ؛

اناطولی بقایا بکسی

تیمار ویرلدکده آز آکی چوق هر بیکده آلی اقچه چاوشی ، ایکی اقچه قایوجیلر الوب ، سم
نزکره داغی هر بیکده اون اکیشر اقچه الندوغ ، سم لتابت ، سم دویدای ، سم تاریخ
ایچون داغی تیمار ویرلدکده اون بشی اقچه داغی فضله الندوغلمشدر اما دکی اولنان
فضله دغی بکلک ایچون ضبط اولنوغلمشدر ،

(DERKENAR)

بو خصوص دغی حلال زاده قانون نامه سنده بو وجهله در

خزینه دار باشلرینک هر اوج ایده یکرمی اقچه لری وار در ، دیله دفاتری ارباب ضبط ویرورلر

دیکیجری اغاسنک و یایه جی باشینک و چاوش باشینک و سپاهی باشینک یکوفاری وار در ،
کنده لخت ضبطلرینه اولان طائفه دن ، دیله دفاترینه ویرورلر

دركاه عالی یایه جیلر ینیک تیماره چقماسی قانونی

اتلو زغرجی اون التی بیک اچلق تیماره چیقاغلمشدر ، زغرجیلر دغی اون بیک
اچلق تیماره یکیجری اغاسی تزکره ویرور ، اتلو سکبان ، صولاق لر ،
اغا بلوک باشیلری ، یایا باشیلری کتخدالری ، سلیمان باشیسنک
بلوک باشیلرینه اون بشر اقچه لق تیمار ویریلوغلمشدر . اغا بلوک
باشیسنک

(DERKENAR)

رئیس الکتاب قانون نامه سیله مقابله اولنمشدر ، تصحیح اولنمشدر .

(devam) بونلر دخی بشی الکتاب کسه سنده اولان مقبول کوچک قانون نامه ایله مقابله
I اولوب تصحیح اولنمشدر.

II امّا اولدقده بو منوال اوزره دیه سنی دیوانِ شریف دیه یولوب دیه یلدر

یکیچری کتخدای معزول اولوب فرق بشی بیک اخلاق رعایت اولنمشدر.
معدما اولان داخی بویله چقمشدر

III قانون یکیچریان قدیمی: یکیچری آغاسنه ۳۳۰۰۰ کتخدا یرینه ۱۰۰۰۰ باشی چاوشا ۱۵۰۰۰ بحصرینه ۱۵۰۰۰

بابا باشیلرینه ۲۰۰۰۰ بلوک باشیلرینه ۸۰۰۰ کاتبنه تلشان اوزره ۶۰۰۰ سوای سنه ۵۰۰۰ پیاده سنه ۸۰۰۰ جامعقی آغاسنه

بودن ماعدا سرحدده تفلیسی، بغداد، سایر یکیچری اوجاقلرینه چقدقلرنده بو قانون اوزره دیه یولوب یاده، یرلیغ دیه بیدیلمشدر، قدیمی یکیچیلرک احوالی بشی الکتاب قانون نامه سنه حمزه پاشا حصله صکره ان بو منوال اوزره یازلمشدر.

IV کدکل بدون یکیچری لری آغاسنه فرق بیک اقچه باشی چاوشنه اوردنه چاوشنه اوتوبیک اقچه کوچک چاوشنه سکزیک اقچه نیمه فرمان اولدیغی اوزره سراعظم سنان پاشا

بدون یکیچری لری احوالی

پایه سریر علایه عرضی اولدقده بابا باشیلرینه یکدی بیک

27a بلوک باشلرینه سکز بیک نفراتله التیمر بیک و استانبول سلحدارلرندن قوسیلوب گیدنلره خانه باری اوزره رعایت اولوب بایا باشلرندن بلوک باشلرندن دردانلق دیریلا نلره یکرمی و اون بش بیک اقچه ایله و برلک مقرر بیورلمشدر.

فی ۲۷ جمادی الاولی سنه ۱۷۱

(DERKENAR)

I بدون یکیچریلری کتخدا سنه خرق بیک اقچه

II بدون یکیچریلرینک باشی چاوشنه و اوجه چاوشنه اوتوز بیک اقچه کوچوک چاوشنه سکز بیک اقچه

III بدون یکیچریلری کاتبنه بلوفه سی بدلی شام یکیچریلری کتخدا سنه من بعد اوتوز اوج بیک اقچه رعیت فرمان اولندی.

IV کذلک باخط همایون: بفتی افندی کل اغاسنه یومی اوتوز اقچه وظیفه و برلک فرمان اولندی فی ۱۰ جا ۹۶

V کذلک قبوسی بایا باشیلرینک کتخدا سنه سکز بیک اقچه و بریلوب ایچ ایل سنجاغنده یکمار الوب برات ایلدی. سنه ۱۱۹۶

VI کذلک مصری یکیچریلرینه بشر بیک اقچه یکمار و برلک تایدندر، بدون یکیچریلرینه کذلک

درگاه عالی قاپوجیلرینه اون بش بیک سنطه جیاره اون بش بیک یکمار و چاوشلق داخی و بریلدر اول مقدار له روم ایلی و اناطولی قاضی عسکرلری محضرلری باشیلرینه اون بدی بیک یکمار و قاضی شریف و بریلوب چاوشلق داخی و بریلدر